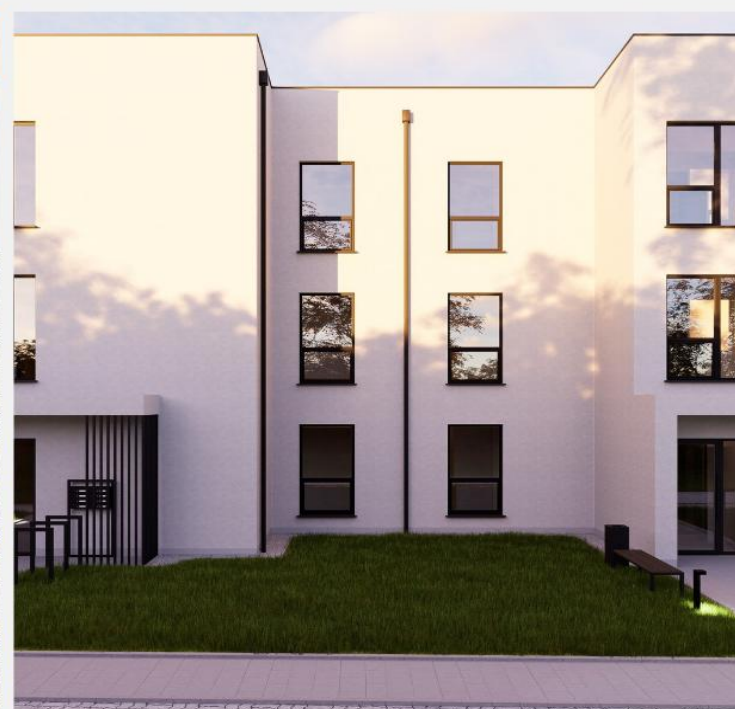

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DOLICE NA LATA 2026-2035

Adnotacja:

Usuwanie barier i zapewnienie dostępności dla wszystkich obywateli, w tym przede wszystkim osób doświadczających trudności w mobilności czy percepcji, stanowi jedno z kluczowych zadań państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 i Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027 i mając na uwadze dostosowane dla osób z niepełnosprawnością wzroku tekst dokumentu nie został wyjustowany. Zastosowano odpowiednie formatowanie treści, czcionkę bezszeryfową oraz interlinię.

Spis treści

I.	Wstęp	5
I.1	Cel opracowania	5
I.2	Podstawa prawna	5
I.3	Metodologia opracowania.....	6
I.4	Spójność z dokumentami strategicznymi	7
II.	Ogólna charakterystyka gminy Dolice	12
III.	Wnioski z przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej gminy	13
III.1	Uwarunkowania społeczne.....	13
III.2	Uwarunkowania gospodarcze	15
III.3	Uwarunkowania środowiskowe	17
IV.	Analiza SWOT	18
V.	Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej gminy	22
V.1	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	22
V.2	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	28
V.3	OSI – Obszary Strategicznej Interwencji.....	32
VI.	Kierunki działań strategicznego rozwoju gminy Dolice	33
VI.1	Misja i wizja rozwoju	33
VI.2	Cele strategiczne i operacyjne.....	34
VI.3	System działań w ramach dalszego rozwoju gminy	36
VII.	System wdrażania Strategii Rozwoju	45
VII.1	Źródła finansowania	45
VII.2	Monitoring.....	46
VII.3	Ewaluacja.....	49
VIII.	Spis map, schematów, tabel, wykresów i fotografii.....	51
	Załącznik: Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowej gminy Dolice	56
1.	Uwarunkowania społeczne.....	56
1.1	Demografia.....	56
1.2	Pomoc społeczna.....	59
1.3	Ochrona zdrowia	73
1.4	Organizacje pozarządowe	75

1.5 Edukacja	78
1.6 Działalność kulturalna i sportowa	82
2. Uwarunkowania gospodarcze	84
2.1 Rynek pracy	84
2.2 Podmioty gospodarcze.....	86
2.3 Planowanie przestrzenne.....	90
2.4 Gospodarka mieszkaniowa i mienie gminne	93
2.5 Turystyka	98
3. Uwarunkowania środowiskowe	102
3.1 Infrastruktura techniczna.....	102
3.1.1 Komunikacja drogowa.....	102
3.1.2 Sieć wodno-kanalizacyjna	105
3.1.3 Sieć szerokopasmowa	107
3.2 Jakość powietrza	108
3.3 Odnawialne źródła energii	112
3.4 System hydrologiczny gminy.....	113
3.5 Zagrożenie suszą i powodzią.....	116
3.6 System gospodarki odpadami	119

I. Wstęp

I.1 Cel opracowania

Strategia Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026–2035 (zwana dalej również Strategią) jest kluczowym dokumentem planistycznym, wyznaczającym długoterminowe kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy. Dokument ten stanowi odpowiedź na zmieniające się uwarunkowania demograficzne, środowiskowe, gospodarcze i społeczne, a jego nadrzędnym celem jest zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnej wspólnoty.

Gmina Dolice – położona w sercu województwa zachodniopomorskiego – posiada liczne atuty rozwojowe: bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe, znaczący potencjał rolniczy, dziedzictwo kulturowe oraz rozwijającą się infrastrukturę społeczną i techniczną.

Jednocześnie zмага się z wieloma wyzwaniami, takimi jak: ograniczenia w infrastrukturze transportowej, niska aktywność inwestycyjna sektora prywatnego, potrzeba dywersyfikacji gospodarki oraz konieczność poprawy jakości życia mieszkańców.

Strategia została opracowana w oparciu o szeroką diagnozę sytuacji gminy w latach 2020–2024 oraz wnioski płynące z dotychczas realizowanych działań rozwojowych. Uwzględnia także uwarunkowania zewnętrzne, takie jak polityka krajowa i unijna w zakresie zrównoważonego rozwoju, transformacji energetycznej, przeciwdziałania zmianom klimatu i włączenia społecznego.

Dokument definiuje misję, wizję oraz cele strategiczne gminy Dolice, uwzględniając potrzeby mieszkańców, potencjał instytucjonalny oraz dostępne zasoby. Przyjęcie strategii ma służyć nie tylko planowaniu działań własnych samorządu, ale także inspirowaniu partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych do wspólnego działania na rzecz rozwoju gminy.

I.2 Podstawa prawna

Opracowany dokument jest zgodny z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w art. 10e, gdzie określono główne wymagania dotyczące zakresu opracowywania strategii rozwoju. Najważniejsze z nich to:

- 1) cele strategicznego rozwoju w wymiarze społecznym, klimatyczno-środowiskowym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

I.3 Metodologia opracowania

Tworzenie Strategii Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026–2035 zostało zrealizowane przy zastosowaniu metody łączącej wiedzę ekspercką z aktywnym udziałem lokalnej społeczności. Głównym założeniem było zaangażowanie interesariuszy w proces decyzyjny, tak aby umożliwić realny wpływ mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych na treść dokumentu i kierunki rozwoju gminy.

Już na początkowym etapie prac zaplanowano działania konsultacyjne, mające na celu zebranie opinii i sugestii dotyczących kluczowych komponentów strategii – zwłaszcza w zakresie analizy obecnej sytuacji, proponowanych działań oraz głównych priorytetów rozwojowych w obszarach społecznych, ekonomicznych i przestrzennych.

W ramach tych działań przeprowadzono konsultacje społeczne, podczas których analizowano projekt strategii – ze szczególnym uwzględnieniem celów strategicznych, diagnozy oraz planowanych kierunków działań.

Przed przystąpieniem do właściwego etapu redakcyjnego, opracowano kompleksową diagnozę sytuacyjną gminy, obejmującą analizę zmian społecznych, gospodarczych

i środowiskowych z ostatnich pięciu lat. Wyniki tej analizy zostały zawarte w części diagnostycznej strategii, stanowiąc podstawę do formułowania celów i działań rozwojowych.

Opracowany projekt dokumentu został następnie przekazany do szerokich konsultacji międzyinstytucjonalnych. W konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele sąsiednich samorządów, organizacje społeczne i gospodarcze, mieszkańcy gminy oraz instytucje odpowiedzialne za gospodarkę wodną – w tym dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW „Wody Polskie”. Celem konsultacji było zebranie konstruktywnych uwag, opinii i propozycji zmian, które mogłyby wpłynąć na jakość i skuteczność dokumentu.

Cały proces przebiegał zgodnie z zapisami uchwały nr X/84/25 Rady Gminy Dolice z dnia 25 lutego 2025 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026 - 2035, w tym trybu konsultacji.

Podczas przygotowań wykorzystano różnorodne metody badawcze, takie jak:

- analiza dokumentów lokalnych, regionalnych, krajowych i unijnych (desk research),
- analiza materiałów przekazanych przez Urząd Gminy,
- opracowanie i interpretacja danych statystycznych,
- rozmowy i konsultacje z lokalnymi liderami i ekspertami z zakresu rozwoju lokalnego.

I.4 Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026–2035 została opracowana w zgodzie z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na poziomie regionalnym i krajowym. Zachowanie zgodności celów zawartych w Strategii z kierunkami wyznaczonymi w dokumentach wyższego szczebla ma kluczowe znaczenie, gdyż umożliwia wykorzystanie efektu synergii poprzez współdział w procesie programowania i realizacji działań we współpracy z otoczeniem instytucjonalnym i terytorialnym.

W celu zapewnienia tej spójności przeprowadzono analizę zgodności celów Strategii z następującymi dokumentami strategicznymi:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) – krajowym planem rozwoju społeczno-gospodarczego, uwzględniającym cele długoterminowe dla Polski,
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 – najważniejszym dokumentem wyznaczającym zasady polityki regionalnej państwa,

- Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 – podstawowym instrumentem planowania rozwoju społeczno-gospodarczego województwa.

Analiza ta miała na celu zapewnienie, że cele gminne wpisują się w szersze ramy polityki rozwoju kraju i regionu, co zwiększa szanse na skuteczną realizację działań oraz uzyskanie wsparcia ze środków zewnętrznych.

Tabela 1 Spójność realizacji celów strategicznego rozwoju gminy w kontekście dokumentów strategicznych

Strategia Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026-2035	SOR 2020 (z perspektywa do 2030)	SRWZ 2030	KSRR 2030
Cel 1: Aktywna społeczność	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	I CEL STRATEGICZNY OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości 1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu 1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych Cel 1.5 Rozwój infrastruktury dostarczającej usługi publiczne i podnoszących atrakcyjność inwestycyjną obszarów
Cel 2: Dynamiczna gospodarka	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	II CEL STRATEGICZNY DYNAMICZNA GOSPODARKA Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych

		2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu	obszarów słabszych gospodarczo Cel 1.5 Rozwój infrastruktury dostarczającej usługi publiczne i podnoszących atrakcyjność inwestycyjną obszarów Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. Cel 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym
Cel 3: Zielona i odporna na zmiany klimatu gmina	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	II CEL STRATEGICZNY DYNAMICZNA GOSPODARKA Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu 2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo
Cel 4: Spójna przestrzeń i nowoczesna infrastruktura	Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	III CEL STRATEGICZNY SPRAWNY SAMORZĄD 3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich 3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych 3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury	Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych Cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie Cel 3.3. Poprawa organizacji

		3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych 3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem	świadczenia usług publicznych
--	--	---	--------------------------------------

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

II. Ogólna charakterystyka gminy Dolice

Dolice to gmina wiejska, położona na terenie powiatu stargardzkiego w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Jest jedną z dziesięciu gmin wchodzących w skład powiatu. Graniczy z gminami: Przelewice, Warnice, Pełczyce, Choszczno, Stargard, Suchań i Barlinek. Gmina zajmuje powierzchnię 237 km². W jej skład wchodzi 26 miejscowości. Liczba mieszkańców (według ewidencji ludności w Urzędzie Gminy) na dzień 31 grudnia 2024 r. wyniosła 6 959 osób (3 454 kobiety, 3 505 mężczyzn) i zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 132 osoby. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Użytki rolne stanowią ok. 70% całej powierzchni gminy.

Mapa 1 Położenie gminy Dolice w powiecie stargardzkim

Źródło: <https://www.google.com/>

Przez gminę Dolice przebiega droga wojewódzka nr 122, łącząca Dolice z wsią Piasecznik oraz przez Lubiatowo z Pyrzycami, a także linia kolejowa nr 351 Poznań Główny – Szczecin Główny, będąca fragmentem międzynarodowej magistrali E 59. Jest podstawową linią łączącą stolicę województwa zachodniopomorskiego z większością kraju. Na terenie Gminy Dolice znajduje się wiele pomników przyrody oraz zabytków (głównie kościołów). Znakiem rozpoznawalnym gminy są słynne na całą Polskę grobowce megalityczne, odkrywane na tym

terenie. Jest ich w sumie kilkanaście. Ostatni został odkryty w grudniu 2024 roku i jak większość pozostałych zlokalizowany jest w Dolicach.

Bazę wypoczynkową na terenie Gminy Dolice tworzą:

- Zjazd „Hubertus” w Dolicach z bazą noclegową na 30 osób i salą konferencyjną na 50 osób;
- „Dworek Wiktor” z salą weselną na 180 osób oraz miejscami noclegowymi dla 57 osób.
- „Michałówka” Agroturystyka z bazą noclegową na 7 osób.

Jednostkami organizacyjnymi gminy są:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach,
- Szkoła Podstawowa w Dolicach,
- Szkoła Podstawowa w Rzeplinie,
- Przedszkole Publiczne w Dolicach,
- Gminne Centrum Kultury w Dolicach,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach,
- Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Dolicach.

III. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej gminy

III.1 Uwarunkowania społeczne

1. Demografia

Gmina Dolice mierzy się z wyzwaniami typowymi dla obszarów wiejskich: malejącą liczbą ludności, ujemnym saldem migracyjnym i negatywnym przyrostem naturalnym. W latach 2020–2024 liczba mieszkańców spadła o 464 osoby (do 6 959). Obserwuje się starzenie się społeczeństwa – rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co zwiększa wskaźnik obciążenia demograficznego (wzrost do 29 p. p.). Trendy te generują potrzebę zmiany w usługach publicznych, szczególnie zdrowotnych i społecznych, a także wymuszają konieczność stworzenia nowej oferty z zakresu szeroko rozumianej atrakcyjności inwestycyjnej gminy zarówno dla przedsiębiorców lokalnych, jak i inwestorów zewnętrznych, a także osób fizycznych poszukujących nowego miejsca do zamieszkania o wysokich walorach przyrodniczych.

2. Pomoc społeczna

System pomocy społecznej w gminie, zarządzany przez GOPS w Dolicach, funkcjonuje sprawnie, oferując szerokie spektrum wsparcia – od świadczeń pieniężnych, po usługi opiekuńcze, programy specjalistyczne i działania integracyjne. Liczba beneficjentów pomocy społecznej systematycznie maleje, jednak rośnie udział rodzin złożonych z osób starszych, jednoosobowych gospodarstw domowych oraz rodzin wieloproblemowych.

Gmina z powodzeniem uruchomiła Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne (COM) oraz mieszkania wspomagane. Realizowane są programy takie jak „Opieka wytchnieniowa”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka 75+”. Widoczny jest wzrost liczby interwencji kryzysowych, zapotrzebowania na asystentów rodziny i specjalistyczne poradnictwo.

3. Ochrona zdrowia

Podstawowa opieka zdrowotna świadczona jest przez przychodnię i punkt apteczny.

Odnotowano spadek liczby udzielanych porad lekarskich w porównaniu do 2020 r.

W szkołach i przedszkolach realizowane są różnorodne programy profilaktyczne i edukacyjne z zakresu zdrowia fizycznego i psychicznego, m.in. w ramach kampanii „Dzieciństwo bez przemocy” czy programów stomatologicznych. Wciąż jednak istnieje potrzeba rozwoju wsparcia psychologicznego i terapeutycznego.

4. Organizacje pozarządowe

Działalność NGO w gminie (9 klubów sportowych, 7 stowarzyszeń) znacząco wspiera lokalny rozwój społeczny. Widoczny jest wzrost środków przekazywanych na realizację zadań publicznych – w 2024 r. przeznaczono na ten cel 535 tys. zł. Gmina oferuje zarówno wsparcie finansowe (konkursy ofert), jak i pozafinansowe (lokale, współorganizacja wydarzeń). NGO aktywnie współtworzą politykę społeczną, wspierając dzieci, seniorów i osoby zagrożone wykluczeniem.

5. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe, przedszkola publiczne i niepubliczne (w tym planowany Klub Malucha). Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę edukacyjną i sportową, dostosowaną do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Liczba uczniów w SP w Dolicach rośnie, podczas gdy w Rzeplinie maleje (skutek zmian organizacyjnych i demografii). Szkoły realizują liczne programy wychowawcze, profilaktyczne, organizują wsparcie psychologiczno-pedagogiczne i zajęcia wyrównawcze.

6. Kultura i sport

Gminne Centrum Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna organizują bogatą ofertę wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych. GCK zarządza 11 świetlicami wiejskimi i oferuje m.in. warsztaty muzyczne, taneczne, spotkania senioralne, koncerty i festyny. Biblioteka dysponuje nowoczesnym systemem obsługi czytelnika i szerokim dostępem do zbiorów cyfrowych. Obie instytucje aktywizują mieszkańców i wspierają rozwój kompetencji społecznych, artystycznych i edukacyjnych.

Diagnoza społeczna Gminy Dolice wskazuje na głębokie procesy demograficzne i społeczne, które będą miały bezpośredni wpływ na przyszły rozwój gminy. Kluczowe wyzwania to:

- starzejące się społeczeństwo,
- spadek ludności (migracje, ujemny przyrost),
- potrzeba dalszego rozwijania usług opiekuńczych i programów integracyjnych,
- konieczność wzmacniania kompetencji rodzin,
- przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom,
- zapewnienie wsparcia psychologicznego i edukacyjnego dla dzieci i młodzieży.

Z drugiej strony, rozwój placówek wsparcia, aktywność społeczna i rosnące zaangażowanie NGO dają solidną podstawę do budowania trwałego kapitału społecznego i przeciwdziałania negatywnym trendom.

III.2 Uwarunkowania gospodarcze

1. Rynek pracy

Gmina Dolice cechuje się stabilną sytuacją na rynku pracy — w 2024 r. stopa bezrobocia wyniosła ok. 5% i była niższa niż średnia powiatowa oraz wojewódzka. Widoczny jest spadek liczby bezrobotnych w stosunku do lat pandemicznych, jednak problemem pozostaje bezrobocie strukturalne. Dominującą grupą bezrobotnych są kobiety, osoby młode, seniorzy oraz długotrwale bezrobotni, których liczba mimo spadku nadal jest wysoka. Kluczowe wyzwania to niska mobilność zawodowa i niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku, a także migracje zarobkowe.

2. Przedsiębiorczość i rolnictwo

W latach 2020–2024 nastąpił systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (83 na 1000 mieszkańców w 2024 r.), z czego 80% to jednoosobowe działalności. Gmina ma silne rolnicze zaplecze – 70% powierzchni to użytki rolne. Działa tu

wiele gospodarstw rolnych, w tym duże przedsiębiorstwa oraz nowoczesne inicjatywy jak Winnica Dębowe Szepty. Główne ograniczenia rozwoju to słaba infrastruktura drogowa, niska innowacyjność firm i brak strategii wsparcia biznesu.

3. Planowanie przestrzenne

Obowiązujące Studium z 2002 r. i sześć MPZP nie są wystarczające wobec obecnych potrzeb. W 2024 r. rozpoczęto procedury planistyczne dotyczące lokalizacji OZE oraz przygotowania planu ogólnego, który ma obowiązywać od połowy 2026 r. W celu zwiększenia trakcyjności inwestycyjnej gminy należy sporządzić plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wyznaczające nowe tereny z przeznaczeniem pod funkcje: mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe. Działania te wskazują na transformację w kierunku bardziej zrównoważonego i strategicznego zagospodarowania przestrzeni gminy.

4. Gospodarka mieszkaniowa i zasoby komunalne

Zasób mieszkaniowy gminy obejmuje 989 budynków i prawie 2 400 mieszkań, z których 50 to lokale komunalne. Lokale te są niedoinwestowane i wymagają modernizacji. Wciąż występuje niedobór mieszkań chronionych i socjalnych. Gmina realizuje szeroki program inwestycji w infrastrukturę drogową, wodno-kanalizacyjną, rekreacyjną i społeczną – finansowany m.in. ze środków zewnętrznych, co przyczyni się do wzrostu atrakcyjności osadniczej dla potencjalnych nowych mieszkańców. Zasoby komunalne wykorzystywane są do wspierania integracji społecznej, w tym poprzez funkcjonowanie 11 świetlic wiejskich i budynków użyteczności publicznej.

5. Turystyka

Dolice dysponują znacznym potencjałem turystycznym, wynikającym z walorów krajobrazowych, rezerwatu „Dęby Sądowskie” oraz wyjątkowych zabytków (np. grobowce megalityczne, kościoły średniowieczne). Wzrasta znaczenie turystyki aktywnej, wspieranej przez rozwój infrastruktury (ścieżki rowerowe, place zabaw, siłownie). Brakuje jednak silnej promocji i kompleksowej oferty. Istnieją podstawy do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki.

Gmina Dolice znajduje się w fazie stabilnego, ale umiarkowanego wzrostu gospodarczego, opartego na rolnictwie i mikroprzedsiębiorczości. Kluczowe potencjały rozwojowe to: dywersyfikacja działalności gospodarczej, rozwój OZE i turystyki, inwestycje w infrastrukturę oraz modernizacja zasobów mieszkaniowych. Konieczne jest przyspieszenie działań planistycznych, w tym związanych z opracowaniem oferty szeroko rozumianych nowych

terenów inwestycyjnych, wspieranie lokalnego biznesu i aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców – w szczególności grup wykluczonych i defaworyzowanych.

III.3 Uwarunkowania środowiskowe

1. Infrastruktura drogowa i komunikacyjna

Gmina Dolice posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, z kluczową rolą drogi wojewódzkiej nr 122. Trwa intensywna modernizacja lokalnych ciągów komunikacyjnych i oświetlenia, co znacząco wpływa na bezpieczeństwo i spójność przestrzenną. Od 2021 r. funkcjonuje w gminie lokalna komunikacja zbiorowa finansowana przez samorząd.

2. Sieć wodno-kanalizacyjna

System wodociągowy obejmuje prawie wszystkich mieszkańców, a długość sieci stale się zwiększa. Mimo rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej, sieć ta jest wciąż modernizowana z uwagi na jej awaryjność. W latach 2020–2024 zrealizowano wielomilionowe inwestycje wodno-kanalizacyjne, co poprawia dostęp do usług komunalnych i standard środowiskowy.

3. Gospodarka odpadami

W gminie sukcesywnie zwiększa się ilość odpadów segregowanych, choć poziom recyklingu nadal odbiega od wymaganych standardów. Gmina prowadzi skuteczne działania w zakresie usuwania azbestu, choć do unieszkodliwienia pozostaje ponad 1 mln kg materiałów zawierających to tworzywo.

4. Energia odnawialna

Dolice konsekwentnie rozwijają OZE – funkcjonuje farma wiatrowa (47,5 MW), planowane są farmy PV i rozwój przydomowych instalacji. Gmina wspiera programy termomodernizacji i współpracuje z WFOŚiGW w celu ograniczania emisji CO₂.

5. Stan środowiska i jakość powietrza

Powietrze w gminie oceniane jest jako bardzo dobre – główne zagrożenia to ozon i niska emisja z pieców węglowych. Uruchomiona w 2024 r. stacja meteorologiczna wspiera lokalne zarządzanie klimatyczne i rolnictwo.

6. Wody powierzchniowe i podziemne

Większość wód powierzchniowych jest w złym stanie ekologicznym, co ogranicza ich potencjał turystyczny i ekologiczny. Wody podziemne natomiast cechują się dobrym stanem

i niezagrożonym bilansem zasobów. Gmina położona jest w obrębie dwóch JCWPd. Jest to obszar JCWPd 24 (GW600024) oraz JCWPd 7 (PLGW60007).

7. Zagrożenia klimatyczne

Gmina znajduje się na obszarze silnie zagrożonym suszą rolniczą i hydrologiczną. Jest to istotne ograniczenie dla rolnictwa i lokalnego rozwoju.

W granicach gminy Dolice obszar szczególnego zagrożenia powodzią stanowi wyznaczony na Mapach zagrożenia powodziowego teren, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (1%) i wysokie (10%) oraz obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym. Obejmują one tereny wzdłuż dolin rzek: Ina i Mała Ina.

W szczególności narażone są miejscowości tj.: Krępcowo, Kolin, Szemielino, Morzyca

8. Dostęp do internetu i cyfryzacja

Pomimo ogólnokrajowych programów, dostęp do szerokopasmowego internetu w gminie, zwłaszcza na obszarach wiejskich, wymaga wzmocnienia. Rozwój usług cyfrowych jest kluczowy dla edukacji, administracji i rozwoju przedsiębiorczości.

Diagnoza uwarunkowań środowiskowych pokazuje, że gmina Dolice posiada dobre fundamenty dla zrównoważonego rozwoju, jednak potrzebuje kontynuacji inwestycji infrastrukturalnych, środowiskowych i cyfrowych, aby sprostać wyzwaniom demograficznym, klimatycznym i społecznym. Szczególne znaczenie mają: retencja wody, rozwój OZE, transformacja energetyczna, poprawa efektywności gospodarki odpadami oraz ochrona zasobów przyrodniczych. Wzrost atrakcyjności osadniczej gminy dla nowych, potencjalnych mieszkańców zależeć będzie o stworzenia warunków z zakresu powiązania jakości życia, rynku pracy, z istniejącą ofertą mieszkaniową. Rozwój nowych terenów inwestycyjnych powinien być prowadzony w sposób kontrolowany, z poszanowaniem ładu przestrzennego, ochrony gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych oraz walorów krajobrazowych gminy.

IV. Analiza SWOT

Na podstawie przekazanej diagnozy społecznej Gminy Dolice, poniżej przedstawiam szczegółową analizę SWOT w układzie tabelarycznym, obejmującą kluczowe aspekty demograficzne, społeczne, edukacyjne, zdrowotne i kulturowe.

Tabela 2 Analiza SWOT

Uwarunkowania społeczne	
Mocne strony (Strengths)	Słabe strony (Weaknesses)
- Rozbudowana infrastruktura społeczna (świetlice, place zabaw, boiska, przedszkole, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne), - Niska stopa bezrobocia na tle powiatu i województwa, - Wysoka aktywność w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na cele społeczne, - Obecność działań wspierających osoby starsze i niepełnosprawne (mieszkania chronione, usługi opiekuńcze), - Spadek liczby rodzin i osób korzystającej z pomocy społecznej, - Realizacja wielu różnorodnych programów profilaktycznych, - Aktywna działalność organizacji pozarządowych oraz współpraca z samorządem, - Rozwijająca się infrastruktura edukacyjna oraz dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, - Aktywna działalność instytucji kultury,	- Zmiany demograficzne wpływające na spadek liczby mieszkańców gminy, - Utrzymujące się ujemne saldo migracji i przyrostu naturalnego, - Duży udział długotrwale bezrobotnych, - Niska aktywność społeczna niektórych grup (np. kobiet, osób starszych), - Niedobór nowoczesnych lokali komunalnych i socjalnych, - Niedobór wyznaczonych nowych terenów inwestycyjnych związanych z funkcjami: mieszkaniowymi, usługowymi i przemysłowymi, - Nierównomierny dostęp do usług społecznych w sołectwach, - Wzrost liczby osób starszych, schorowanych korzystających z różnych form wsparcia, - Wzrost liczby rodzin przeżywających kryzysy, pogłębiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze, - Wzrost potrzeb w zakresie poradnictwa specjalistycznego, - Pogłębiające się problemy osób z uzależnieniami i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy domowej, - Brak żłobka na terenie gminy lub innej placówki zapewniającej opieki dzieciom do lat 3,
Szanse (Opportunities)	Zagrożenia (Threats)
- Możliwość tworzenia mieszkań wspomaganych i społecznych, - Realizacja projektów unijnych w zakresie integracji społecznej, edukacji i opieki,	- Starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych osób do miast, wnioskujących m.in. z niedoboru ofert: mieszkaniowych, usługowych i inwestycyjnych,

- Potencjał rozwoju turystyki wiejskiej i lokalnych inicjatyw społecznych, - Rozwój usług społecznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców,	- Ryzyko marginalizacji społecznej wykluczonych grup, - Rosnące potrzeby infrastrukturalne wobec ograniczonych zasobów gminy,
Uwarunkowania gospodarcze	
Mocne strony (Strengths)	Słabe strony (Weaknesses)
- Niska stopa bezrobocia w porównaniu do średniej powiatowej i wojewódzkiej (5% w 2024 r.), - Spadek liczby osób bezrobotnych, - Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, - Przewaga liczby nowo powstałych firm nad likwidowanymi, - Silne zaplecze rolnicze (duże użytki rolne, obecność dużych gospodarstw rolnych), - Rozwój mikroprzedsiębiorczości w usługach budowlanych, handlu i transporcie, - Rozpoczęte prace nad planem ogólnym gminy – nowoczesne narzędzie zarządzania przestrzenią - Rozpoczęcie planowania przestrzennego pod inwestycje OZE – nowe MPZ	- Wysoki udział długotrwale bezrobotnych, - Ograniczona zdolność inwestycyjna i innowacyjna firm (brak większych zakładów przemysłowych), - Niewystarczająca infrastruktura drogowa i komunikacyjna, - Niska innowacyjność gospodarki i ograniczona skala inwestycji prywatnych, - Duża zależność od rolnictwa tradycyjnego, - Brak lokalnej strategii wsparcia biznesu i inkubacji przedsiębiorczości, - Uzależnienie gospodarki od tradycyjnego rolnictwa – niska wartość dodana, ograniczone przetwórstwo,
Szanse (Opportunities)	Zagrożenia (Threats)
- Możliwość wsparcia lokalnego biznesu funduszami unijnymi i programami wsparcia, - Rozwój sektora OZE i zielonej gospodarki, - Aktywacja terenów inwestycyjnych poprzez MPZP i plan ogólny, - Dywersyfikacja rolnictwa – rozwój winiarstwa, ekologicznej produkcji, krótkich łańcuchów dostaw,	- Wysokie koszty prowadzenia działalności ze względu na położenie i infrastrukturę, - Uzależnienie od zewnętrznych inwestorów, - Ryzyko stagnacji lokalnej przedsiębiorczości bez odpowiedniego wsparcia, - Dalsza emigracja młodych i wykształconych mieszkańców – osłabienie bazy demograficznej dla rynku pracy, - Brak spójnej strategii rozwoju gospodarczego – ryzyko rozproszenia działań,

- Rozwój obszarów aktywności gospodarczej, inkubatorów przedsiębiorczości, wsparcie dla start-upów wiejskich, - Możliwość współpracy z sąsiednimi gminami i powiatem w zakresie klastra rolno-przetwórczego,	- Ograniczone środki finansowe i zadłużenie mogą utrudniać większe inwestycje infrastrukturalne,
Uwarunkowania środowiskowe	
Mocne strony (Strengths)	Słabe strony (Weaknesses)
- Obecność rezerwatu „Dęby Sądowskie”, - Czyste środowisko przyrodnicze (duży udział terenów rolnych i leśnych), - Intensywny rozwój odnawialnych źródeł energii (wiatr, fotowoltaika), - Systematyczne inwestycje w gospodarkę, wodno-kanalizacyjną i ochronę środowiska (np. usuwanie azbestu), - Duży udział powierzchni biologicznie czynnej (70% użytki rolne, łąki, lasy) – pozytywny wpływ na jakość środowiska, - Działająca oczyszczalnia ścieków zbiorcza oraz systemy kanalizacji w większości większych miejscowości,	- Wysoka podatność na susze i pogarszający się bilans wodny, - Nierównomierne pokrycie kanalizacją i siecią wodociągową, - Niedostateczna retencja i zabezpieczenia przeciwpowodziowe, - Braki w kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w mniejszych wsiach (mimo inwestycji nadal niepełne pokrycie, - Brak gminnego systemu monitorowania emisji i jakości powietrza (brak stacji meteo – w budowie),
Szanse (Opportunities)	Zagrożenia (Threats)
- Dalszy rozwój energetyki odnawialnej i ekologicznych form rolnictwa, - Możliwość wykorzystania walorów przyrodniczych w edukacji i turystyce, - Dostęp do środków na gospodarkę wodną i ochronę środowiska, - Rozwój edukacji ekologicznej i ekoturystyki opartej o lokalne zasoby przyrodnicze (np. trasy dydaktyczne, obserwacje ptaków),	- Skutki zmian klimatycznych: susze, burze, powodzie błyskawiczne, - Presja inwestycyjna na obszary cenne przyrodniczo, - Pogarszająca się jakość i dostępność wód podziemnych, - Możliwość degradacji środowiska w wyniku inwestycji bez odpowiednich regulacji planistycznych (szczególnie OZE),

- Możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego i regeneratywnego w oparciu o lokalne zasoby naturalne,	
---	--

Źródło: opracowanie własne

V. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej gminy

V.1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej jest integralną częścią Strategii Rozwoju Gminy Dolice i ma na celu w syntetyczny sposób zobrazować strukturę zagospodarowania przestrzennego gminy, jak również kierunki jej rozwoju. W odniesieniu do funkcji jaką pełni model w Strategii, jego forma ma na celu zobrazowanie kluczowych treści z punktu widzenia rozwoju gminy, które w bardziej szczegółowej formie będą spójne z opracowaniami planistycznymi gminy. Spójność opracowań ma polegać na ogólnym uwzględnieniu planowanych funkcji i inwestycji w dokumentach planistycznych gminy, które w Strategii stanowią ich zgeneralizowaną formę i przybliżone położenie geograficzne.

Na model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wpływają zarówno uwarunkowania wewnętrzne rozwoju, cele samorządu jak również cele polityki przestrzennej na szczeblu regionalnym i krajowym. W związku z powyższym, opracowując dokument Strategii Rozwoju Gminy Dolice, przeprowadzono analizę dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblach ponadlokalnych. Inwestycje i sposób organizacji przestrzeni planowane na szczeblach wyższych niż gmina stanowią punkt odniesienia do wizji rozwoju struktur przestrzennych w wymiarze lokalnym. Strategia rozwoju ma za zadanie przedstawić model struktury funkcjonalno-przestrzennej w oparciu o priorytety rozwojowe w zachowaniu spójności z priorytetami inwestycyjnymi i rozwojowymi na szczeblach regionalnym i krajowym.

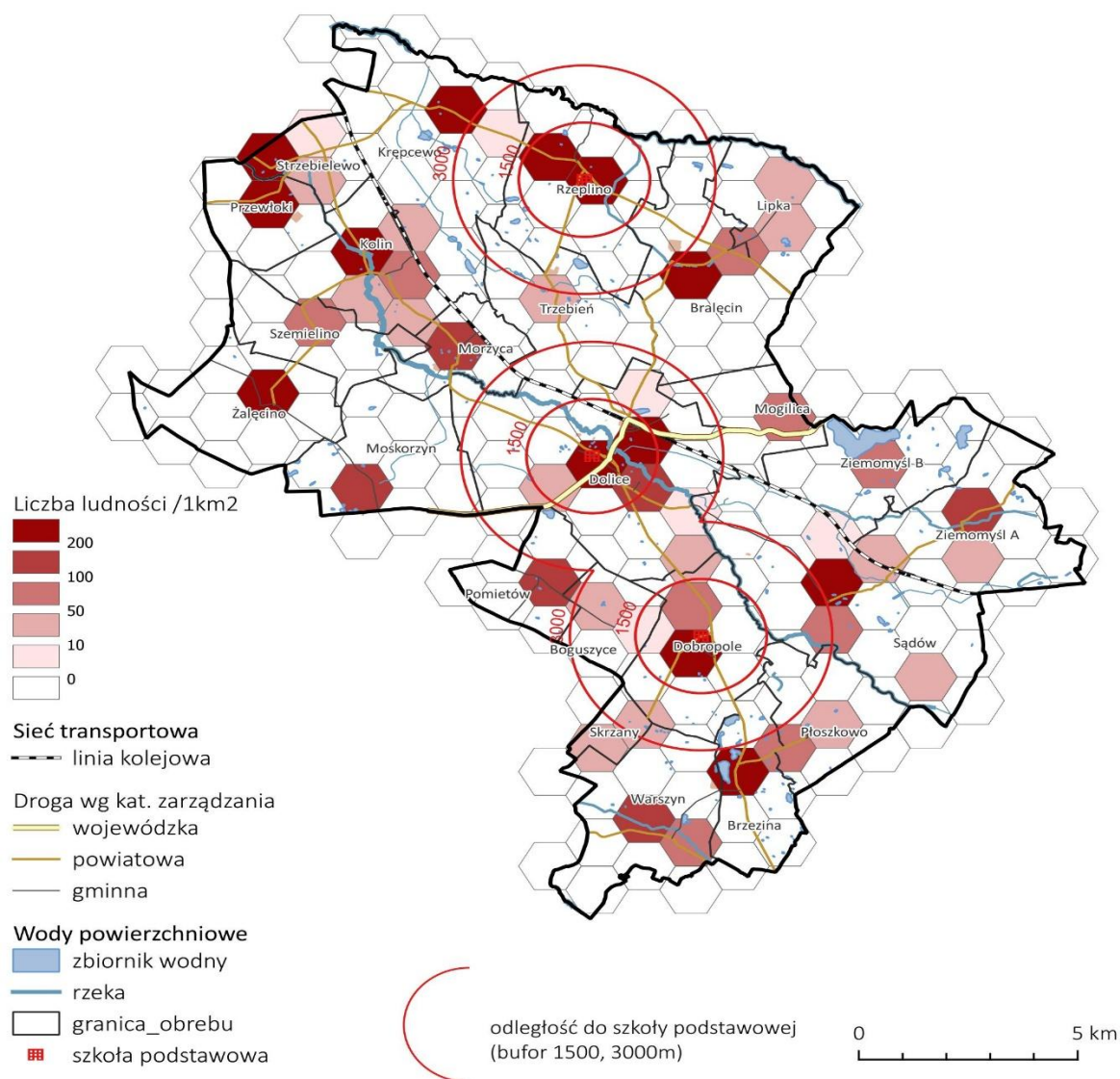
1. Demografia i usługi społeczne

Gmina Dolice, podobnie jak wiele gmin o charakterze rolniczym w województwie zachodniopomorskim, boryka się z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Obserwuje się powolny odpływ ludności do większych ośrodków (Stargard, Szczecin) oraz ujemny przyrost naturalny. Są to zjawiska typowe dla obszarów wiejskich oddalonych od głównych aglomeracji. Procesy te wymuszają planowanie przestrzeni w sposób przyjazny dla osób

starszych (likwidacja barier, dostęp do usług w zasięgu pieszym) oraz tworzenie terenów pod nową zabudowę mieszkaniową, które przyciągną młode rodziny.

W strukturze osadniczej dominuje miejscowość Dolice jako główny ośrodek gminny, koncentrujący usługi publiczne i handel. Pozostałe miejscowości mają charakter typowo wiejski. Model rozwoju sieci osadniczej zakłada tworzenie atrakcyjnych warunków do osiedlania się poprzez wyznaczanie nowych terenów pod mieszkalnictwo jednorodzinne w miejscowościach z dobrą dostępnością komunikacyjną oraz położonych blisko centrów funkcjonalnych miejscowości i podstawowych usług. Gmina Dolice jawi się jako alternatywna lokalizacja do zamieszkania dla miasta Stargard dzięki dostępności infrastruktury kolejowej.

Mapa 2 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Dolice – demografia i usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne

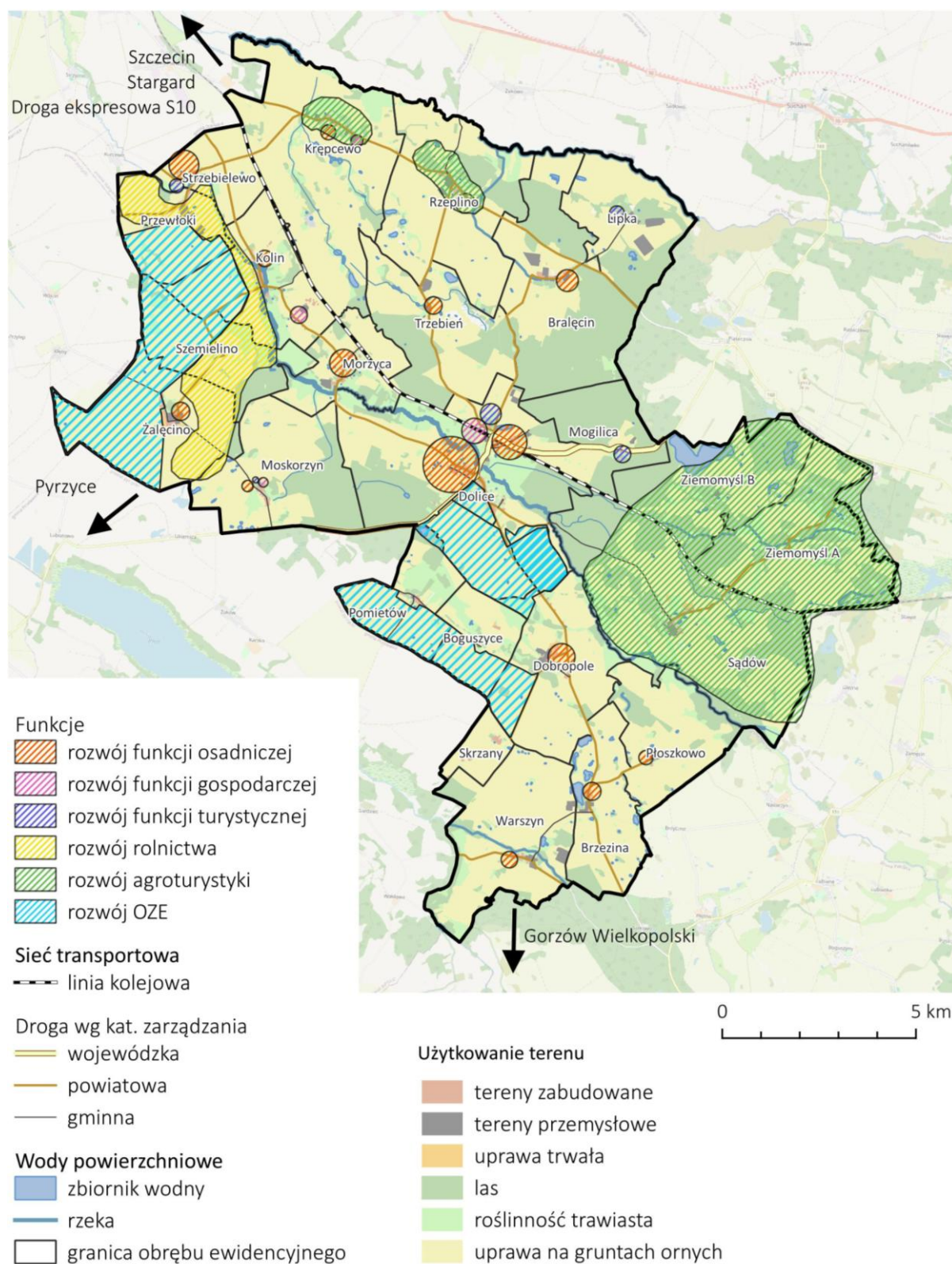
2. Rozwój funkcji i podstawowe elementy zagospodarowania

Gmina Dolice ewoluuje z obszaru typowo rolniczego w stronę modelu mieszanego: rolniczo-usługowego z elementami turystyki. Ochrona wysokiej klasy bonitacyjnej gleb (kompleksy pszenne i żytnie bardzo dobre) ogranicza ekspansję zabudowy na tereny cenne rolniczo. Z uwagi na występowanie gleb o wysokiej przydatności rolniczej (klasy III i IV), ochrona gruntów rolnych pozostaje priorytetem. Rozwój zabudowy kubaturowej jest kierowany na grunty o niższej bonitacji, aby nie degradować potencjału produkcyjnego gminy. Model zakłada wzmocnienie roli Dolic jako centrum administracyjno-usługowego, a także największego ośrodka osadniczego gminy, poprzez m.in. wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych w aktach planowania przestrzennego. Pozostałe sołectwa zachowują swój rolniczy charakter, jednak z dopuszczeniem uzupełnień tkanki urbanistycznej oraz wyznaczeniu nowych stref planistycznych z zabudową mieszkaniową w granicach istniejących jednostek osadniczych, co zapobiega niekontrolowanemu rozproszaniu zabudowy.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, gmina Dolice leży w strefie intensyfikacji rolnictwa, co narzuca priorytet dla gospodarki żywnościowej przy jednoczesnym wsparciu dla lokalnych walorów kulturowych (szlak megalitów). Wykorzystanie unikatowych zasobów kulturowych (megality) wymaga wykreowania przestrzeni dla infrastruktury okołoturystycznej, która nie naruszy rolniczego charakteru krajobrazu. Planuje się koncentrację usług w węzłach o najwyższej dostępności komunikacyjnej, lecz rozwijana będzie również funkcja turystyczna ściśle związana z walorami przyrodniczymi gminy. Zagospodarowanie przestrzenne uwzględnia strefy ochrony archeologicznej i konserwatorskiej, szczególnie w rejonach występowania grobowców megalitycznych, co ma chronić tożsamość kulturową regionu przed przypadkową zabudową.

Strategia dopuszcza rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem fotowoltaiki na terenach zdegradowanych lub mniej przydatnych rolniczo. Wyznaczanie obszarów pod farmy wiatrowe odbywa się z zachowaniem rygorystycznych odległości od zabudowań mieszkalnych. Gmina podejmuje w tym zakresie działania poprzez opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych inwestycjami z zakresu OZE.

Mapa 3 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej gminy Dolice – podstawowe elementy zagospodarowania

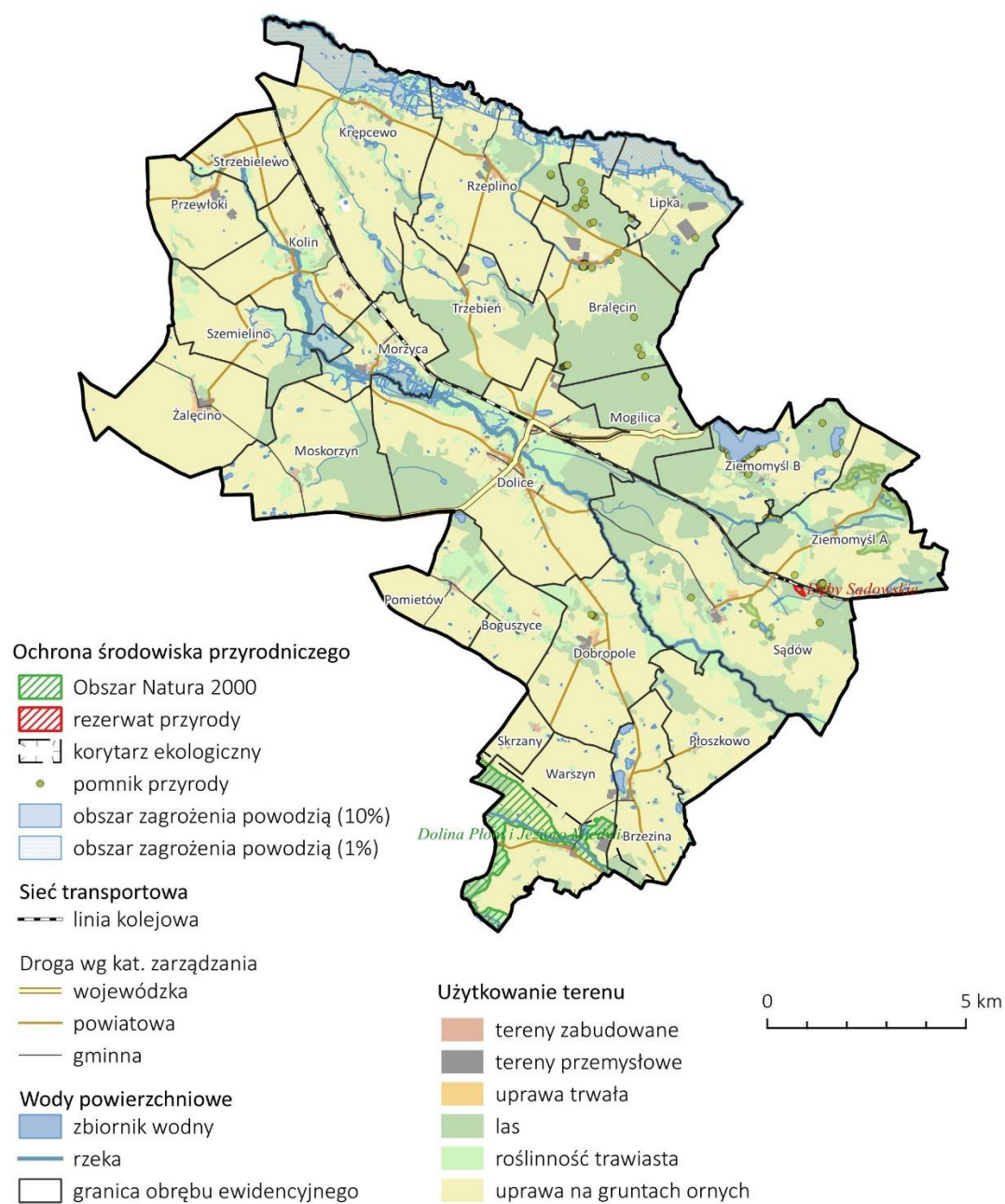

Źródło: opracowanie własne

3. Środowisko przyrodnicze

Model przestrzenny musi uwzględniać restrykcyjne uwarunkowania przyrodnicze, które są zarówno barierą, jak i atutem gminy. Gmina Dolice posiada istotne walory przyrodnicze związane z doliną rzeki Mała Ina oraz sąsiedztwem obszarów Natura 2000. Model rozwoju wyklucza agresywną zabudowę w dolinach rzecznych, uznając je za kluczowe dla zachowania bioróżnorodności i retencji wody.

Mapa 4 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Dolice – środowisko przyrodnicze

Źródło:

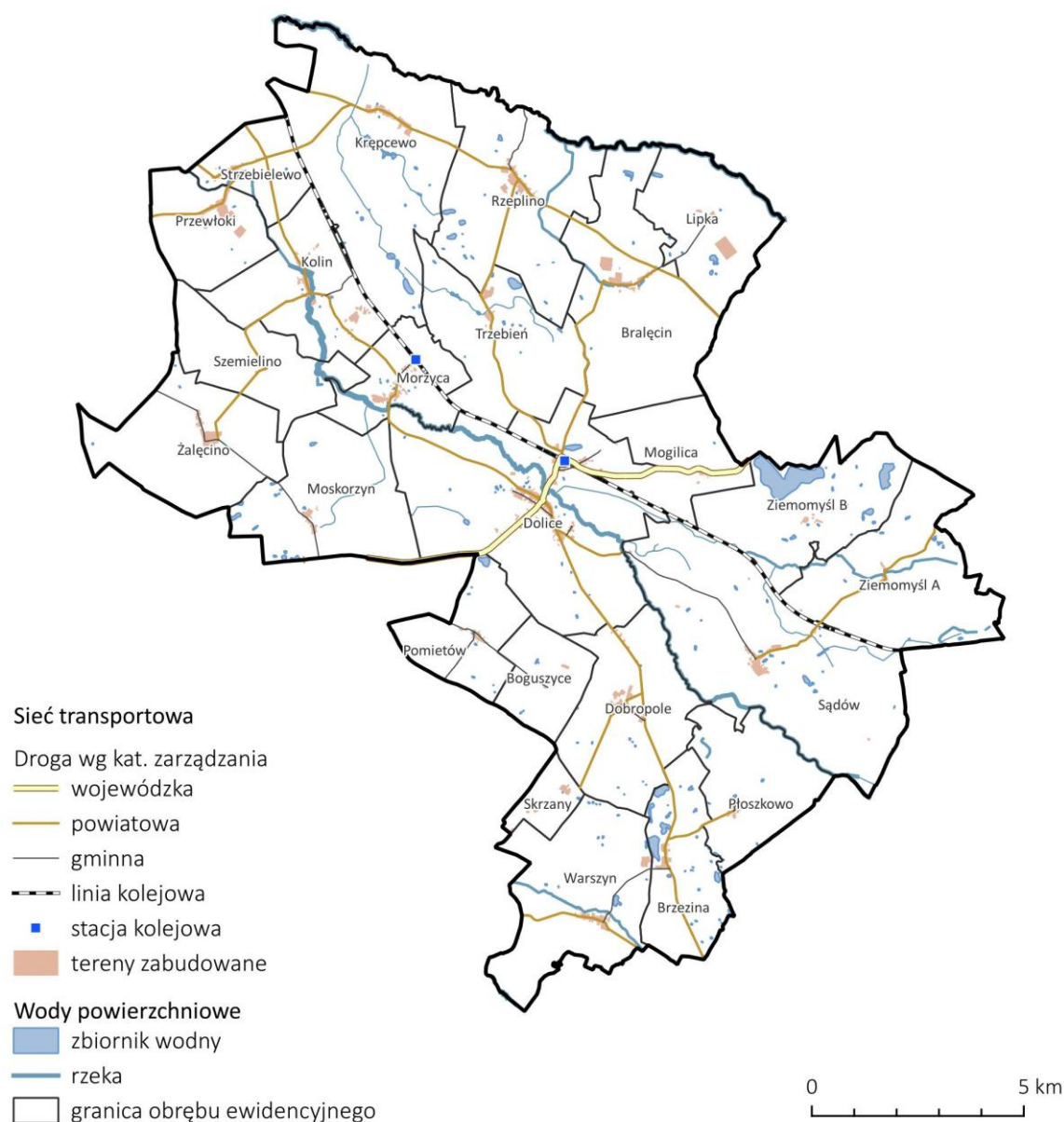
opracowanie własne

4. Sieć transportowa

Wykorzystanie renty położenia przy magistrali kolejowej pozwala na wyznaczenie stref rozwoju mieszkalnictwa w miejscowościach takich jak Dolice czy Morzyca, co sprzyja osobom pracującym w Stargardzie i Szczecinie. Modernizacja linii kolejowej łączącej Szczecin z Poznaniem stanowi największy atut gminy. Model przestrzenny zakłada integrację transportu zbiorowego z indywidualnym poprzez tworzenie punktów przesiadkowych typu "Park & Ride" oraz "Bike & Ride" przy stacjach w Dolicach i Morzycy. Mimo, że kolej jest atutem, linia ta stanowi fizyczną barierę dzielącą niektóre miejscowości. Problem stanowi ograniczona liczba bezkolizyjnych przejazdów i brak zintegrowanych parkingów. Ponadto Obszar Megalitów jest niewystarczająco skomunikowany z centrum Dolic. Brak „ścieżki turystycznej” powoduje, że potencjał ten nie generuje dochodów dla lokalnych przedsiębiorców (gastronomia, agroturystyka).

Priorytetem jest poprawa stanu technicznego dróg powiatowych i gminnych oraz modernizacja drogi wojewódzkiej nr 122. Dużą zaletą położenia geograficznego gminy Dolice jest bliskość drogi ekspresowej S10. Dobra dostępność transportowa powinna pozytywnie wpływać na atrakcyjność inwestycyjną gminy Dolice oraz potencjał rozwoju funkcji mieszkaniowej. Planuje się budowę sieci ścieżek rowerowych o funkcjach zarówno transportowych (dojazd do pracy i szkoły), jak i turystycznych, łączących główne punkty zainteresowania w gminie z trasami o znaczeniu regionalnym. Planowanie tras rowerowych oparte będzie na przebiegu istniejącej sieci drogowej.

Mapa 5 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Dolice – gospodarka

Źródło: opracowanie własne

V.2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rozwój gminy Dolice powinien koncentrować się na dwóch zasadniczych zasobach: naturalnych (krajobraz polodowcowy, lasy, jeziora i rzeki) oraz potencjale rolniczym.

Planowanie inwestycji w przestrzeni gminy zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030 umożliwi dalszy rozwój gminy i pozwoli na włączenie jej w sieć powiązań funkcjonalnych z innymi ośrodkami.

Rekomendacje dla rozwoju przestrzennego Gminy Dolice sformułowano w oparciu o

diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy oraz ustalenia PZPW WZ 2030. Działania powinni objąć takie aspekty jak:

- promocja potencjału turystycznego gminy z naciskiem na aktywne formy spędzania wolnego czasu.
- rozwój infrastruktury turystycznej, wytyczanie, oznakowanie i utworzenie nowych szlaków turystycznych, w tym ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, remont dróg gminnych.
- opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego z priorytetowym uwzględnieniem obszarów o funkcji turystycznej i rekreacyjnej, rozwoju OZE i funkcji mieszkaniowej.
- rozwój połączeń kolejowych poprzez dialog i współpracę z PKP PLK i spółkami realizującymi przewozy regionalne i krajowe w celu zwiększenia częstotliwości połączeń i tworzenia nowych.
- rozbudowa połączeń autobusowych w gminie we współpracy z innymi samorządami w celu utworzenia i utrzymania połączeń ponadlokalnych do większych miast oraz rewitalizacja infrastruktury (przystanków).
- kontrolowany proces rozwoju OZE poprzez zabezpieczenie terenów pod budowę farm wiatrowych na obszarach rolniczych o niższym potencjale produkcyjnym oraz w zgodzie z interesem mieszkańców; wyznaczenie terenów w stosownych dokumentach planistycznych oraz przeprowadzenie jawnych konsultacji społecznych w zakresie rozwoju OZE w gminie.
- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów przeznaczonych pod OZE.
- Kontrolowany proces rozwoju zabudowy – rozwój zabudowy mieszkaniowej w strefach dobrej dostępności do usług podstawowych i infrastruktury technicznej oraz dogęszczanie zabudowy poprzez zabudowywanie pustych przestrzeni w obrębie istniejącej zabudowy; zabezpieczenie interesów inwestorów w kwestii nieuciążliwego sąsiedztwa (dopuszczenie w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej usług o nieuciążliwym charakterze), wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną oraz ograniczenie zabudowy w potencjalnych strefach konfliktu (w pobliżu lokalizacji farm wiatrowych, stref produkcyjnych, terenów wykopalisk i innych).

- Rekomenduje się zachowanie tradycyjnych układów ruralistycznych (często o rodowodzie średniowiecznym, np. okolnice, owalnice) oraz ochronę charakterystycznej dla regionu zabudowy z cegły i kamienia. Nowa zabudowa powinna nawiązywać gabarytami do historycznej tkanki.
- Zagospodarowanie „pustych” przestrzeni w centrach miejscowości (Dolice, Morzyca, Kolin) na cele publiczne – place wiejskie, skwery i miejsca integracji, co przeciwdziała degradacji społecznej.
- Zakaz lokalizacji inwestycji nierolniczych (w tym farm fotowoltaicznych) na glebach klasy IIIa i IIIb, kierując je na tereny o klasie V i VI lub nieużytki.
- Program małej retencji w dorzeczu Małej Iny: ze względu na postępujące stepowanie Równiny Pyrzyckiej, polityka przestrzenna musi wymuszać zachowanie i odtwarzanie oczek wodnych, śródpolnych zadrzewień oraz ochronę terenów zalewowych Małej Iny przed jakąkolwiek zabudową.
- Ochrona pasów zieleni wysokiej wzdłuż dróg i cieków wodnych, które pełnią rolę szlaków migracyjnych dla zwierząt.
- W planach miejscowych należy dopuścić możliwość lokalizacji małych zakładów przetwórczych przy gospodarstwach rolnych (tzw. Rolniczy Handel Detaliczny), co pozwoli na budowę lokalnych łańcuchów dostaw.
- Rekomenduje się wyznaczenie obszarów dla biogazowni rolniczych w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej, ale z dobrym dostępem do dróg transportowych, co wpisuje się w model gospodarki obiegu zamkniętego.
- Ograniczenie rozwoju zabudowy mieszkaniowej na obszarach o potencjalnym konflikcie przestrzennym związanym z uciążliwością funkcjonowania infrastruktury, w szczególności na styku z korytarzami dróg krajowych, linii kolejowych i obszarów chronionych.
- Kierowanie się zasadami ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym – w szczególności na obszarach o wysokim potencjale rozwoju turystyki, w tym na obszarach o wysokich walorach krajobrazowych.

- Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym: na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
- Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym: uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.
- Skoncentrowany rozwój usług turystycznych w miejscach o wysokim potencjale.
- W promieniu kilkuset metrów od grobowców megalitycznych w Dolicach i Pomietowie należy wprowadzić zakaz wznoszenia obiektów dominujących (wysokich masztów, turbin wiatrowych), aby zachować historyczny krajobraz „polskich piramid”.
- Ochrona powiązań przyrodniczych oraz wyznaczenie obszarów ochrony ścisłej.
- Poprawa dostępności przestrzennej do usług poprzez rozwój infrastruktury drogowej.
- Rozwój bazy wypoczynkowej, w szczególności agroturystyki.
- Wyznaczenie w planach miejscowych terenów pod parkingi leśne, punkty widokowe oraz tablice informacyjne przy szlakach prowadzących do zabytków archeologicznych.
- Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego, produkcji zdrowej żywności i przetwórstwa rolno-spożywczego.
- Zachęcanie (poprzez wytyczne w MPZP) do renowacji zabytkowych kościołów i obiektów folwarcznych, które stanowią o unikalności turystycznej gminy.
- Rozwój infrastruktury technicznej (wodociągowej, gazociągowej, kanalizacyjnej) na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługi.
- Wykorzystanie modernizacji linii E59: Rekomenduje się stworzenie wokół dworca w Dolicach „Gminnego Węzła Mobilności” – bezpiecznego parkingu, zadaszonych wiat rowerowych oraz punktu informacji turystycznej.
- Budowa Centrum Przesiadkowego „Dolice-Dworzec”: Stworzenie parkingu P+R, zadaszonej wiaty na rowery (B+R) oraz punktu ładowania pojazdów elektrycznych.
- Rekomenduje się budowę wydzielonych ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż drogi wojewódzkiej 122, szczególnie na odcinku łączącym Dolice z sąsiednimi miejscowościami, w celu poprawy bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu.

- Przygotowanie terenu pod małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) w pobliżu węzłów transportowych, aby stworzyć miejsca pracy poza rolnictwem.
- Budowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących stacje PKP z grobowcami, wraz z systemem identyfikacji wizualnej i punktami odpoczynku.
- Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów rozwoju zabudowy mieszkaniowej, a docelowo dla całej gminy.
- Modernizacja świetlic i przestrzeni wokół nich w mniejszych sołectwach, aby pełniły funkcje wielofunkcyjne (kultura, edukacja, integracja).
- Budowa progów na rowach melioracyjnych i odtwarzanie śródpolnych oczek wodnych we współpracy z Wodami Polskimi i rolnikami.
- Rozpoczęcie procesu wyznaczania terenów inwestycyjnych na terenie gminy.

V.3 OSI – Obszary Strategicznej Interwencji

Gmina Dolice położona jest w obrębie 4 wydzieleni obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich.

W celu ich identyfikacji przeanalizowane zostały następujące dokumenty:

- dokumenty strategiczne szczebla krajowego,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

W poniższej tabeli zestawiono obszary specjalne, które obejmują gminę Dolice.

Tabela 3 Obszary specjalne obejmujące gminę Dolice

Lp.	Typ obszaru	Nazwa	Nazwa dokumentu
1	OF	Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030
2	OP	Obszar zagrożony trwałą marginalizacją	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu 2030
3	OP	Gminy powolnego tempa rozwoju spowodowanego niskim poziomem dochodów własnych	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Lp.	Typ obszaru	Nazwa	Nazwa dokumentu
4	OP	Gminy powolnego tempa rozwoju spowodowanego powolnym rozwojem przedsiębiorczości	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów krajowych i wojewódzkich

VI. Kierunki działań strategicznego rozwoju gminy Dolice

VI.1 Misja i wizja rozwoju

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę uwarunkowań społeczno-gospodarczych i środowiskowych oraz opracowany model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Dolice określono misję i wizję rozwoju gminy na dalsze lata.

WIZJA ROZWOJU GMINY DOLICE

Gmina Dolice w 2035 r. to atrakcyjne miejsce do życia, pracy i wypoczynku – gmina wiejska nowoczesna i dobrze skomunikowana, która łączy silne rolnictwo z rozwojem usług oraz turystyki, opierając się na walorach przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwie lokalnym. Rozwój odbywa się w sposób zrównoważony, z rosnącą dostępnością usług publicznych i cyfrowych oraz większą odpornością na wyzwania klimatyczne.

MISJA ROZWOJU GMINY DOLICE

Misją samorządu gminy Dolice jest zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju wspólnoty lokalnej poprzez: podnoszenie jakości życia mieszkańców i dostępności usług, wzmacnianie przedsiębiorczości oraz dywersyfikację gospodarki (w tym w kierunku usług i turystyki), rozwój infrastruktury (transportowej i cyfrowej), a także odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią i zasobami przyrodniczymi oraz działania adaptacyjne wobec zmian klimatu, realizowane we współpracy z mieszkańcami i partnerami społecznymi oraz instytucjonalnymi.

VI.2 Cele strategiczne i operacyjne

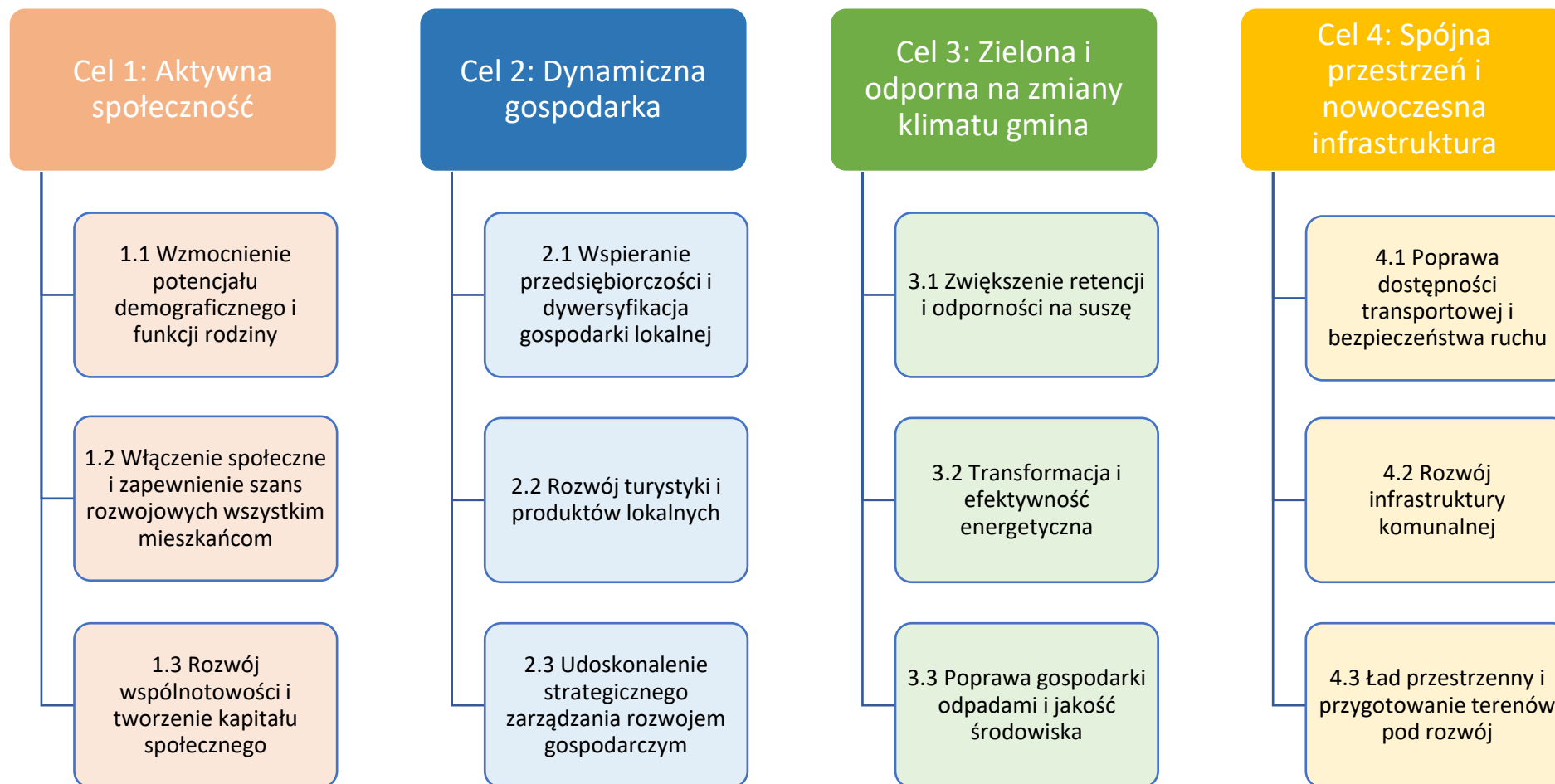
Cele strategiczne i operacyjne wyznaczają ramy działań rozwojowych gminy Dolice w perspektywie lat 2026–2035. Stanowią one odpowiedź na wnioski płynące z diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej oraz na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców i kluczowe wyzwania rozwojowe. Cele te porządkują kierunki interwencji samorządu, a jednocześnie wskazują obszary, w których niezbędne jest zaangażowanie partnerów zewnętrznych – administracji powiatowej i wojewódzkiej, instytucji publicznych, organizacji społecznych oraz sektora przedsiębiorstw.

Przyjęty układ celów ma strukturę hierarchiczną. **Cele strategiczne** określają najważniejsze, długookresowe ambicje rozwojowe gminy i opisują pożądany kierunek zmian w kluczowych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-infrastrukturalnej oraz środowiskowo-klimatycznej. **Cele operacyjne** doprecyzowują cele strategiczne – wskazują konkretne obszary działań, które mogą być realizowane w formie projektów i programów, zarówno inwestycyjnych, jak i „miękkich” (społecznych, edukacyjnych, organizacyjnych).

Realizacja celów strategicznych i operacyjnych będzie opierać się na podejściu zintegrowanym, uwzględniającym powiązania między rozwojem infrastruktury, wzmacnianiem lokalnej gospodarki, poprawą jakości usług publicznych oraz ochroną zasobów środowiskowych. Oznacza to, że część działań będzie miała charakter wielowymiarowy – przykładowo inwestycje w transport i planowanie przestrzenne wpływają jednocześnie na atrakcyjność osiedleńczą, rozwój przedsiębiorczości oraz turystyki, a projekty z zakresu efektywności energetycznej i OZE wspierają zarówno odporność klimatyczną, jak i stabilność kosztów funkcjonowania sektora publicznego.

W celu zapewnienia skuteczności wdrażania strategii do każdego celu operacyjnego przypisano przykładowe kierunki działań oraz proponowane wskaźniki rezultatu. Pozwolą one monitorować postępy i efekty podejmowanych interwencji oraz – w razie potrzeby – wprowadzać korekty w zakresie priorytetów i harmonogramu. Cele i działania są jednocześnie podstawą do planowania przedsięwzięć w kolejnych latach oraz do pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności funduszy krajowych i europejskich.

Schemat 1 Cele strategiczne i odpowiadające im cele operacyjne

Źródło: opracowanie własne

VI.3 System działań w ramach dalszego rozwoju gminy

System działań w ramach dalszego rozwoju Gminy Dolice stanowi praktyczny mechanizm wdrażania Strategii na lata 2026–2035. Porządkuje on realizację celów strategicznych i operacyjnych poprzez wskazanie kluczowych kierunków interwencji, priorytetowych zadań oraz sposobu ich planowania w ujęciu rocznym i wieloletnim. Dzięki temu Strategia pełni funkcję narzędzia zarządczego, wspierającego podejmowanie decyzji inwestycyjnych i organizacyjnych w oparciu o zidentyfikowane potrzeby oraz możliwości finansowe gminy.

Przyjęty system działań zakłada realizację przedsięwzięć zarówno inwestycyjnych, jak i „miękkich”, w ścisłej współpracy z partnerami zewnętrznymi (m.in. instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi, sektorem gospodarczym oraz samorządami sąsiednimi). Ważnym elementem systemu jest monitorowanie postępów i efektów działań z wykorzystaniem wskaźników oraz okresowa aktualizacja priorytetów, tak aby gmina mogła elastycznie reagować na zmiany społeczne, gospodarcze i środowiskowe oraz skutecznie pozyskiwać środki zewnętrzne na rozwój.

Tabela 4 Kierunki działań do celu strategicznego 1

CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 1 AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny.	1. Programy wsparcia rodzin (asystent rodziny, poradnictwo, warsztaty). 2. Rozwój opieki nad dziećmi (klub malucha/żłobek, doposażenie przedszkoli, dowozy). 3. Tworzenie warunków osiedleńczych (wyznaczenie w planie ogólnym gminy i miejscowych planach zagospodarowania we wszystkich jednostkach osadniczych gminy nowych terenów o funkcjach mieszkaniowych oraz ich uzbrojenie, działania mieszkaniowe). 4. Rozwój i wzmocnienie infrastruktury społecznej, rekreacyjnej. 5. Wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych (wsparcie środowiskowe, kolonie/obozy, pomoc psychologiczna).
1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom.	1. Usługi społeczne dla seniorów i OzN (opieka, asystencja, transport door-to-door). 2. Programy aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób bezrobotnych. 3. Poprawa dostępności usług publicznych (architektoniczna i cyfrowa). 4. Rozwijanie infrastruktury rekreacyjno-sportowej. 5. Wspieranie placówek oświatowych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.	1. Mikrogranty dla NGO/sołectw. 2. Rozwój świetlic i oferty integracyjnej (wydarzenia, koła, wolontariat).

	3. Mechanizmy partycypacji (konsultacje, rady, budżet sołecki). 4. Współpraca międzysektorowa w zakresie wspierania kapitału społecznego.
REZULTATY	• Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej gminy dla młodych rodzin. • Poprawa dostępu do usług opiekuńczo-wychowawczych. • Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i mieszkaniowego rodzin. • Zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego. • Wzrost dostępności i jakości wsparcia specjalistycznego. • Większa aktywność edukacyjna i kompetencyjna dzieci i młodzieży. • Trwalsza współpraca gminy z NGO i liderami lokalnymi.
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2026 - 2035
SZACUNKOWA WARTOŚĆ ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	10 000 000,00 zł
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet gminy Dotacje i granty rządowe, krajowe Fundusze Europejskie dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) Fundusze Rozwoju Regionalnego Europejski Fundusz Społeczny Pożyczki i kredyty bankowe Inne

Źródło: opracowani własne

Tabela 5 Kierunki działań do celu strategicznego 2

CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 2 DYNAMICZNA GOSPODARKA
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
2.1 Wspieranie przedsiębiorczości i dywersyfikacja gospodarki lokalnej.	1. Punkt obsługi inwestora i przedsiębiorcy + doradztwo. 2. Przygotowanie i promocja terenów inwestycyjnych (uzbrojenie, planowanie). 3. Program wsparcia firm (szkolenia, cyfryzacja, współpraca lokalna). 4. Rozwój edukacji w zakresie potrzeb lokalnego rynku pracy.
2.2 Rozwój turystyki i produktów lokalnych.	1. Stworzenie spójnej oferty (szlaki, pakiety, wydarzenia). 2. Mała infrastruktura turystyczna (oznakowanie, miejsca odpoczynku, informacja). 3. Promocja marki lokalnej i produktów (targi, e-promocja, współpraca regionalna).
2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym.	1. Roczny plan działań gospodarczych + budżet zadaniowy. 2. Monitoring rynku pracy i potrzeb kompetencyjnych (z PUP, szkołami). 3. Partnerstwa z przedsiębiorcami i JST (projekty wspólne). 4. Tworzenie partnerstw międzygminnych na rzecz rozwoju gospodarczego.
REZULTATY	Wzrost liczby i stabilności firm oraz większa różnorodność branż.

	• Wzrost jakości współpracy międzysektorowej. • Zwiększenie jakości edukacji w zakresie potrzeb lokalnego rynku pracy. • Wzrost partnerstw międzygminnych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w regionie.
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2026 - 2035
SZACUNKOWA WARTOŚĆ ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	5 000 000,00 zł
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet gminy Dotacje i granty rządowe, krajowe Fundusze Europejskie dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) Fundusze Rozwoju Regionalnego Europejski Fundusz Społeczny Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Pożyczki i kredyty bankowe Inne

Źródło: opracowani własne

Tabela 6 Kierunki działań do celu strategicznego 3

CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 3 ZIELONA I ODPORNA NA ZMIANY KLIMATU GMINA	
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna	
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA	
3.1 Zwiększenie retencji i odporności na suszę.	1. Mała retencja (oczka, zastaweczki, renaturyzacje). 2. Retencja glebowa i zadrzewienia terenów „suchych”. 3. Plan zarządzania wodami opadowymi w sołectwach. 4. Ogrody i parki kieszonkowe. 5. Realizacja Programu „Moja woda”/ zbiorniki na deszczówkę.	
3.2 Transformacja i efektywność energetyczna.	1. Termomodernizacje budynków publicznych. 2. Rozwój OZE na obiektach gminnych (PV, magazyny energii). 3. Doradztwo i programy wsparcia dla mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej.	
3.3 Poprawa gospodarki odpadami i jakość środowiska.	1. Edukacja i doposażenie selektywnej zbiórki + PSZOK. 2. Realizacja programu usuwania azbestu. 3. Działania na rzecz czystego powietrza (wymiana źródeł ciepła, doradztwo).	
REZULTATY	• Zwiększenie odporności rolnictwa i krajobrazu na suszę. • Lepsze wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych. • Większy udział OZE i spadek kosztów energii w dłuższej perspektywie. • Redukcja emisji zanieczyszczeń.	

	• Wzrost poziomu segregacji i recyklingu oraz bardziej efektywny system gospodarki odpadami. • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców i lepsze powiązanie działań środowiskowych z edukacją i turystyką.
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2026 - 2035
SZACUNKOWA WARTOŚĆ ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	20 000 000,00 zł
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet gminy Dotacje i granty rządowe, krajowe Fundusze Europejskie dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnKS) Fundusze Rozwoju Regionalnego Europejski Fundusz Społeczny Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Pożyczki i kredyty bankowe Inne

Źródło: opracowani własne

Tabela 7 Kierunki działań do celu strategicznego 4

CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 4 SPÓJNA PRZESTRZEŃ I NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA	
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna	
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA	
4.1 Poprawa dostępności transportowej i bezpieczeństwa ruchu.	1. Modernizacja dróg, oświetlenia, przejść dla pieszych. 2. Rozwój transportu zbiorowego i integracja dojazdów. 3. Rozbudowa infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej.	
4.2 Rozwój infrastruktury komunalnej.	1. Rozbudowa/modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej. 2. Modernizacja zasobu komunalnego (stan techniczny budynków). 3. Rozwój budownictwa społecznego (socjalne/chronione).	
4.3 Ład przestrzenny i przygotowanie terenów pod rozwój.	1. Opracowanie planu ogólnego i MPZP dla kluczowych obszarów. 2. Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych, w tym o funkcjach mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych. 3. Wdrażanie standardów urbanistycznych (zieleni, deszczówka, dostępność).	
REZULTATY	• Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego i jakości przestrzeni publicznej. • Poprawa niezawodności i standardu usług komunalnych. • Zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej gminy. • Wyrównywanie warunków życia między sołectwami.	
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2026 - 2035	

SZACUNKOWA WARTOŚĆ ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	25 000 000,00 zł
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet gminy Dotacje i granty rządowe, krajowe Fundusze Europejskie dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) Fundusze Rozwoju Regionalnego Europejski Fundusz Społeczny Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Pożyczki i kredyty bankowe Inne

Źródło: opracowani własne

VII. System wdrażania Strategii Rozwoju

VII.1 Źródła finansowania

Realizacja zaplanowanych celów strategicznych oraz określonych działań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026-2035 wymaga wysokich nakładów finansowych. Kwota potrzebna na realizację zaplanowanych projektów wynosi w przybliżeniu **60 000 000,00 zł.**

Realizacja wszystkich celów i zadań określonych w Strategii wymaga nakładów finansowych przekraczających możliwości budżetu gminy, dlatego niezbędne jest poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Należy starannie monitorować pojawiające się możliwości, różnego rodzaju krajowe i międzynarodowe programy związane z nową perspektywą finansową funduszy europejskich, a następnie bardzo skutecznie aplikować o wsparcie. Gmina posiada doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na własny rozwój, w związku z czym należy w dalszym ciągu realizować politykę aplikacyjną w ramach środków zewnętrznych.

Środki zabezpieczające realizację zadań zapisanych w poszczególnych celach strategicznych pochodzić będą między innymi z programów pomocowych UE, z programów rządowych, budżetu państwa, budżetu gminy, ze środków zaangażowanych przez krajowych i zagranicznych inwestorów prywatnych, krajowych i zagranicznych organizacji pozarządowych, instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych. Planuje się, w ramach możliwości i ogłaszanych naborach, aplikowanie o środki zewnętrzne pochodzące z:

- Funduszy Europejskich dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021-2027,
- Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027,
- Funduszy Rozwoju Regionalnego,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Na etapie przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026-2035 nie jest możliwe precyzyjne określenie programów operacyjnych oraz kwot dofinansowania projektów, z których gmina będzie mogła skorzystać. Jednakże na bieżąco będzie monitorowała pojawiające się możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych zgodnie z harmonogramem ich ogłaszania w kolejnych latach.

VII.2 Monitoring

Monitoring realizacji Strategii Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026–2035 jest stałym procesem zarządczym, którego celem jest bieżące śledzenie postępów we wdrażaniu celów strategicznych i operacyjnych oraz ocena, czy podejmowane działania przynoszą zakładane rezultaty. Dzięki monitoringowi Strategia nie pozostaje jedynie dokumentem kierunkowym, lecz staje się narzędziem wspierającym planowanie, podejmowanie decyzji inwestycyjnych i organizacyjnych, a także umożliwiającym szybkie reagowanie na zmiany i pojawiające się ryzyka.

Proces monitoringu opiera się na dwóch uzupełniających się perspektywach. Pierwsza dotyczy realizacji działań i projektów – sprawdzane jest, czy przedsięwzięcia zaplanowane w ramach poszczególnych celów są wdrażane zgodnie z harmonogramem, w zakładanym zakresie i z wykorzystaniem dostępnych źródeł finansowania. Druga perspektywa koncentruje się na efektach, czyli na obserwowalnych zmianach w gminie mierzonych wskaźnikami rezultatu. Wskaźniki te pozwalają ocenić, czy wdrożone działania rzeczywiście przekładają się na poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój gospodarczy, wzrost dostępności usług, usprawnienie infrastruktury czy zwiększenie odporności gminy na wyzwania środowiskowe i klimatyczne.

Tabela 8 Wskaźniki monitoringu wdrażania Strategii

Cel strategiczny	Wskaźnik	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
CEL STRATEGICZNY 1			
1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny.	- Saldo migracji. - Liczba miejsc opieki 0-3 lata. - Odsetek rodzin objętych wsparciem.	Spadek Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom.	- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. - Liczba osób biorących udział w programach aktywizacji. - Liczba obiektów publicznych dostosowanych do OzN.	Wzrost Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach

Cel strategiczny	Wskaźnik	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.	- Liczba realizowanych zadań publicznych/projektów. - Frekwencja w wydarzeniach społeczno-kulturalnych. - Liczba aktywnych organizacji/klubów i wolontariuszy.	Wzrost Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
CEL STRATEGICZNY 2			
2.1 Wspieranie przedsiębiorczości i dywersyfikacja gospodarki lokalnej.	- Liczba nowych firm. - Liczba inwestorów i zrealizowanych projektów. - Dochody z PIT/CIT na mieszkańca.	Wzrost Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
2.2 Rozwój turystyki i produktów lokalnych.	- Liczba obiektów turystycznych. - Liczba uczestników wydarzeń. - Liczba produktów lokalnych.	Wzrost Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym.	- Liczba projektów gospodarczych. - Liczba osób bezrobotnych. - Liczba ofert pracy.	Wzrost Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
CEL STRATEGICZNY 3			
3.1 Zwiększenie retencji i odporności na suszę.	- Liczba obiektów małej retencji. - Liczba osób korzystających z Programu „Moja woda”	Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
3.2 Transformacja i efektywność energetyczna.	- Liczba OZE. - Poziom zużycia energii w budynkach publicznych. - Redukcja emisji CO₂.	Wzrost Spadek Spadek	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
3.3 Poprawa gospodarki odpadami i jakość środowiska.	- Poziom recyklingu (%). - Masa usuniętego azbestu (Mg/rok).	Wzrost Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach

Cel strategiczny	Wskaźnik	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
	Liczba wymienionych źródeł ciepła.		
CEL STRATEGICZNY 4			
4.1 Poprawa dostępności transportowej i bezpieczeństwa ruchu.	- Długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg. - Liczba kursów transportu zbiorowego.	Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
4.2 Rozwój infrastruktury komunalnej.	- Odsetek mieszkańców z dostępem do kanalizacji. - Liczba awarii sieci wodno-kanalizacyjnej. - Liczba wyremontowanych lokali komunalnych.	Wzrost Spadek Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach
4.3 Ład przestrzenny i przygotowanie terenów pod rozwój.	- Udział powierzchni objęty MPZP. - Powierzchnia przygotowanych/uzbrojonych terenów inwestycyjnych.	Wzrost Wzrost	Sprawozdanie Urzędu Gminy w Dolicach

Źródło: opracowanie własne

Za organizację monitoringu odpowiada Urząd Gminy, w szczególności wyznaczony koordynator lub komórka organizacyjna pełniąca rolę „właściciela procesu”. Do zadań tej funkcji należy gromadzenie i porządkowanie danych, prowadzenie bazy wskaźników, przygotowywanie okresowych zestawień oraz formułowanie wniosków. Dane dostarczane są przez właściwe referaty urzędu i jednostki organizacyjne gminy, a w razie potrzeby również przez podmioty zewnętrzne, takie jak instytucje statystyki publicznej czy operatorzy usług infrastrukturalnych. Istotną rolę w systemie mają także organy gminy – w szczególności Wójt i Rada Gminy – które zapoznają się z wynikami monitoringu, oceniają tempo realizacji strategii oraz podejmują decyzje dotyczące ewentualnych korekt priorytetów.

Monitoring realizowany jest w cyklu ciągłym, a jego podstawowym narzędziem jest coroczny raport z realizacji Strategii. Raport podsumowuje postępy w realizacji kluczowych działań i projektów, prezentuje aktualne wartości wskaźników wraz z interpretacją trendów oraz wskazuje czynniki, które w danym roku sprzyjały osiągnięciu celów lub stanowiły barierę.

Oprócz raportowania rocznego, w połowie okresu obowiązywania strategii (np. około 2030 r.) zaleca się przeprowadzenie przeglądu śródkresowego. Jego zadaniem jest pogłębiona ocena skuteczności przyjętych kierunków rozwoju oraz – w razie potrzeby – aktualizacja listy przedsięwzięć, dostosowanie wskaźników lub wzmocnienie wybranych obszarów interwencji. Z kolei na koniec okresu obowiązywania strategii sporządzany jest raport końcowy podsumowujący poziom osiągnięcia celów i rezultatów.

Ważnym elementem monitoringu jest mechanizm działań korygujących. Jeżeli obserwowane wskaźniki nie poprawiają się w oczekiwanym tempie, występują opóźnienia w realizacji inwestycji lub pojawiają się nowe czynniki zewnętrzne (np. zmiany przepisów, sytuacja gospodarcza, nowe możliwości finansowania), gmina powinna zdiagnozować przyczyny i wprowadzić korekty w sposobie wdrażania strategii. Mogą one dotyczyć zmiany harmonogramu, doprecyzowania zakresu projektów, wzmocnienia współpracy z partnerami, zwiększenia nakładów finansowych na priorytetowe zadania lub przesunięcia akcentów między działaniami „twardymi” i „miękkimi”. W ten sposób monitoring pełni funkcję wczesnego ostrzegania i pozwala utrzymać zgodność działań z długofalowym kierunkiem rozwoju gminy.

VII.3 Ewaluacja

Ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Dolice na lata 2026–2035 jest procesem okresowej, pogłębionej oceny tego, na ile przyjęte cele, kierunki działań i zastosowane narzędzia wdrożeniowe rzeczywiście prowadzą do pożądanых zmian w gminie. W odróżnieniu od monitoringu, który koncentruje się na bieżącym śledzeniu postępów i wartości wskaźników, ewaluacja odpowiada na pytania „dlaczego” i „w jakim stopniu” strategia działa: czy interwencje są trafnie dobrane, czy przynoszą oczekiwane efekty, jakie przynoszą skutki uboczne, a także czy sposób realizacji jest efektywny i adekwatny do zmieniających się uwarunkowań społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Ewaluacja obejmować będzie ocenę spójności samej Strategii (czy cele strategiczne i operacyjne odpowiadają na kluczowe problemy zdiagnozowane w gminie i są zgodne z dokumentami wyższego rzędu), jak i ocenę skuteczności wdrażania (czy zaplanowane działania zostały przełożone na konkretne programy i projekty oraz czy osiągnięto zakładane rezultaty). W praktyce oznacza to analizę, czy realizowane przedsięwzięcia – inwestycyjne

i „miękkie” – faktycznie wzmacniają atrakcyjność osiedleńczą i jakość życia mieszkańców, dywersyfikują gospodarkę lokalną (np. poprzez rozwój usług, turystyki i przedsiębiorczości), poprawiają dostępność komunikacyjną i standard infrastruktury, a także zwiększają odporność gminy na ryzyka środowiskowe, takie jak susza czy rosnące koszty energii.

Proces ewaluacji opiera się na zestawie kryteriów, które porządkują ocenę i ułatwiają formułowanie wniosków. Kluczowe jest kryterium trafności, czyli dopasowania działań do realnych potrzeb gminy; skuteczności, rozumianej jako stopień osiągnięcia celów i rezultatów; efektywności, czyli relacji poniesionych nakładów do uzyskanych efektów; użyteczności, opisującej realną wartość zmian dla mieszkańców i interesariuszy; trwałości, czyli tego, czy efekty utrzymają się po zakończeniu finansowania lub projektu; oraz spójności i komplementarności – na ile działania wzajemnie się uzupełniają i nie dublują, a także czy są zgodne z politykami powiatowymi, wojewódzkimi i krajowymi. Dodatkowo, ze względu na wiejski charakter gminy i rosnące znaczenie klimatu, warto uwzględnić w ewaluacji perspektywę odporności (adaptacji) i oddziaływania przestrzennego, czyli wpływu działań na ład przestrzenny, krajobraz i funkcjonowanie sołectw.

Ewaluację rekomenduje się prowadzić w kilku momentach cyklu życia strategii. Po pierwsze, jako ewaluację wstępną (ex-ante) – na początku realizacji, po to, aby doprecyzować założenia wdrożeniowe, upewnić się co do logiki interwencji i dopasować wskaźniki do realnej dostępności danych. Po drugie, kluczowa jest ewaluacja śródkresowa (mid-term), przeprowadzana w połowie okresu obowiązywania strategii (np. około 2030 r.). Jej rolą jest sprawdzenie, czy obrany kierunek rozwoju jest właściwy oraz czy tempo i sposób wdrażania pozwalają osiągnąć cele do 2035 r. W tym etapie szczególnie ważne jest zidentyfikowanie działań, które nie przynoszą efektów lub generują nieproporcjonalne koszty, oraz wskazanie obszarów, które należy wzmocnić. Po trzecie, na zakończenie okresu obowiązywania strategii realizuje się ewaluację końcową (ex-post), podsumowującą stopień realizacji celów i trwałość efektów, a także dostarczającą wniosków do kolejnej strategii.

Metodyka ewaluacji powinna łączyć dane ilościowe i jakościowe. Podstawą są wyniki monitoringu i zestawienia wskaźników, uzupełnione analizą danych statystyki publicznej, dokumentów finansowych i sprawozdań z realizacji projektów. Równie ważne są metody jakościowe: wywiady z przedstawicielami urzędu, jednostek organizacyjnych, sołtysami, organizacjami społecznymi i przedsiębiorcami, a także konsultacje społeczne z mieszkańcami.

W wybranych obszarach warto stosować studia przypadków (np. ocena efektów konkretnej inwestycji drogowej, projektu turystycznego lub programu społecznego) oraz analizę porównawczą z gminami o podobnym profilu. Dzięki temu ewaluacja pokazuje nie tylko „ile” zrobiono, ale też „jak” i „z jakim skutkiem” dla lokalnej wspólnoty.

Wyniki ewaluacji będą przedstawiane w formie raportu zawierającego diagnozę postępów, ocenę według przyjętych kryteriów, identyfikację barier i czynników sukcesu oraz zestaw rekomendacji. Rekomendacje powinny mieć charakter praktyczny i wdrożeniowy: wskazywać, które działania kontynuować i skalować, które zmodyfikować, które zakończyć oraz jakie nowe instrumenty wprowadzić. Ważne jest także wyraźne przypisanie odpowiedzialności za wdrożenie rekomendacji (kto, w jakim terminie i w jakiej formie) oraz wskazanie, jak rekomendacje zostaną uwzględnione w planowaniu rocznym i wieloletnim.

VIII. Spis map, schematów, tabel, wykresów i fotografii

Spis map

Mapa 1 Położenie gminy Dolice w powiecie stargardzkim	12
Mapa 2 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Dolice – demografia i usługi społeczne	23
Mapa 3 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej gminy Dolice – podstawowe elementy zagospodarowania	25
Mapa 4 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Dolice – środowisko przyrodnicze	26
Mapa 5 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Dolice – gospodarka	28
Mapa 6 MPZP na terenie gminy Dolice	91
Mapa 7 Sieć dróg publicznych w gminie Dolice	103
Mapa 8 Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych	115
Mapa 9 Obszar zagrożony suszą na terenie gminy Dolice	117
Mapa 10 Obszar szczególnego zagrożenia powodzią w gminie Dolice.....	118

Spis schematów

Schemat 1 Cele strategiczne i odpowiadające im cele operacyjne	35
--	----

Spis tabel

Tabela 1 Spójność realizacji celów strategicznego rozwoju gminy w kontekście dokumentów strategicznych.....	8
Tabela 2 Analiza SWOT.....	19
Tabela 3 Obszary specjalne obejmujące gminę Dolice	32
Tabela 4 Kierunki działań do celu strategicznego 1	37
Tabela 5 Kierunki działań do celu strategicznego 2	39
Tabela 6 Kierunki działań do celu strategicznego 3	41
Tabela 7 Kierunki działań do celu strategicznego 4	43
Tabela 8 Wskaźniki monitoringu wdrażania Strategii	46
Tabela 9 Mieszkańcy gminy w podziale na grupy funkcjonalne w roku 2020 i 2024	57
Tabela 10 Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej: pieniężnych, niepieniężnych i pracy socjalnej w latach 2020-2024.....	60
Tabela 11 Liczba rodzin i powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2020-2024.....	61
Tabela 12 Liczba osób korzystających z zasiłków na terenie gminy w latach 2020-2024.....	62
Tabela 13 Liczba rodzin i osób otrzymujących pomoc w postaci dożywiania w latach 2021-2024.....	62
Tabela 14 Liczba świadczeń opiekuńczych w gminie Dolice w latach 2020-2024	63
Tabela 15 Liczba „Niebieskich Kart” i postępowań w latach 2022-2024	70
Tabela 16 Działalność ZI w latach 2022-2024	71
Tabela 17 Specjalistyczna pomoc dla mieszkańców gminy Dolice w latach 2021-2024.....	74
Tabela 18 Wysokość środków finansowych na realizację zadań publicznych w latach 2020-2024.....	76
Tabela 19 Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024.....	79
Tabela 20 Liczba zatrudnionych pracowników pedagogicznych w szkołach podstawowych na terenie gminy Dolice w roku szkolnym 2024/2025.....	80
Tabela 21 Osoby bezrobotne z terenu gminy Dolice w latach 2020-2024	86
Tabela 22 Podział gospodarstw rolnych według własności w 2024 r.	89
Tabela 23 Mienie gminy w 2024 r.	93
Tabela 24 Liczba lokali komunalnych i socjalnych w gminie w latach 2020-2024.....	95

Tabela 25 Inwestycje infrastrukturalne w gminie Dolice w latach 2020-2024	96
Tabela 26 Sieć wodociągowa na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024	105
Tabela 27 Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Dolice w latach 2020-2023	106
Tabela 28 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM _{2,5}).....	109
Tabela 29 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)	110
Tabela 30 JCWP na terenie gminy Dolice	113
Tabela 31 JCWPd na terenie gminy Dolice	115
Tabela 32 Ilość zebranych odpadów z terenu gminy w latach 2020-2024	119
Tabela 33 Osiągnięte poziomy recyklingu w latach 2020-2024.....	121
Tabela 34 Ilość zewidencjonowanego i zutylizowanego azbestu na terenie gminy Dolice ...	121

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności na terenie gminy w latach 2020-2024	56
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego w gminie Dolice w latach 2020-2024 ..	57
Wykres 3 Migracje mieszkańców gminy Dolice w latach 2020-2024	58
Wykres 4 Przyrost naturalny w gminie Dolice w latach 2020-2024.....	58
Wykres 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Dolice w latach 2020-2024.....	60
Wykres 6 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2020-2024.....	63
Wykres 7 Liczba rodzin korzystająca z interwencji kryzysowej.....	67
Wykres 8 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2020-2024 ..	68
Wykres 9 Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w ramach działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w latach 2020-2024	69
Wykres 10 Liczba udzielonych porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2020-2024.....	73
Wykres 11 Wysokość środków finansowych na prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego w gminie Dolice w latach 2020-2024	77

Wykres 12 Liczba osób bezrobotnych w gminie Dolice w latach 2020-2024	85
Wykres 13 Liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji REGON na 1000 ludności w latach 2020-2024	87
Wykres 14 Liczba podmiotów nowo powstałych i likwidowanych na 1000 ludności w latach 2020-2024	88
Wykres 15 Liczba budynków i mieszkań na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024	94
Wykres 16 Wielkość redukcji emisji benzo(a)pirenu do powietrza w wyniku realizacji działań naprawczych w poszczególnych latach 2023-2026.....	111
Wykres 17 Ilość odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odbudów na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024 [%]	120
Wykres 18 Ilość odpadów komunalnych na jednego mieszkańca w gminie Dolice w latach 2021-2024	120

Spis fotografii

Fotografia 1 Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Dolicach	65
Fotografia 2 Szkoła Podstawowa w Dolicach	78
Fotografia 3 Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie.....	79
Fotografia 4 Kościół w Warszynie	99
Fotografia 5 Ruiny wieży widokowej w Warszynie	99
Fotografia 6 Kościół w Rzeplinie.....	100
Fotografia 7 Grobowiec megalityczny w Dolicach	100
Fotografia 8 Dworek Wiktoria w Dolicach	101

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

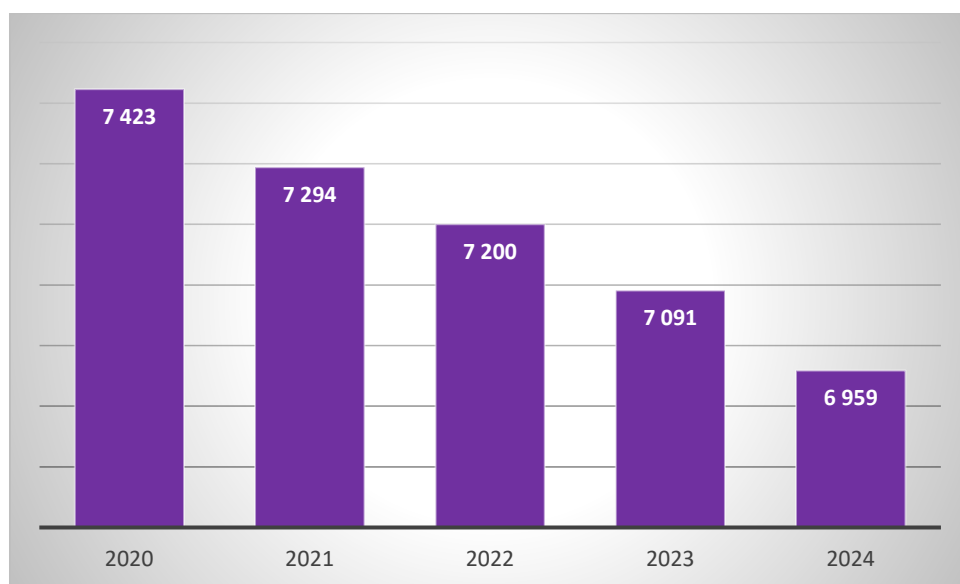
Załącznik: Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowej gminy Dolice

1. Uwarunkowania społeczne

1.1 Demografia

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. liczba mieszkańców gminy Dolice wynosiła 6 959 osób, z czego kobiety stanowiły 49,6% ogółu populacji. W latach 2020-2024 obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności w gminie – populacja zmniejszyła się o 464 osoby.

Wykres 1 Liczba ludności na terenie gminy w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach (Raport o stanie gminy)

W 2024 r. populacja gminy, podzielona według grup wiekowych, przedstawiała się następująco: 1 273 osoby należały do grupy w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat), 4 178 osób było w wieku produkcyjnym (18–60/65 lat), a 1 508 mieszkańców znajdowało się w grupie poprodukcyjnej (powyżej 60/65 lat). W okresie od 2020 do 2024 r. zaobserwowano spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym o 130 oraz w wieku produkcyjnym o 577 osób. W tym samym czasie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 83 osoby.

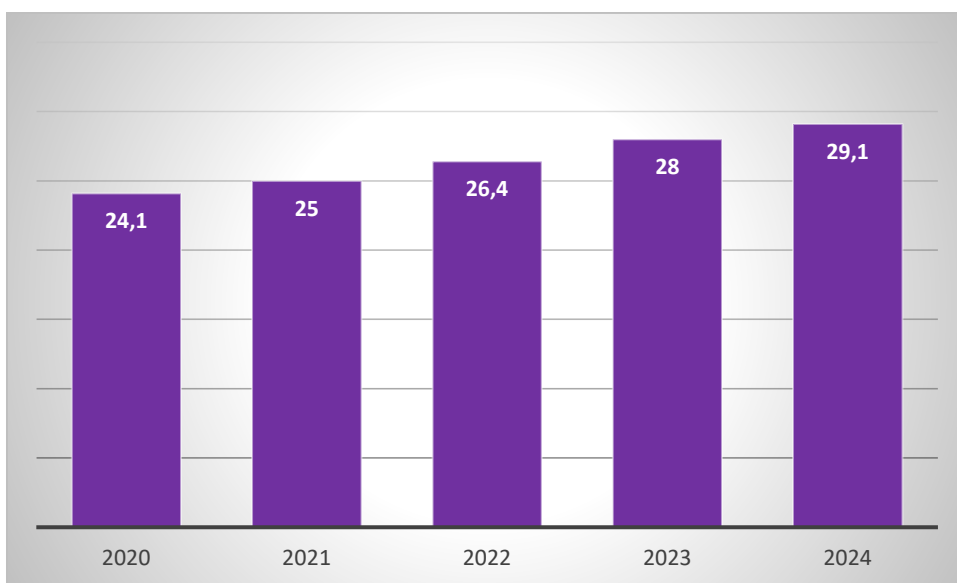
Tabela 9 Mieszkańcy gminy w podziale na grupy funkcjonalne w roku 2020 i 2024

Wyszczególnienie	2020	2024
wiek przedprodukcyjny	1 403	1 273
wiek produkcyjny	4 755	4 178
wiek poprodukcyjny	1 425	1 508

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach (Raport o stanie gminy)

Zachodzące zmiany demograficzne wpływają na wzrost ludzi starszych na terenie gminy. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024 uległ wzrostowi o 5 p. p., gdzie w 2024 r. wynosił on 29 p. p. Jest to znaczący wzrost liczby osób starszych na terenie gminy, który przewyższa średnią krajową i powiatową, ale jest równy średniej wojewódzkiej (Polska: wzrost o 3,7 p. p.; województwo: wzrost o 5 p. p.; powiat: wzrost o 4,9 p. p.).

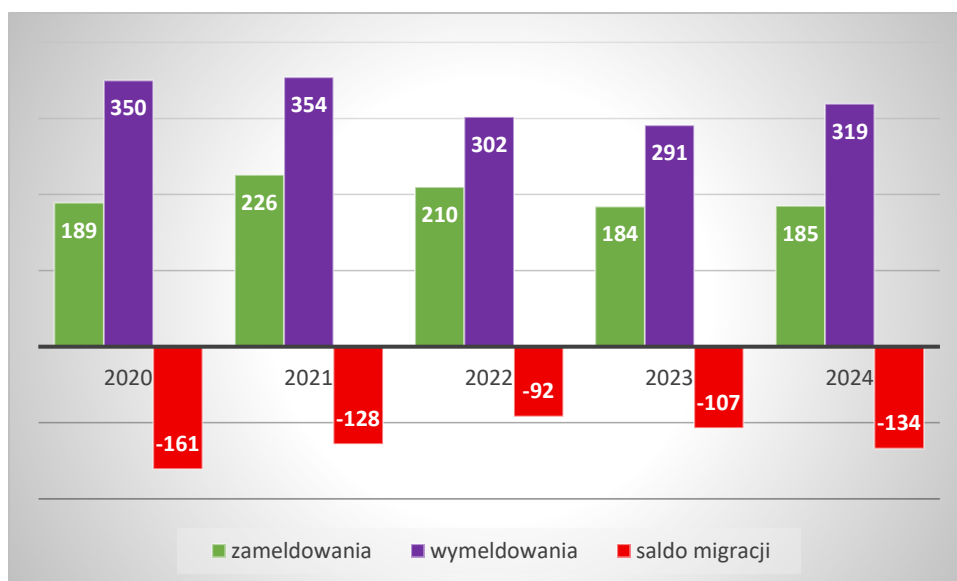
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego w gminie Dolice w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL

W latach 2020–2024 saldo migracji w gminie Dolice pozostawało ujemne, co oznacza, że liczba osób opuszczających gminę przewyższała liczbę nowych mieszkańców. W 2024 r. odnotowano 185 zameldowań oraz 319 wymeldowań, co przełożyło się na ujemne saldo migracyjne wynoszące -134 osoby.

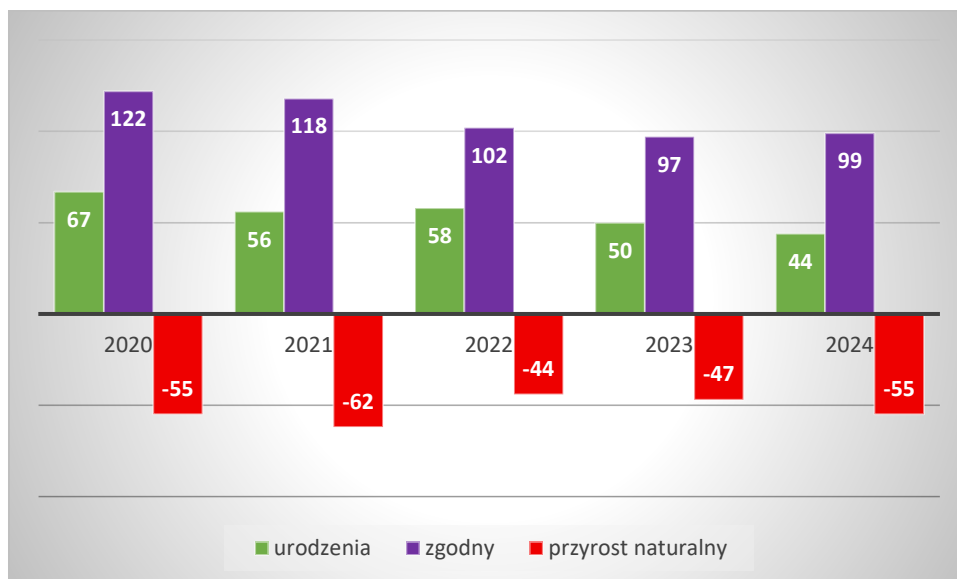
Wykres 3 Migracje mieszkańców gminy Dolice w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach

Spadek liczby ludności na terenie gminy wynika również z utrzymującego się od wielu lat ujemnego przyrostu naturalnego. W 2024 r. urodziło się na terenie gminy 44 dzieci, a zmarło 99 osób. Przyrost naturalny wynosił -55 osób.

Wykres 4 Przyrost naturalny w gminie Dolice w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach (Raport o stanie gminy)

Wnioski

Gmina Dolice zmagą się z typowymi dla wielu obszarów wiejskich wyzwaniami demograficznymi – malejącą liczbą ludności, starzeniem się społeczeństwa, ujemnym saldem migracji oraz negatywnym przyrostem naturalnym. Sytuacja ta może mieć istotne

konsekwencje społeczno-gospodarcze, w tym dla rynku pracy, systemu edukacji i opieki zdrowotnej. Konieczne mogą być działania strategiczne w zakresie polityki społecznej, mieszkaniowej i prorodzinnej.

1.2 Pomoc społeczna

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej – zarówno własnych, jak i zleconych na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – w gminie Dolice odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach (GOPS). Placówka ta pełni kluczową rolę w realizacji lokalnej polityki społecznej, a do jej głównych obowiązków należy realizacja następujących zadań z zakresu:

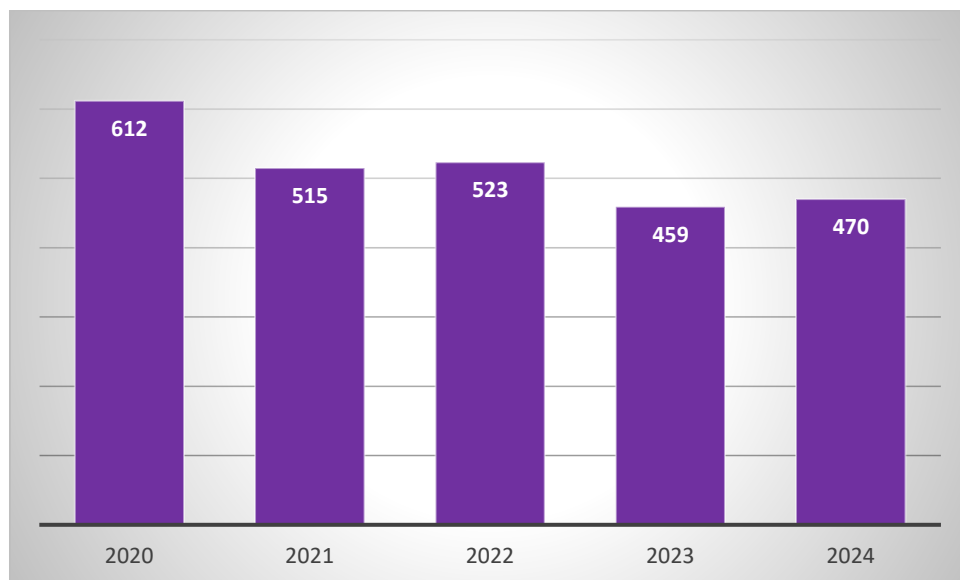
- Pomoc społeczna,
- Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- Prace społecznie użyteczne,
- Dodatek mieszkaniowy i energetyczny,
- Świadczenia rodzinne i opiekuńcze,
- Świadczenia wychowawcze,
- Fundusz alimentacyjny,
- Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych,
- Stypendia i zasiłki szkolne,
- Karta Dużej Rodziny,
- Prowadzenie mieszkań wspomaganych.

Współczesna praca socjalna koncentruje się na diagnozowaniu potrzeb społecznych oraz świadczeniu usług odpowiadających tym potrzebom. GOPS monitoruje i analizuje zjawiska społeczne, które wpływają na zapotrzebowanie na wsparcie, a także wdraża działania adekwatne do zidentyfikowanych problemów. W ramach tych działań rozwijane są nowe formy pomocy i samopomocy społecznej, dostosowane do rzeczywistych potrzeb lokalnej społeczności.

W 2024 r. GOPS udzielił pomocy 470 osobom, w 218 rodzinach, co stanowiło 6,75% wszystkich mieszkańców gminy. W stosunku do 2020 r. łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 142 osoby. Liczba osób korzystających z pomocy

społecznej na terenie gminy ulega zmniejszeniu, choć cechą charakterystyczną osób korzystających ze wsparcia ośrodka jest „wielopropblemowość” rodzin potrzebujących wsparcia, w tym współczesne problemy osób starszych i rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Wykres 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Dolice w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

Spośród ogólnej liczby rodzin objętej wsparciem - 67 to rodziny z dziećmi, w tym 17 rodzin z czworgiem i więcej dzieci, 34 rodzin emerytów i rencistów, 120 jednoosobowych gospodarstw domowych.

Tabela 10 Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej: pieniężnych, niepieniężnych i pracy socjalnej w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Rodziny ogółem	231	210	221	188	218
Procent mieszkańców gminy [%]	8,2	7,06	7,26	6,45	6,72
Rodziny z dziećmi	90	85	74	68	67
Rodziny emerytów i rencistów	39	44	46	55	34
Gospodarstwa jednoosobowe	93	95	105	92	120

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

W gminie Dolice najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną było kolejno:

- ubóstwo – 96 rodzin,

- niepełnosprawność - 81 rodzin,
- długotrwała lub ciężka choroba – 67 rodzin,
- bezrobocie - 41 rodzin.

W poniższym zestawieniu ujęto liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów ubiegania się o pomoc.

Tabela 11 Liczba rodzin i powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ubóstwo	117	112	119	96	96
Bezrobocie	38	37	45	45	41
Długotrwała lub ciężka choroba	55	56	67	62	67
Niepełnosprawność	85	82	71	79	81
Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	28		21	22
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym ochrona wielodzietności	21	22	13	18	15
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	33	41	28	26	24
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina niepełna)	8	3	6	6	6
Alkoholizm	13	16	10	10	13
Bezdomność	7	15	15	11	13
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2	3	1	3
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina wielodzietna)	4	5	2	5	5
Zdarzenia losowe	1	0	1	1	2
Narkomania	1	0	2	0	2
Sieroctwo	1	2	0	0	0
Przemoc domowa	0	2	0	5	5
Sytuacja kryzysowa	0	2	0	0	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

GOPS w Dolicach każdego roku świadczy wsparcie w postaci zasiłków stałych, okresowych oraz celowych. W analizowanym okresie lat 2020-2024 widoczny jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy finansowej udzielanej na rzecz beneficjentów w postaci zasiłków celowych i okresowych. W 2024 r. odnotowano 89 osób korzystających z zasiłku celowych (wzrost o 47 osób w porównaniu z 2020 r.) oraz 127 osób pobierających zasiłek okresowy (wzrost o 37 osób w porównaniu z 2020 r.). Z zasiłku stałego w 2024 r. skorzystało 50 osób.

Tabela 12 Liczba osób korzystających z zasiłków na terenie gminy w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Zasiłek stały	51	46	42	45	50
Zasiłek celowy	42	75	77	58	89
Zasiłek okresowy	90	78	113	84	127

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

W ramach zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS w Dolicach realizował lub współuczestniczył w realizacji następujących programów: Program „Posiłek w szkole i w domu”, Program „Opieka wytchnieniowa – Edycja 2024”, Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – Edycja 2024, Program „Asystent rodziny na rok 2024”, Program „Opieka 75+” czy też Program „Czyste powietrze” i „Ciepłe mieszkanie”.

GOPS w Dolicach realizował moduł I i II Programu „Posiłek w domu i w szkole”, tj. opłacanie posiłków dla uczniów oraz osób dorosłych, wypłacanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności oraz przyznawanie produktów żywnościowych. W 2024 r. wsparcie w postaci opłacenia posiłku otrzymało 69 osób z 44 rodzin. Widoczny jest spadek liczby rodzin i osób korzystającej z tej formy pomocy, choć liczba rodzin korzystających z zasiłku celowego na zakup żywności w analizowanych latach utrzymuje się na porównywalnym poziomie.

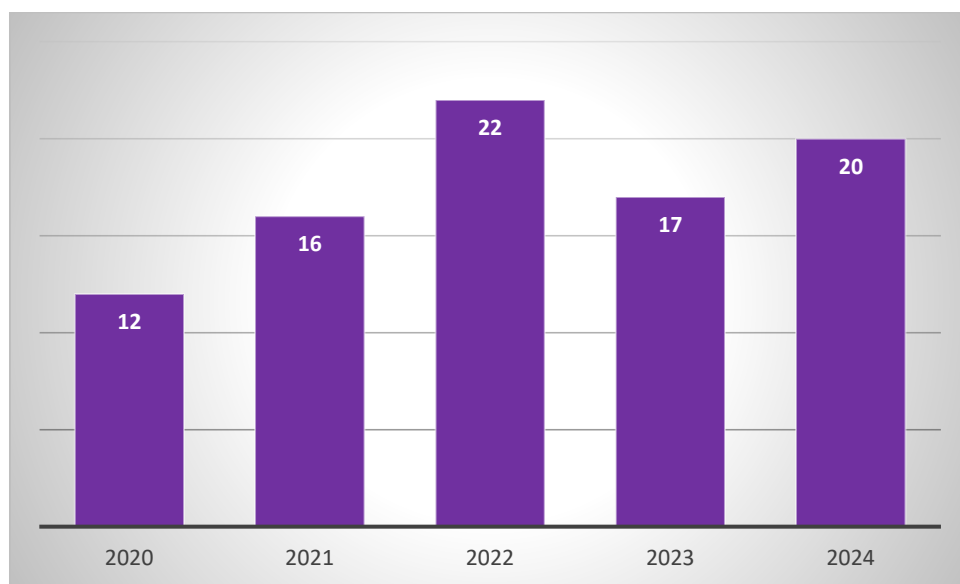
Tabela 13 Liczba rodzin i osób otrzymujących pomoc w postaci dożywiania w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z zasiłku celowego na zakup żywienia	72	74	76	79
Liczba osób korzystająca z posiłku	116	84	81	69
Liczba rodzin	69	48	49	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

Ze względu na proces starzenia się społeczeństwa polskiego jedną z form świadczenia wsparcia są usługi opiekuńcze. W 2024 r. usługi w zakresie pomocy w codziennym funkcjonowaniu przyznano 20 osobom. Usługi wykonywały opiekunki w ramach umowy zlecenia oraz dwie opiekunki środowiskowe w ramach umowy o pracę. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych wzrosła w 2024 r. w stosunku do roku wcześniejszego o 3 osoby. Na terenie gminy w latach 2020-2024 nie odnotowano osób z zaburzeniami psychicznymi korzystającymi ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wykres 6 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

Mieszkańcy gminy Dolice korzystają również z pomocy finansowej w formie świadczeń opiekuńczych. Liczba wypłacanych świadczeń opiekuńczych ogółem na przestrzeni analizowanych lat ulegała niewielkim wahaniom w każdym roku. W 2024 r. przyznano 3 695 świadczeń opiekuńczych, co w porównaniu z rokiem 2020 wskazuje na wzrost udzielanych świadczeń. Z kolei liczba świadczeń pielęgnacyjnych w analizowanych latach uległa wzrostowi o 179 świadczenia. W 2024 r. i w latach poprzednich nie udzielono żadnej osobie specjalnego zasiłku opiekuńczego (oprócz roku 2020, gdzie z tej formy pomocy przydzielono 62 świadczenia).

Tabela 14 Liczba świadczeń opiekuńczych w gminie Dolice w latach 2020-2024

Świadczenia opiekuńcze	2020	2021	2022	2023	2024
Specjalny zasiłek opiekuńczy	62	0	0	0	0
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym	938	950	935	903	859

Świadczenia opiekuńcze	2020	2021	2022	2023	2024
stopniu niepełnosprawności, jeśli niepełnosprawność powstała do 21 roku życia					
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka	488	485	554	586	638
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	1 463	1 345	1 277	1 322	1 307
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie, która ukończyła 75 lat	60	38	24	31	25
Świadczenia opiekuńcze ogółem	3 637	3 670	3 701	3 742	3 695
Świadczenie pielęgnacyjne	626	852	911	910	805

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2024 r. GOPS dofinansował bądź pokrył koszty pobytu w domu pomocy społecznej 16 osobom, które przebywały w takich placówkach. W 2024 r. umieszczono w DPS jedną nową osobę z terenu gminy.

Na terenie gminy Dolice w 2024 r. rozpoczęło działalność Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Dolicach (COM). COM jest ośrodkiem wsparcia dla osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym lub znacznym. W 2024 r. wydano łącznie 19 decyzji kierujących do Centrum dla dorosłych osób z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym (6 w trybie całodobowym i 13 w trybie dziennym). Z dowozów zapewnianych przez COM korzystało 12 osób. Były to osoby dowożone z miejscowości Dolice, Kolin, Rzeplino, Morzyca, Płoszkowo, Skrzany oraz Ziemomyśl B. W Centrum zatrudnionych jest 12 osób (11 etatów). W ramach usług świadczonych w placówce uczestnicy brali udział w zajęciach m.in. z arteterapii, ergoterapii, muzykoterapii, biblioterapii, a także korzystali z zajęć rehabilitacyjnych. Mieszkańcom były również świadczone usługi w zakresie pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, dostępie do różnego rodzaju specjalistów i lekarzy takich jak psychiatra, dermatolog czy chirurg. Uczestnicy korzystali także z usług specjalistów zapewnionych przez COM, t. j. psycholog i podolog. Ponadto organizowane były różnego rodzaju warsztaty, spotkania, wyjazdy oraz wydarzenia okolicznościowe takie jak urodziny

uczestników, wspólne spotkania z okazji świąt, spotkania edukacyjne, integracyjne, wyjazdy do zaprzyjaźnionych placówek, wyjazdy do kina itp.

Fotografia 1 Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Dolicach

Źródło: fotografia własna

W gminie Dolice funkcjonuje również mieszkanie wspomagane w Szemielinie oraz dwa mieszkania wspomagane w Dolicach. Jednostką prowadzącą wszystkie mieszkania jest GOPS w Dolicach. Mieszkanie wspomagane jest formą pomocy społecznej wspomagającą osoby

tam mieszkające w codziennym funkcjonowaniu. W mieszkaniu zapewnia się usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

- Mieszkanie wspomagane w Szemielinie - ze wsparcia skorzystały 3 osoby. Mieszkanki miały zapewnione 5 godzin usług wsparcia codziennie przez 7 dni w tygodniu.
- Mieszkanie wspomagane 1 w Dolicach - ze wsparcia skorzystała 1 osoba. Usługi wsparcia w wymiarze 3 godzin od poniedziałku do piątku i 1 godzina dziennie w weekendy.
- Mieszkanie wspomagane 2 w Dolicach - ze wsparcia skorzystało 7 osób. Usługi wsparcia świadczone w wymiarze 5 godzin dziennie od poniedziałku do piątku i 6 godzin dziennie w weekendy.

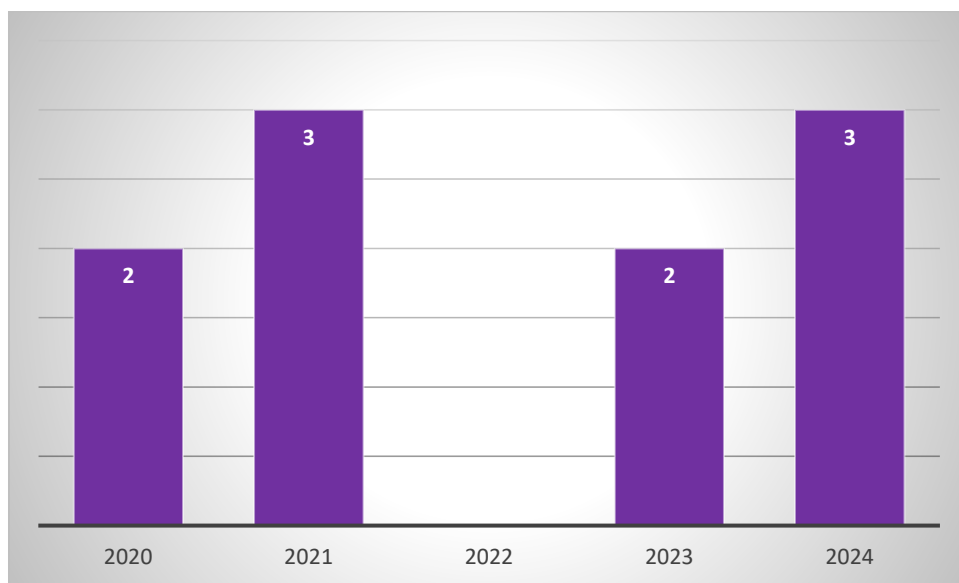
W 2024 r. GOPS w Dolicach realizował wiele działań na rzecz osób starszych, zależnych i schorowanych. Wśród wiodących działań można wskazać:

1. Program „Opieka wytchnieniowa – Edycja 2024” - celem Programu było wsparcie opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad niepełnosprawnymi członkami rodziny poprzez doraźną, czasową pomoc świadczoną nieodpłatnie w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Z wsparcia skorzystało 8 osób sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami dorosłymi z niepełnosprawnością.
2. Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – Edycja 2024 - celem było dążenia do poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych w ich środowisku, zwiększenia możliwości zaspokajania ich potrzeb oraz włączenia ich w życie społeczne. Pierwotnie planowane wsparcie skierowane było do 15 osób z niepełnosprawnością. Ostatecznie z Programu skorzystało 20 osób, z pełnego przyznanego wymiaru godzin skorzystały 4 osoby, pozostałe osoby skorzystały z mniejszej ilości godzin, zgodnie z ich potrzebami.
3. Program „Opieka 75+” – celem Programu była poprawa dostępności usług opiekuńczych, także specjalistycznych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Usługi te są świadczone przede wszystkim w miejscu zamieszkania seniorów. Z Programu w 2024 r. skorzystało 6 osób z gminy, w tym dwie nowe osoby.

Zmiany demograficzne zachodzące w polskich gminach wpływają przede wszystkim na zwiększenie potrzeb dla osób starszych i schorowanych z uwagi na starzejące się społeczeństwo polskie. Jednakże wśród innych kluczowych problemów społecznych, które pogłębiają się z każdym rokiem można wskazać m.in. kryzys rodzin i problemy opiekuńczo-wychowawcze w wielu rodzinach. Kryzys rodzin ma zazwyczaj wiele podłoży, do których najczęściej zaliczają się uzależnienia, przemoc domowa, bezrobocie i brak środków do godnego życia, zwiększająca się izolacja społeczna i niewydolność funkcjonowania rodzin, głównie w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.

Na terenie gminy widoczny jest wzrost liczby rodzin korzystających z interwencji kryzysowej. Rodziny korzystające z interwencji kryzysowej często znajdują się w nagłych, trudnych sytuacjach, w których własne zasoby nie wystarczają do poradzenia sobie z problemem. Typowe powody zgłoszenia to zazwyczaj przemoc domowa, uzależnienia, konflikty małżeńskie/rozwód, nagła utrata bliskiej osoby, wydarzenia traumatyczne lub zagrożenie bezpieczeństwa dzieci. W 2024 r. z interwencji kryzysowej skorzystały 3 rodziny i od 2022 r. widoczny jest wzrost liczby takich rodzin.

Wykres 7 Liczba rodzin korzystająca z interwencji kryzysowej

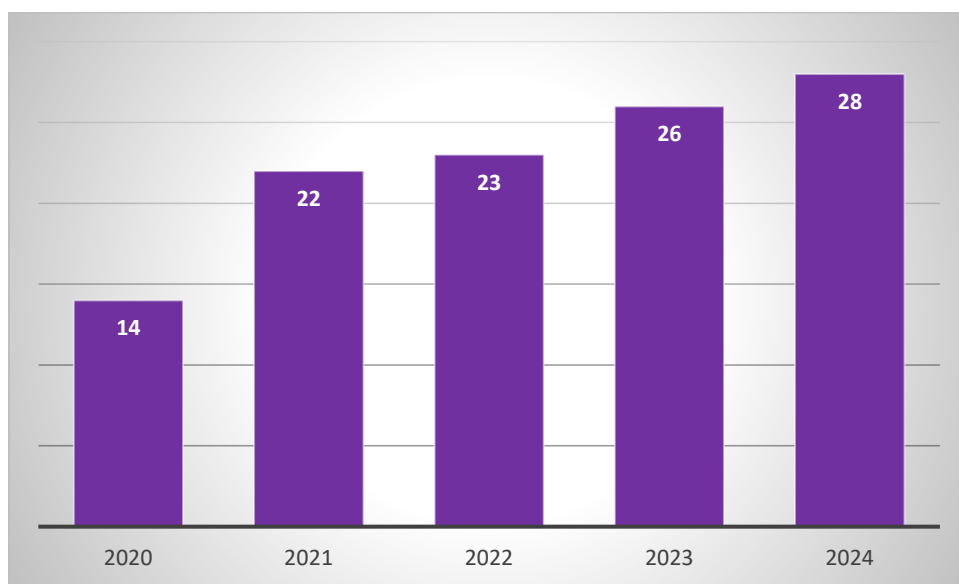
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

GOPS w Dolicach wspiera i udziela pomocy rodzinom znajdującym się w kryzysie. Z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze pracowali pracownicy socjalni, którzy udzielali rodzinom informacji, wskazówek, porad i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych. Działania te miały na celu poprawę zdolności rodzin do samodzielnego

rozwiązywania problemów będących przyczyną ich trudnej sytuacji. Ponadto udzielano pomocy w uzyskaniu specjalistycznego poradnictwa, terapii lub innych form pomocy w zakresie możliwości rozwiązywania problemów przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Jedną z form wsparcia dla rodzin w kryzysie jest usługa asystenta rodziny. GOPS w Dolicach zatrudnia dwóch asystentów rodzin. W 2024 r. asystenturą rodziny objętych zostało 28 rodzin, co wskazuje na wzrost liczby rodzin objętych pomocą w analizowanych latach.

Wykres 8 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

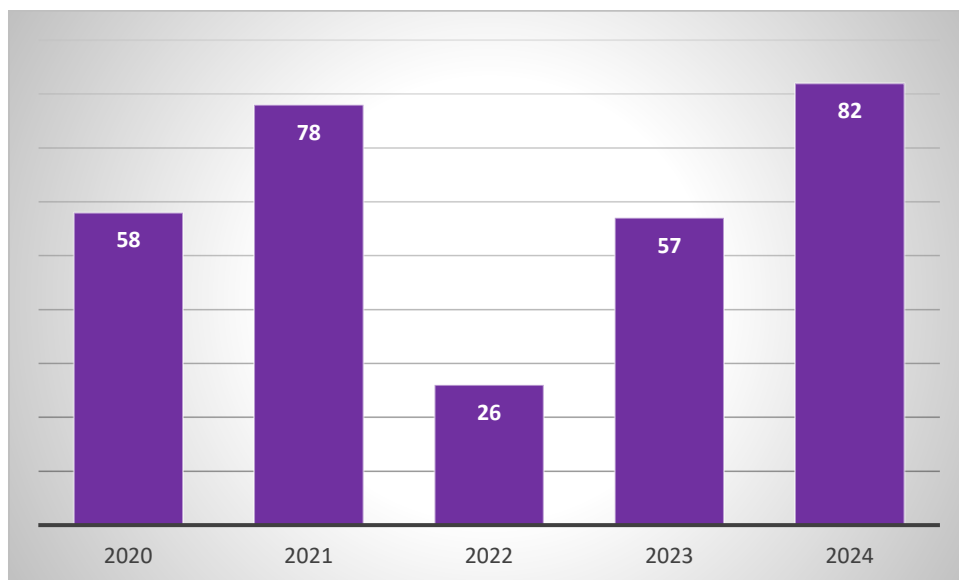
Kolejną formą pomocy w wychowaniu dzieci są placówki wsparcia dziennego. W 2024 r. gmina Dolice zleciła organizacji pozarządowej - Towarzystwu Przyjaciół Dzieci - prowadzenie dwóch placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej w miejscowościach Ziemomyśl A oraz Brzezynie. W placówkach były organizowane zajęcia popołudniowe dla dzieci i pomoc w nauce.

Gmina Dolice udzielała wsparcia specjalistycznego zgodnie z art. 10 ust. 3 ww. ustawy poprzez spotkania, terapię indywidualną i rodzinną w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym. Mieszkańcy gminy, szczególnie rodziny z dziećmi i młodzież dotknięci problemem uzależnienia, współuzależnienia, przemocy w rodzinie mogli skorzystać z poradnictwa psychologicznego oraz konsultacji prawnika. W 2024 r. udzielono wsparcia psychologicznego 53 osobom oraz wsparcia prawnego 29 osobom. Raz w miesiącu w Punkcie był pełniony dyżur przez członków ZI oraz członków GKRPA celem zapewnienia kompleksowej pomocy

każdej osobie, która była zagrożona przemocą lub jest świadkiem przemocy.

W analizowanych latach 2022-2024 widoczny jest wzrost liczby osób korzystających z porad w ramach funkcjonowania Punktu (oprócz roku 2022), co również świadczy o wzrastających zagrożeniach i jednocześnie potrzebach udzielania wsparcia w takiej formie.

Wykres 9 Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w ramach działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

Pomoc na rzecz mieszkańców gminy Dolice przyjmuje również inną postać świadczeń finansowych i niefinansowych. Rodziny objęte wsparciem korzystają także z dodatków mieszkaniowych, energetycznych, zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, z funduszu alimentacyjnego, Karty Dużej Rodziny czy z innych programów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. GOPS w Dolicach realizuje również wiele działań integracyjnych na rzecz minimalizowania wykluczenia społecznego osób znajdujących się w kryzysie izolacji.

Współczesna pomoc społeczna coraz częściej przybiera formy wsparcia niematerialnego, wychodzące poza tradycyjne świadczenia finansowe. Doświadczenia ostatnich lat pokazały, że rola pracowników socjalnych nie ogranicza się jedynie do działań interwencyjnych w miejscu zamieszkania czy przyznawania zasiłków. Pandemia COVID-19 uwidoczniła intensyfikację działań socjalnych, szczególnie wobec seniorów, którzy otrzymywali nie tylko pomoc rzeczową, ale również codzienne wsparcie w czasie izolacji.

Sytuacja uległa dalszemu przekształceniu wraz z wybuchem wojny w Ukrainie. Pomoc społeczna musiała sprostać nowym wyzwaniom związanym z organizacją kompleksowego

wsparcia dla uchodźców. Samorządy stanęły przed zadaniem zapewnienia nie tylko schronienia, ale także pomocy w znalezieniu pracy, załatwianiu spraw administracyjnych czy integracji dzieci z systemem edukacyjnym i środowiskiem lokalnym. Pracownicy socjalni odgrywali kluczową rolę w procesie adaptacji, oferując również dostęp do kultury, rozwoju fizycznego i opieki psychologicznej. Tego rodzaju zaangażowania nie da się przedstawić liczbowo — opiera się ono na empatii i pełnym oddaniu.

Dodatkowym obciążeniem dla systemu pomocy społecznej są współczesne kryzysy ekonomiczne, takie jak rosnąca inflacja, problemy z dostępem do opału, wzrost kosztów kredytów czy energii. Zjawiska te przekładają się na pogorszenie kondycji psychicznej wielu obywateli. Pracownicy socjalni coraz częściej mierzą się z koniecznością udzielania wsparcia psychologicznego, diagnozowania sytuacji życiowej oraz świadczenia poradnictwa – zwłaszcza wobec osób starszych, samotnych i schorowanych, które nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z trudnościami dnia codziennego.

Na terenie gminy w ramach współpracy z GOPS w Dolicach swoją działalność prowadzą także: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny (ZI). Wspierają one rodziny dysfunkcyjne w przezwyciężaniu trudności związanych z nadużywaniem alkoholu oraz stosowaniem przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny realizował zadania wynikające z „Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w gminie Dolice w latach 2021-2024”. Z analizy danych wynika, że w 2024 r. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” wynosiła 25 rodzin. Widoczny jest spadek liczby wszczętych procedur. W 2024 r. zatrzymano 3 osoby stosujące przemoc domową i wobec również 3 osób wydano nakaz opuszczenia wspólnie zamieszkiwanego z rodziną mieszkania. Wszczęto 15 postępowań związanych z przemocą domową, z których zakończono 14.

Tabela 15 Liczba „Niebieskich Kart” i postępowań w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba sporządzonych formularzy NK „A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę,	26	36	25
Liczba rodzin objętych procedurą NK,	33	36	25
Liczba zatrzymań osób stosujących przemoc,	2	8	3

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba wydanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego z rodziną mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,	3	1	3
Liczba wydanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,	3	1	3
Liczba wszczętych i zakończonych postępowań związanych z przemocą domową.	4	15 wszczętych 14 zakończonych	5 wszczętych w tym 4 zakończone aktem oskarżenia 1 postęp. umorzone

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Dolicach

W 20204 r. ZI zorganizował 12 posiedzeń, utworzono 25 grup diagnostyczno-pomocowych, które spotykały się 89 razy. 28 rodzin była objęta pomocą w ramach grup diagnostyczno-pomocowych (w tym 33 osoby). Z analizowanych danych wynika, że w porównaniu z latami poprzednimi spadła liczba rodzin, którym udzielano pomocy.

Tabela 16 Działalność ZI w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego	4	4	12
Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych	26	37	25
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	68	138	89
Liczba rodzin objętych pomocą w ramach grup diagnostyczno-pomocowych	33	34	28
Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych	54	128	33
Liczba opracowanych planów pomocy w indywidualnych przypadkach	-	34	23
Liczba opinii sporządzonych przez pedagoga	-	9	6
Liczba powiadomień o popełnieniu przestępstwa	-	6	3
Liczba wniosków do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka	-	2	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Dolicach

W celu m. in. zapewnienia schronienia osobom podejrzanym o stosowanie przemocy została zawarta umowa z organizacją pozarządową „Stowarzyszeniem Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z dziećmi” na zabezpieczenie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej. W 2024 r. żadna osoba nie skorzystała z tej formy pomocy.

Osoby pracujące bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową oraz z osobami stosującymi przemoc raz w miesiącu miały możliwość skorzystania ze wsparcia w formie poradnictwa psychologicznego w GOPS Dolice. W 2024 r. z tej formy wsparcia skorzystało 7 osób.

Wnioski

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach w latach 2020–2024 realizował szeroki wachlarz działań z zakresu pomocy społecznej, obejmujących zarówno świadczenia pieniężne i niepieniężne, jak i usługi opiekuńcze oraz programy specjalistyczne. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wykazuje tendencję spadkową, jednak w strukturze beneficjentów wzrasta udział rodzin wieloproblemowych, gospodarstw jednoosobowych oraz seniorów wymagających stałego wsparcia. Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy pozostają ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba i bezrobocie. W 2024 r. kontynuowano ofertę usług opiekuńczych, m.in. poprzez realizację programów „Opieka 75+”, „Opieka wytchnieniowa” i „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, a także uruchomiono Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Dolicach. Odnotowano jednak wzrost liczby rodzin korzystających z interwencji kryzysowej oraz rosnące zapotrzebowanie na pracę asystentów rodzin, co wskazuje na narastanie problemów opiekuńczo-wychowawczych i rodzinnych.

Współpraca GOPS z Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz organizacjami pozarządowymi umożliwia kompleksowe wsparcie rodzin dotkniętych przemocą i uzależnieniami. Coraz większe znaczenie mają działania profilaktyczne, poradnictwo specjalistyczne i integracja społeczna, które wychodzą poza tradycyjne formy wsparcia finansowego.

Na sytuację mieszkańców gminy istotny wpływ miały czynniki zewnętrzne, takie jak pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie czy kryzys gospodarczy, które zwiększyły skalę potrzeb i wymusiły dostosowanie metod pracy socjalnej. W obliczu starzenia się społeczeństwa oraz utrzymujących się problemów społecznych kluczowe staje się dalsze rozwijanie usług opiekuńczych, programów przeciwdziałania przemocy oraz działań integracyjnych, wspierających samodzielność i aktywność beneficjentów.

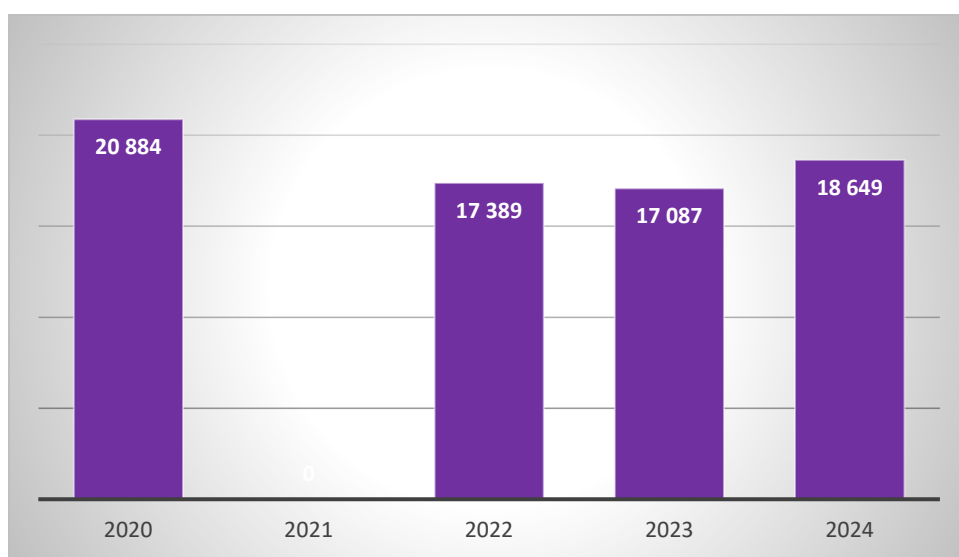
1.3 Ochrona zdrowia

Zadania z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Dolice realizuje przychodnia „Na zdrowie”, w której zapewniony był dostęp do podstawowej opieki medycznej oraz firma „Salus” świadcząca usługi podstawowej opieki pielęgniarki i położnej. Ponadto działa punkt apteczny.

W 2024 r. w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 18 649 porad lekarskich. Liczba udzielanych porad utrzymuje się na zbliżonym poziomie od roku 2022.

W porównaniu z rokiem 2020 liczba udzielonych porad lekarskich uległa zmniejszeniu.

Wykres 10 Liczba udzielonych porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2020-2024

*2021 – brak danych

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Na terenie gminy Dolice realizowane są programy profilaktyczne, które mają na celu wspieranie zdrowia mieszkańców oraz przeciwdziałanie różnym problemom społecznym. Szereg programów profilaktycznych realizowana jest w placówkach oświatowych w ramach realizacji programów profilaktyczno-wychowawczych. W Szkole Podstawowej w Rzeplinie w 2024 r. zrealizowano m.in. następujące programy: „Profilaktyka próchnicy”, „Doktor ząbek”, „Między nami kobietkami”, „Akcja donacja”, „Higiena naszą tarczą”, Program Powiatowej Stacji sanitarnej w Stargardzie – „Znamie! i Znam je?”, a także program „Zdrowo i sportowo” i „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”. W Szkole Podstawowej w Dolicach odbyły się pogadanki na temat zdrowego odżywiania, organizowane były zawody i akcje sportowe, a podczas lekcji wychowawczych omawiano zagadnienia z zakresu m.in. „jak radzić sobie ze stresem?”. W Publicznym Przedszkolu „Zielona Kraina” przeprowadzono wiele

działań profilaktycznych dla najmłodszych. Wśród programów zrealizowano m.in.: „Zdrowe zęby mamy, marchewkę zjadamy”, „Kubusiowy przyjaciel natury”, „Dentobus” – mobilny gabinet dentystyczny. Organizowano zajęcia edukacyjne z zakresu edukacji zdrowotnej, a także zrealizowano projekt „Marchewka” i „Zdrowy Przedszkolak”. Dodatkowo w każdej placówce edukacyjnej pielęgniarka szkolna przeprowadziła zajęcia z zakresu: udzielania pierwszej pomocy, zdrowego stylu życia, okresu dojrzewania, profilaktyki próchnicy, walki z otyłością, cukrzycy itp. Podczas zajęć poruszano również tematykę uzależnień oraz stosowania przemocy.

Na terenie gminy Dolice programy profilaktyczne obejmują szereg działań edukacyjnych, zdrowotnych i społecznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Przykładowe inicjatywy z 2024 roku to m.in.: Kampania „Dzieciństwo bez przemocy” – prowadzona w październiku–listopadzie 2024 r., obejmowała działania informacyjne w mediach społecznościowych oraz finał w Gminnym Centrum Kultury w Dolicach z podświetleniem budynku na czerwono. Celem było przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci poprzez edukację, uświadomienie społeczności oraz promowanie uważnego rodzicielstwa.

Zorganizowano również warsztaty i szkolenia dla rodziców – m.in. „Motywacja kontra demotywacja. Jak skutecznie wspierać dzieci i młodzież” oraz „Jak skutecznie pomóc dziecku w nauce” dla rodziców dzieci klas II i III.

W ramach ochrony zdrowia mieszkańcy gminy mogli korzystać ze wsparcia psychologicznego, w tym z indywidualnego poradnictwa psychologicznego dla rodziców, dzieci i rodzin w kryzysie. Pomoc taka była organizowana w szkołach, przedszkolach oraz w Punkcie Informacyjno–Konsultacyjnym.

Tabela 17 Specjalistyczna pomoc dla mieszkańców gminy Dolice w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Liczba punktów indywidualnego poradnictwa psychologicznego dla rodziców na terenie gminy	4	4	4	3
Liczba punktów wczesnego wspomagania rozwoju na terenie gminy	1	2	1	1
Liczba zrealizowanych programów edukacyjnych	4	0	0	0
Liczba kampanii społecznych	1	0	9	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Dolicach

Wnioski

W latach 2020–2024 gmina Dolice zapewniała mieszkańcom dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz prowadziła liczne działania profilaktyczne. Obejmowały one zarówno programy prozdrowotne w placówkach oświatowych, jak i inicjatywy społeczne oraz edukacyjne, w tym kampanie i warsztaty dla rodziców. Mieszkańcy mieli możliwość korzystania ze wsparcia psychologicznego, choć w ostatnim roku odnotowano spadek liczby punktów pomocy. Skala niektórych działań, zwłaszcza kampanii społecznych, zmieniała się w poszczególnych latach, jednak gmina utrzymywała szeroką ofertę wspierającą zdrowie i bezpieczeństwo społeczności.

1.4 Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Dolice działa kilka organizacji pozarządowych (NGO), które obejmują zarówno stowarzyszenia, jak i kluby sportowe. W 2024 r. zarejestrowanych było 9 klubów sportowych oraz 7 innych organizacji społecznych działających w różnych obszarach, takich jak kultura, sport, edukacja czy integracja społeczna. Gmina wspiera działalność NGO m.in. poprzez: udzielanie dotacji na realizację zadań publicznych, udostępnianie infrastruktury i pomieszczeń oraz współorganizowanie wydarzeń lokalnych. Najaktywniejsze obszary działania lokalnych NGO obejmują sport i rekreację, inicjatywy kulturalne oraz wsparcie dla dzieci i młodzieży. Współpraca z tymi podmiotami jest istotnym elementem rozwoju społecznego i aktywizacji mieszkańców gminy.

Współpraca gminy Dolice z organizacjami pozarządowymi opiera się na corocznie uchwalanym „Program współpracy Gminy Dolice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”. Program jasno określa priorytetowe zadania publiczne. Trafne sprecyzowanie celów, obszarów, zasad i form współpracy zawartych w projekcie ma za zadanie skutecznie pomagać organizacjom pozarządowym w realizacji zadań w zakresie różnych inicjatyw społecznych, stając się jednocześnie ważnym partnerem dla samorządu, podejmującym różne inicjatywy na rzecz dobra społeczności lokalnej.

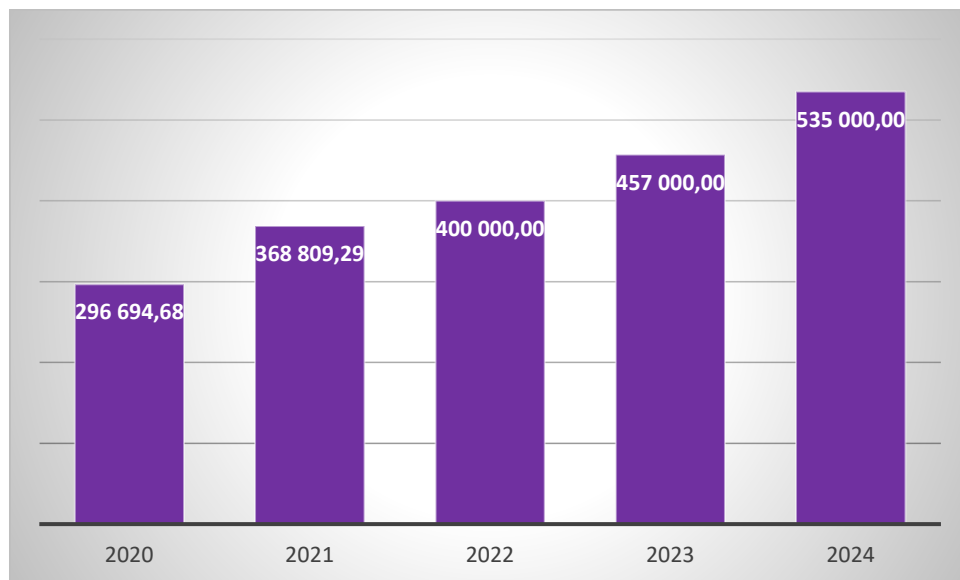
Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi, w ogromnym stopniu wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Głównym źródłem wspierania działalności NGO są otwarte konkursy ofert, na podstawie których finansowane są zaplanowane działania społeczne. W 2024 r. ogłoszono 2 otwarte

konkursy ofert, w ramach których udzielono dotacji dla 9 organizacji pozarządowych oraz jednej dotacji dla Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie na działanie „Prowadzenie placówki wsparcia dziennego pn. Słoneczna Dolina” w latach 2023-2024 w miejscowości Brzezina i Ziemomyśl B”. Dodatkowo udzielono wsparcia dla jednej organizacji w ramach trybu pozakonkursowego na zadanie pt. „Organizacja wydarzenia kulturalno-historycznego „KREMPCEWO Brama Czasu 2024” w wysokości 10 000 zł.

W analizowanych latach 2020-2024 widoczny jest wzrost środków finansowych przekazywany dla organizacji pozarządowych w ramach ogłaszanych konkursów ofert i wspierania statutowych działań organizacji. W 2024 r. przeznaczono na ten cel 535 000 zł, co wskazuje na wzrost o prawie 240 000 zł w porównaniu do roku 2020.

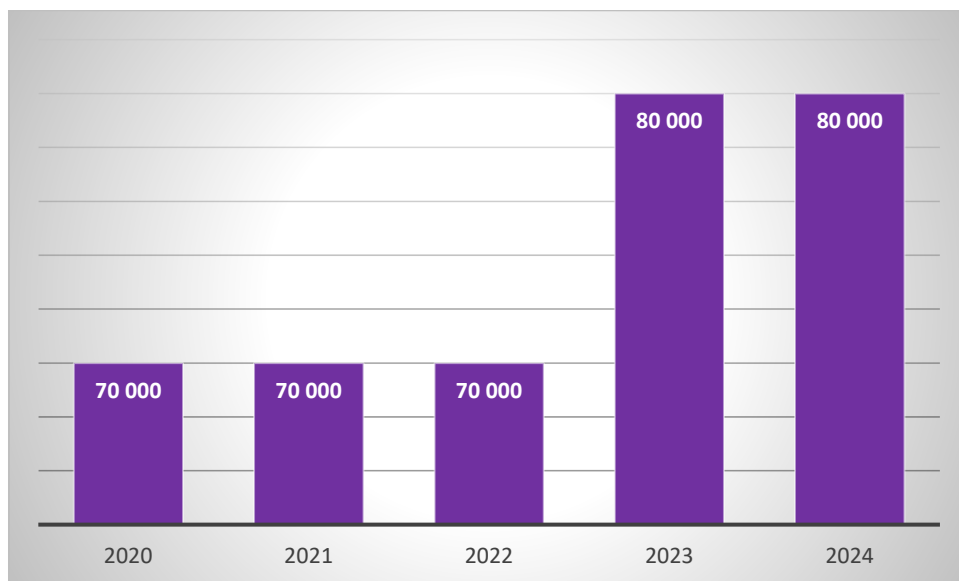
Tabela 18 Wysokość środków finansowych na realizację zadań publicznych w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach

Również w zakresie realizacji zadania wspierania prowadzenia Placówki Wsparcia Dziennego widoczny jest wzrost środków przeznaczanych przez gminę na ten cel. W 2024 r. gmina w ramach ogłoszonego konkursu ofert na prowadzenie Placówki wydatkowała kwotę 80 000 zł.

Wykres 11 Wysokość środków finansowych na prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego w gminie Dolice w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach

Współpraca gminy Dolice z organizacjami pozarządowymi odbywa się również w formie pozafinansowej i obejmuje wsparcie merytoryczne i organizacyjne, działalność informacyjną, szkoleniowo-konsultacyjną, udostępnianie obiektów na preferencyjnych warunkach jak i w formie nieodpłatnej, a także na współorganizacji uroczystości o charakterze państwowym, imprez społeczno-kulturalnych z samorządem oraz jednostkami organizacyjnymi gminy. Organizacje pozarządowe odgrywają kluczową rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy. Ich działania uzupełniają działalność samorządu, wspierają mieszkańców i wzmacniają lokalną demokrację. Organizacje pozarządowe budują więzi społeczne, promują wolontariat, zaufanie i aktywność obywatelską. Dzięki nim mieszkańcy angażują się w sprawy wspólnoty i uczą się współodpowiedzialności za rozwój gminy. NGO wspomagają także samorząd, realizując usługi społeczne w obszarach takich jak pomoc rodzinom, seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, a także w prowadzeniu działań profilaktycznych w zakresie uzależnień czy wsparcia dzieci i młodzieży.

Wnioski

W latach 2020–2024 gmina Dolice konsekwentnie rozwijała współpracę z organizacjami pozarządowymi, traktując je jako ważnego partnera w realizacji zadań publicznych. Widoczny jest systematyczny wzrost nakładów finansowych na wsparcie NGO, co pozwala na rozszerzenie skali i jakości działań na rzecz mieszkańców. Oprócz dotacji finansowych gmina

zapewnia również wsparcie pozafinansowe, ułatwiając organizacjom realizację inicjatyw społecznych. Aktywność NGO ma istotny wpływ na rozwój społeczny, gospodarczy i kulturalny gminy, wspierając mieszkańców w różnych obszarach — od sportu i rekreacji, po pomoc rodzinom, seniorom i dzieciom. Dzięki tej współpracy wzmacniana jest integracja społeczności lokalnej, promowany jest wolontariat i budowana jest postawa współodpowiedzialności za wspólne dobro.

1.5 Edukacja

Gmina Dolice jest organem prowadzącym dla dwóch szkół podstawowych: Szkoły Podstawowej w Dolicach oraz Szkoły Podstawowej im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie. Szkoła Podstawowa w Dolicach prowadzi swoją działalność w dwóch budynkach zlokalizowanych przy ul. Ogrodowej (główna siedziba szkoły; klasy II-VIII) oraz przy ul. Pyrzyckiej (klasy 0-III). W 2022 r. likwidowana została Szkoła Podstawowa w Sądowie, a 25 kwietnia 2025 r. roku podjęta została uchwała w sprawie przekształcenia Szkoły Podstawowej w Dolicach poprzez likwidację Szkoły Filialnej w Dobropolu Pyrzyckim obejmującej oddziały klas I – III oraz oddziały przedszkolne. Placówka organizacyjnie podporządkowana była Szkole Podstawowej w Dolicach.

Fotografia 2 Szkoła Podstawowa w Dolicach

Źródło: dokumentacja własna

Fotografia 3 Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie

Źródło: dokumentacja własna

Liczba uczniów przede wszystkim w Szkole Podstawowej w Dolicach uległa zwiększeniu w wyniku likwidacji szkoły w Sądowie. W 2024 r. w szkole w Dolicach odnotowano łącznie 304 uczniów, a w szkole w Rzeplinie – 152, gdzie w porównaniu z rokiem 2020 liczba uczniów uległa ogólnemu zmniejszeniu, z uwagi również na niż demograficzny.

Tabela 19 Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024

Lp.	Placówka	2020	2021	2022	2023	2024
1	Szkoła Podstawowa w Dolicach	196	253	288	302	304
2	Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie	184	159	145	138	152
RAZEM		380	412	433	440	456

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach (Raporty o stanie gminy)

Na terenie gminy funkcjonują również przedszkola i oddziały przedszkole zlokalizowane przy szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2024/2025 w oddziale przedszkolnym przy SP w Dolicach uczęszczało 53 uczniów, a w oddziale przedszkolnym przy SP w Rzeplinie – 43 uczniów. W Dolicach znajduje się również Publiczne Przedszkole „Zielona Kraina”, które w 2024 r. przyjęło łącznie 98 dzieci. Z kolei Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Świat” w roku

szkolnym 2023/2024 przyjęło 15 dzieci. Od marca 2024 r. Przedszkole Niepubliczne „Bajkowy Świat” nie prowadzi działalności.

W roku szkolnym 2024/2025 w placówkach edukacyjnych zatrudnionych było 61 nauczycieli. Najliczniejszą grupą pod względem posiadanego stopnia awansu zawodowego stanowili nauczyciele dyplomowani.

Tabela 20 Liczba zatrudnionych pracowników pedagogicznych w szkołach podstawowych na terenie gminy Dolice w roku szkolnym 2024/2025

Lp.	Nazwa placówki oświatowej	Liczba nauczycieli			
		Ogółem	Początkujący	Mianowany	Dyplomowany
1	Szkoła Podstawowa w Dolicach	38	14	9	15
2	Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie	23	4	6	13
RAZEM		61	18	15	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dolicach (Raporty o stanie gminy)

Gmina Dolice zapewnia transport dzieci do szkół i przedszkoli oraz udziela wsparcia w postaci stypendium. W 2024 r. gmina zapewniła transport dzieci, które dowożone były do przedszkola „Zielona Kraina” (37 dzieci) oraz do szkół podstawowych na terenie gminy.

Na podstawie Uchwały Nr XVI/171/2020 Rady Gminy Dolice z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia stypendium motywacyjnego dla najlepszych uczniów szkół podstawowych funkcjonujących na terenie gminy Dolice wsparcie otrzymało 4 uczniów z SP w Dolicach oraz 3 uczniów z SP w Rzeplinie.

Placówki oświatowe na terenie gminy Dolice zaspokajają potrzeby mieszkańców do podstawowej opieki i edukacji przedszkolnej i szkolnej. W placówkach realizowane są programy edukacyjne, wychowawczo-profilaktyczne, które zaspokajają potrzeby dzieci w prawidłowym rozwoju społeczno-emocjonalnym i psychiczno-fizycznym. Placówki wspierają również proces wyrównywania szans dla dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi. Organizują szereg zajęć dodatkowych wspomagających proces edukacji (zajęcia logopedyczne, wyrównawcze, kompensacyjne itp.). W placówkach edukacyjnych organizowana jest również pomoc psychologiczno-pedagogiczna, a także podejmowane są działania w zakresie minimalizacji zdiagnozowanych problemów społecznych.

Szkoły Podstawowe są dostosowane architektonicznie do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami. Szkoła w Dolicach przy ul. Ogrodowej posiada podjazd dla osób z niepełnosprawnością, schodolaz i wózek inwalidzki. Z kolei szkoła w Rzeplinie jest placówką

częściową parterową, gdzie zapewniono częściową dostępność do większości klas i pomieszczeń. Obie szkoły posiadają rozwiniętą infrastrukturę sportowo-edukacyjną z dostępem do szerokopasmowego internetu.

Każdego roku placówki przeznaczają środki finansowe na bieżące remonty oraz modernizację istniejącej bazy dydaktycznej, aby tym samym stale podnosić jakość kształcenia.

Wykorzystują również możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój infrastrukturalny i dydaktyczno-wychowawczy.

W 20204 r. na terenie gminy nie funkcjonowała żadna placówka opiekuńcza zapewniająca opiekę dla dzieci do lat 3. Jednakże dnia 26 czerwca 2025 r. władze gminy Dolice oraz Wojewoda Zachodniopomorski zatwierdzili wspólne działania, podpisując umowę o dofinansowanie projektu na budowę Klubu Malucha w Dolicach. Placówka powstanie przy ul. Wierzbowej. Nowo utworzona placówka zapewni opiekę nad trzydziestką dzieci w wieku od 1 do 3 lat, co jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na profesjonalną opiekę w regionie. Inicjatywa ta wpisuje się w lokalną strategię wsparcia rodzin, umożliwiając rodzicom powrót do pracy i zwiększając dostępność miejsc opieki dla najmłodszych. Klub Malucha stanie się ważnym elementem lokalnej społeczności, oferując nowoczesne i dostosowane do potrzeb dzieci przestrzenie.

Wnioski

System oświaty w gminie Dolice charakteryzuje się dobrą organizacją, dostosowaniem do potrzeb lokalnych społeczności oraz wysokim poziomem kadry dydaktycznej. W latach 2020–2024 gmina Dolice konsekwentnie rozwijała infrastrukturę i ofertę w zakresie edukacji, opieki nad dziećmi oraz wsparcia społecznego. Widoczny jest wzrost liczby uczniów w głównej placówce w Dolicach, co jest efektem zmian organizacyjnych w sieci szkół, przy jednoczesnym spadku liczby dzieci w placówce w Rzeplinie.

Placówki oświatowe zapewniają kompleksowe wsparcie edukacyjne, wychowawcze i profilaktyczne, są dostosowane do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami i posiadają dobrze rozwiniętą bazę dydaktyczno-sportową. Gmina aktywnie wspiera uczniów poprzez transport, stypendia oraz organizację zajęć dodatkowych.

Brak instytucjonalnej opieki dla dzieci do lat 3 został zidentyfikowany jako istotna potrzeba, co znalazło odpowiedź w postaci planu budowy Klubu Malucha. Inwestycje te, wraz z modernizacją istniejących placówek, wpisują się w długofalową strategię wspierania rodzin, podnoszenia jakości edukacji oraz wyrównywania szans rozwojowych dzieci.

1.6 Działalność kulturalna i sportowa

Działalność sportowo-rekreacyjną oraz kulturalno-edukacyjną na terenie gminy Dolice realizują dwie instytucje: Gminne Centrum Kultury w Dolicach (GCK) oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach (GBP). Obie placówki organizują życie kulturalne w gminie, dbają o integrację jej mieszkańców oraz oferują szeroki wachlarz zajęć i wydarzeń kulturalnych dla różnych grup mieszkańców.

Gminne Centrum Kultury w Dolicach swoją działalnością stara się integrować społeczność lokalną, oferując przestrzeń do wspólnego spędzania czasu, rozwoju i tworzenia relacji międzyludzkich. GCK koordynuje ruch artystyczny amatorów oraz działania edukacyjno-kulturalne, a także współpracuje z projektami takimi jak *Bardzo Młoda Kultura*, *Dalej Razem* (Program Edukacji Kulturowej Województwa Zachodniopomorskiego). Oferuje zajęcia: taneczne, wokalne, zespołów plastycznych, teatralnych, recytatorskich dla mieszkańców w różnym wieku. Organizuje wydarzenia kulturalne: przeglądy talentów, Dożynki, Dzień Dziecka, koncerty, spotkania seniorów, pikniki, sprzątanie terenów, kino plenerowe. Na koniec grudnia 2024 r. placówka zatrudniała 15 osób. W 2024 r. GCK odbywały się następujące cykliczne zajęcia tematyczne dla dzieci i młodzieży: warsztaty gitarowe, Studium Piosenki, warsztaty taneczne, zajęcia praktyczno-techniczne, Akademia Malucha, warsztaty reportażu oraz fotograficzne. W Gminnym Centrum Kultury działały także Klub Seniora „Złota Jesień”, Zespół biesiadno-ludowy „Kalina”, Klub Kawowy oraz Zespół „Pozytywni”. Centrum na terenie Dolic działa jak lokalne „serce kultury”: wspiera rozwój talentów, wzmacnia więzi społeczne i angażuje mieszkańców w aktywności kulturalne zarówno rekreacyjne, jak i edukacyjne. Działa w różnych świetlicach wiejskich, dając dostęp do kultury w całej gminie. Zarządza świetlicami w następujących miejscowościach: Bralęcina, Brzezina, Kolin, Krępczewo, Morzyca, Moskorzyn, Przewłoki, Warszyn, Ziemomyśl A oraz Pomietów. Większość tych świetlic jest dostosowana architektonicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, stąd GZK zapewnia dostępność wszystkich mieszkańców do organizowanych wydarzeń kulturalnych.

Każdego roku GCK organizuje lub jest współorganizatorem wielu wydarzeń kulturalnych w gminie Dolice. Niektóre imprezy kulturalne organizowane są cyklicznie. W 2024 r. GCK zorganizowało m.in. 25 edycję „Kolęda w Tradycji Polskiej”, Finał WOŚP, Koncert Walentynkowy, Dzień kobiet, Wielki Jarmark Wielkanocny, Białą Sobotę, biesiadę zespołów ludowych, „Megalityczną Wędrówkę”, „Dzień Niezapominajki”, koncert z okazji „Dnia Matki”, Dzień Dziecka, Dzień Tańca, koncert wakacyjny, koncert Marka Kościkiewicza, inaugurację kina plenerowego, dożynki gminne, finał Przeglądu Talentów oraz „Kino pod chmurką”, wykłady „Przygotowanie do starości”, finał kampanii „Dzieciństwo bez przemocy”, Koncert Wspomnień, Mikołajkowe Spotkanie Seniorów, Jarmark Bożonarodzeniowy oraz mikołajki dla dzieci. Centrum organizuje również wypoczynek dla dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnym i feryjnym.

Z kolei **Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach** ma swoją siedzibę w budynku współdzielonym ze Szkołą Podstawową w Dolicach. W jej skład wchodzi filia biblioteczna w Rzeplinie znajdująca się w budynku szkoły podstawowej w Rzeplinie. W 2024 r. Gminna Biblioteka w Dolicach współpracowała w różnego rodzaju akcjach, spotkaniach i wydarzeniach we współpracy z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi. Działania te miały na celu popularyzację czytelnictwa wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Działalność biblioteki skupiała się przede wszystkim na prowadzeniu lekcji bibliotecznych, organizacji wystaw książek, organizacji zajęć plastycznych, LEGO, przeprowadzeniu konkursów tematycznych, organizacji spotkań z ciekawymi ludźmi, pisarzami itp.

Biblioteka korzysta z programu bibliotecznego Mak Plus do obsługi bibliotek, dzięki któremu wypożyczanie i udostępnianie książek stało się bardziej wydajne. Katalog biblioteczny on-line dostępny dla użytkowników biblioteki i wszystkich jej filii. Biblioteka posiada 23 komputery oraz 5 laptopów i 5 tabletów. Podmiot umożliwia korzystanie z darmowej wypożyczalni Academica obejmującej zbiory cyfrowe Biblioteki Narodowej, dodatkowo oferuje czytelnikom darmowy dostęp do platformy EMPIK GO, gdzie można pobierać darmowo ebooki, audiobooki i podcasty, co jest dużym ułatwieniem dla osób starszych i mających problem ze wzrokiem. W ramach zapewnienia dostępności biblioteka posiada książki z dużą czcionką, oferuje usługę Książka na telefon” oraz wspomaga czytelników w udostępnianiu i wypożyczaniu książek.

Wnioski

Gminne Centrum Kultury w Dolicach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach odgrywają kluczową rolę w organizowaniu życia kulturalnego i edukacyjnego gminy. GCK pełni funkcję lokalnego centrum integracji, oferując szeroką gamę zajęć artystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych dla różnych grup wiekowych. Organizuje liczne wydarzenia cykliczne i okolicznościowe, angażując mieszkańców w działania rozwijające talenty, podtrzymujące tradycje i wzmacniające więzi społeczne. Instytucja zarządza świetlicami wiejskimi w wielu miejscowościach, dbając o dostępność swoich działań dla wszystkich mieszkańców.

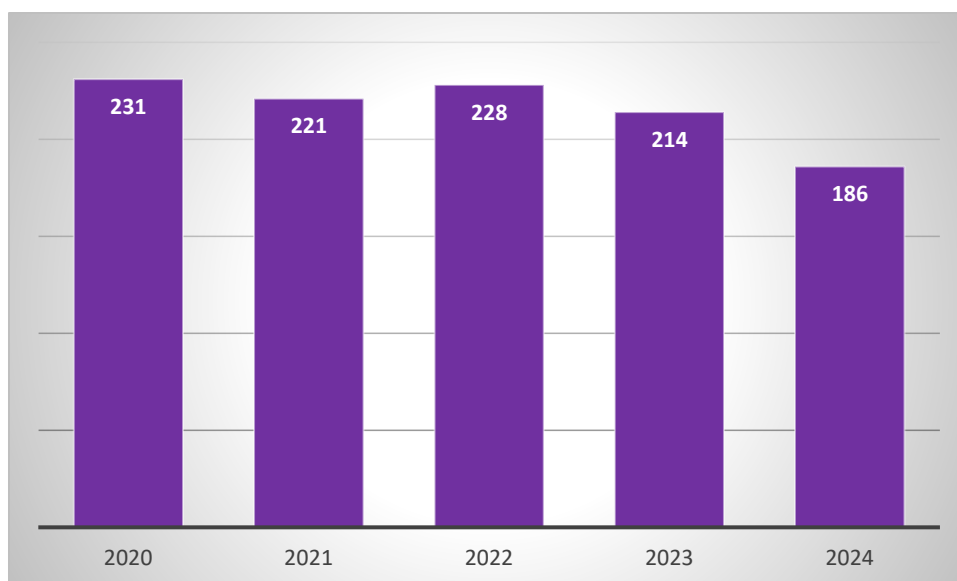
Gminna Biblioteka Publiczna koncentruje się na popularyzacji czytelnictwa poprzez lekcje biblioteczne, konkursy, spotkania autorskie, warsztaty oraz nowoczesne usługi biblioteczne. Wykorzystuje rozwiązania cyfrowe, takie jak katalog online, platformy z e-bookami i audiobookami, a także ofertę zbiorów specjalnych, co zwiększa dostępność dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. Współpraca obu instytucji z innymi jednostkami gminy sprzyja aktywizacji mieszkańców i tworzy bogatą, różnorodną ofertę kulturalno-edukacyjną, istotnie wpływając na życie społeczne gminy Dolice.

2. Uwarunkowania gospodarcze

2.1 Rynek pracy

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. stopa bezrobocia w gminie Dolice wyniosła ok. 5%, dla powiatu było to 7,1%, a dla województwa 6,7%. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Dolice w 2024 r. wynosiła 186 osób, w tym odnotowano 116 kobiet. Zjawisko pandemii COVID-19 spowodowało wzrost ogólnego poziomu bezrobocia w całym kraju, co również można zaobserwować w gminie Dolice, gdzie w 2020 r. odnotowano 213 osób pozostających bez pracy. Po okresie pandemii widoczny jest spadek liczby osób pozostających bez zatrudnienia z terenu gminy. Gmina Dolice utrzymuje wskaźnik niższy od średniej powiatowej, co świadczy o względnej stabilności lokalnego rynku pracy.

Wykres 12 Liczba osób bezrobotnych w gminie Dolice w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W latach 2020–2024 dane dotyczące poziomu bezrobocia w gminie pokazują, że kobiety stanowią większy odsetek osób pozostających bez pracy. Taka sytuacja wynika zazwyczaj z kilku czynników, takich jak: brak motywacji do podjęcia zatrudnienia, obowiązki związane z opieką nad osobami zależnymi, niższy poziom wykształcenia i doświadczenia zawodowego, a także ograniczona liczba ofert pracy skierowanych do kobiet na lokalnym rynku.

Oprócz kobiet, istotną część wśród osób bezrobotnych stanowią jednostki należące do grup uznawanych za znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Do grup tych należą osoby młode (do 30 roku życia), osoby starsze (powyżej 50 roku życia) oraz długotrwale bezrobotni. W 2024 r. zarejestrowano w gminie 45 osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia oraz 49 osób powyżej 50 roku życia. W analizowanym okresie widoczny jest większy spadek liczby bezrobotnych w wieku do 30 roku życia (o 26 osób w porównaniu ze spadkiem osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia – o 3 osoby).

Wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy najliczniejszą grupę w gminie stanowią długotrwale bezrobotni. W 2024 r. odnotowano 108 osób długotrwale bezrobotnych. Ich liczba w latach 2020–2024 zmniejszyła się o 26 osób. Osoby te nierzadko posiadają nieadekwatne lub przestarzałe kwalifikacje zawodowe i mają trudności ze znalezieniem pracy, co negatywnie wpływa na ich jakość życia. Często towarzyszą im zniechęcenie, brak aktywności zawodowej, poczucie wykluczenia społecznego oraz lęk przed powrotem na rynek pracy. Nierzadko osoby te działają w tzw. „szarej strefie” lub

traktują status bezrobotnego jako trwały, co sprawia, że działania aktywizacyjne skierowane do tej grupy są mało efektywne.

Tabela 21 Osoby bezrobotne z terenu gminy Dolice w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
bezrobotne kobiety	153	147	143	135	116
osoby do 30 roku życia	71	56	64	58	45
osoby po 50 roku życia	52	56	50	51	49
długotrwale bezrobotni	134	146	135	129	108

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Bezrobocie to nie tylko problem jednostki, ale także całych społeczności i gospodarki.

Występowanie wysokiego poziomu bezrobocia wpływa negatywnie na kondycję społeczną, psychologiczną i ekonomiczną obywateli. Brak dochodów powoduje obniżenie poziomu życia. Osoby bezrobotne często nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb (mieszkanie, żywność, edukacja, opieka zdrowotna), co prowadzi do ubóstwa i marginalizacji społecznej. Bezrobocie stanowi dość istotny problemem społeczny gminy, jest również jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej w Dolicach.

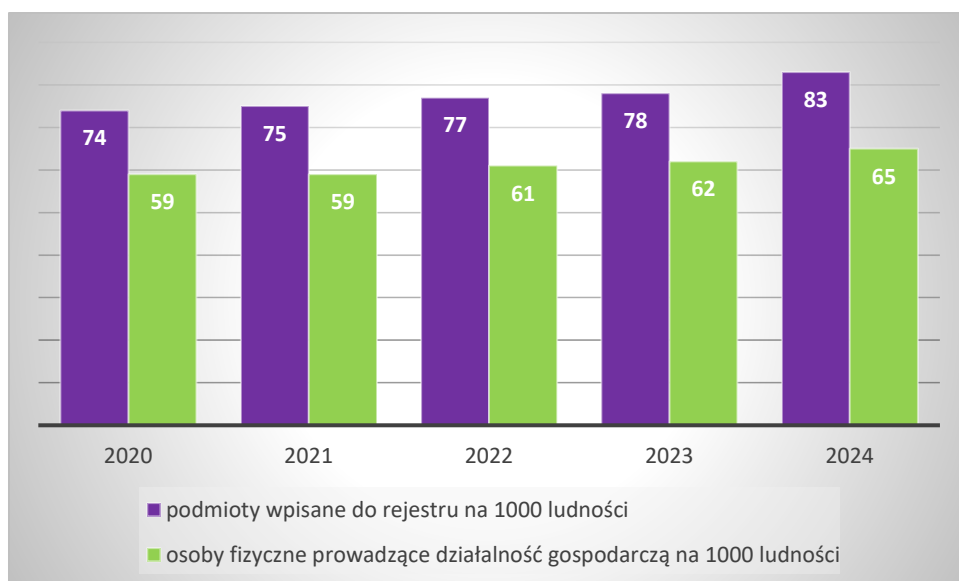
Wnioski

Pomimo stosunkowo korzystnego wskaźnika bezrobocia na tle regionu, rynek pracy w gminie Dolice pozostaje podatny na zjawiska strukturalne, takie jak: niedopasowanie kwalifikacji, niska mobilność zawodowa i słaba oferta pracy dla kobiet. Potrzebne są skuteczniejsze działania aktywizacyjne, zwłaszcza dla osób długotrwale bezrobotnych oraz rozbudowa lokalnego rynku pracy w sektorach dostępnych dla grup defaworyzowanych.

2.2 Podmioty gospodarcze

Według danych GUS na 1000 ludności w gminie Dolice w ewidencji REGON zarejestrowanych było 83 podmioty gospodarcze, z czego 65 było prowadzonych przez osoby fizyczne. Liczba podmiotów gospodarczych w analizowanych latach 2020-2024 wskazuje a tendencję wzrostową, co świadczy powolnym, ale systematycznym rozwoju gospodarczym gminy.

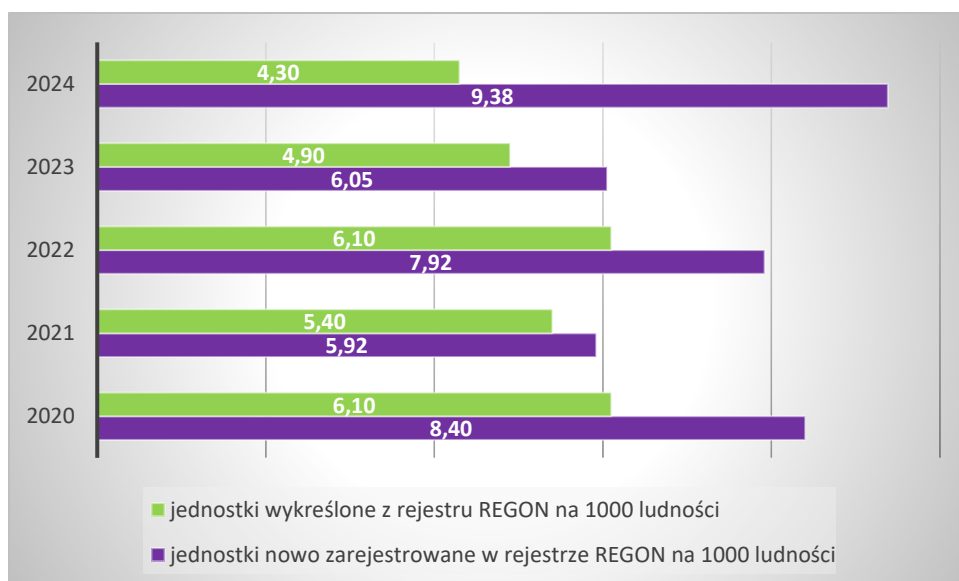
Wykres 13 Liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji REGON na 1000 ludności w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Wzrost gospodarczy to proces długofalowego zwiększania się zdolności gospodarki do wytwarzania dóbr i usług w danym okresie. Najczęściej mierzy się go jako zmianę realnego produktu krajowego brutto (PKB) w ujęciu rocznym. Jest jednym z podstawowych wskaźników oceniających kondycję gospodarki. Tendencją wzrostu gospodarczego jest również liczba nowo powstających przedsiębiorstw oraz jej stosunek do podmiotów likwidowanych. W analizowanym okresie lat 2020-2024 na terenie gminy Dolice stosunek liczby podmiotów nowo powstałych do likwidowanych jest wyższy. W 2024 r. odnotowano powstanie 9,38 nowych podmiotów gospodarczych na 1000 ludności, a zlikwidowano 4,3 podmioty na 1000 ludności.

Wykres 14 Liczba podmiotów nowo powstałych i likwidowanych na 1000 ludności w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Działalność gospodarcza na terenie gminy Dolice odznacza się strukturą typową dla obszarów wiejskich o zróżnicowanym profilu społeczno-gospodarczym, w którym dominują małe firmy i gospodarstwa rodzinne. Gospodarka lokalna charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką wzrostu i silnym powiązaniem z zasobami naturalnymi oraz potrzebami społeczności lokalnej. Na terenie gminy funkcjonują głównie mikroprzedsiębiorstwa, prowadzone w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Charakteryzują się one: lokalnym zasięgiem działania, niskim poziomem zatrudnienia (często rodzinnym), elastycznością w dostosowywaniu się do potrzeb rynku oraz ograniczoną zdolnością inwestycyjną i innowacyjną. Aż 80% działalności gospodarczych na terenie gminy stanowią jednoosobowe działalności gospodarcze głównie działające w obszarze usług budowlanych, leśnych, transportowych, handlowych i rzemieślniczych.

Gmina Dolice ma powierzchnię ok. 237 km², z czego aż 70 % to użytki rolne, co daje wyraźny rolniczy charakter gminy. Rolnictwo, choć często nieformalne w statystykach działalności gospodarczej, stanowi podstawowy filar życia ekonomicznego wielu rodzin. Na terenie gminy znajdują się: gospodarstwa rolne o profilu mieszanym (roślinnym i zwierzęcym), działalności przetwórcze w niewielkiej skali (np. mleczarstwo, przetwórstwo owocowo-warzywno), grunty rolne wykorzystywane pod produkcję zbóż, ziemniaków, kukurydzy i pasz. Rolnictwo jest główną dziedziną działalności gospodarczej. W gminie funkcjonują większe podmioty rolnicze, w tym m.in.: Spółdzielcza Agrofirma Witkowo, P. R. i H Rolhan S.A.,

Rabenhof Sp. z o.o., Pyrzyce Sp. z o.o., PFK Sp. z o.o., G-S Holding Polska 1 Sp. z o.o., Gospodarstwo Rolne Pakość Sp. z o.o., Agro Land Sp. z o.o. W ostatnich latach na terenie gminy Dolice w miejscowości Ziemomyśl B powstała jedna z najmłodszych w Polsce winnic – Winnica Dębowe Szepty, zajmująca się produkcją i dystrybucją lokalnych win, jak również promująca różnorodne wydarzenia kulturalno-smakowe w swojej posiadłości.

Najwięcej gospodarstw (115) znajduje się w przedziale 2–10 ha, ale ich udział powierzchniowy to tylko 3,11%. Osoby prawne gospodarują stosunkowo małą liczbą gospodarstw (24), ale zarządzają aż 53,23% powierzchni (ponad połowę użytków rolnych). Największe gospodarstwa (>500 ha) to zaledwie 3 jednostki, ale zajmują ponad 1/3 całkowitej powierzchni.

Tabela 22 Podział gospodarstw rolnych według własności w 2024 r.

Lp.	Wielkość gospodarstwa	Liczba gospodarstw	Łączna powierzchnia (ha)
Osoby fizyczne			
1	1 ha – 2 ha	106	136
2	2 ha – 10 ha	115	554
3	10 ha – 50 ha	92	2 584
4	50 ha – 100 ha	30	2 113
5	powyżej 100 ha	16	2 933
Osoby prawne			
6	do 100 ha	12	191
7	100 ha – 500 ha	9	2 854
8	powyżej 500 ha	3	6 426

Źródło: Raport o stanie gminy Dolice za rok 2024, s. 4.

Pomimo aktywności przedsiębiorczej mieszkańców, rozwój gospodarczy gminy jest ograniczony. Główne ograniczenia i potrzeby rozwoju gospodarczego w gminie Dolice to:

- brak nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej - słabo rozwinięta lokalna sieć dróg gminnych i powiatowych ogranicza dostępność inwestycyjną i logistyczną gminy, ograniczony transport publiczny i daleki dojazd do większych ośrodków podnosi koszty prowadzenia działalności,
- niska aktywność przedsiębiorcza lokalna - Relatywnie niewielka liczba nowych firm, ograniczona dynamika rejestracji i znaczna część rynku to mikro-przedsiębiorstwa i działalność rolnicza o niskiej wartości dodanej,

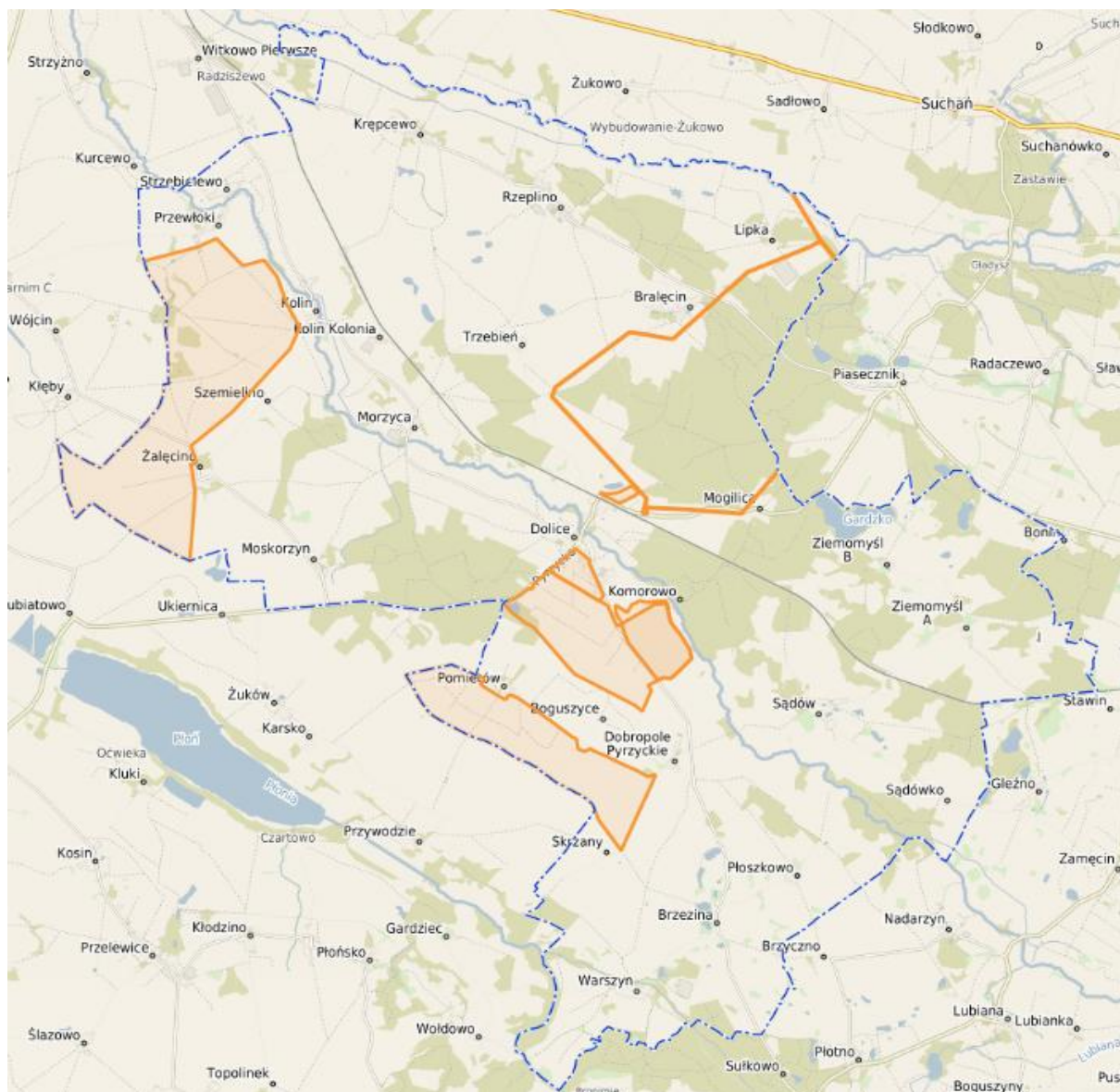
- zależność od rolnictwa tradycyjnego,
- ograniczone fundusze i deficyt budżetowy,
- Brak wyrazistej strategii wsparcia biznesu i rewitalizacji - brakuje nowych inicjatyw dotyczących stref aktywności gospodarczej, inkubatorów biznesu czy systemu wsparcia dla przedsiębiorców lokalnych.

Wnioski

Gmina Dolice znajduje się na etapie umiarkowanego, ale pozytywnego wzrostu gospodarczego, którego głównymi motorami są mikroprzedsiębiorstwa i rolnictwo. Jednak dalszy rozwój wymaga przełamania barier infrastrukturalnych, wsparcia dla innowacyjności i dywersyfikacji źródeł dochodu – zarówno na poziomie instytucjonalnym, jak i lokalnej aktywizacji mieszkańców.

2.3 Planowanie przestrzenne

Obecnie na terenie gminy Dolice obowiązuje *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dolice* przyjęte uchwałą nr XXXI/180/2002 Rady Gminy w Dolicach z dnia 27 września 2002 r. (ostatnia zmiana Studium została ustanowiona uchwałą Nr XLVII/460/22 Rady Gminy Dolice z dnia 20 listopada 2022 r.). Wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. na obszarze gminy obowiązuje 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które ustalają przeznaczenie oraz zasady zagospodarowania dla terenów nimi objętych.

W 2024 r. podjęto również 3 uchwały w sprawie przystąpienia do uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie, których mają być lokalizowane instalacje odnawialnych źródeł energii (elektrowni wiatrowych):

1. Uchwała nr LXIII/623/24 Rady Gminy Dolice z dnia 26 kwietnia w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w części następujących obrębów: Warszyn, Brzezina, Dobropole Pyrzyckie w gminie Dolice.
2. Uchwała nr LXIII/621/24 Rady Gminy Dolice z dnia 26 kwietnia w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

dla terenów położonych w części następujących obrębów: Sądów, Ziemomyśl A i Ziemomyśl B.

3. Uchwała nr LXIII/622/24 Rady Gminy Dolice z dnia 26 kwietnia w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w części następujących obrębów: Bralecín, Rzeplino, Trzebień.

W 2024 r. wydano 31 decyzji o warunkach zabudowy, w tym: 6 decyzji dotyczących budowy budynków mieszkalnych, 7 decyzji dotyczących zmiany sposobu użytkowania, 1 decyzja ustalająca warunki dla inwestycji polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej o mocy 2MW wraz zespołem magazynów energii o mocy do 300MW. Pozostałe decyzje dotyczyły inwestycji budowy budynków gospodarczych i innych. Wydano również 6 decyzji zmieniających. Wydane decyzje dotyczyły inwestycji budowy budynków jednorodzinnych budynków gospodarczych, budowy budynków inwentarskich. W zakresie ustalenia lokalizacji celu publicznego zostały wydane 4 decyzje, które dotyczyły budowy sieci wodociągowej, gdzie inwestorem była gmina Dolice (2 decyzje) oraz budowy sieci elektroenergetycznej (2 decyzje).

W 2024 r. Rada Gminy Dolice podjęła Uchwałę Nr V/32/24 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dolice. Plan ogólny gminy to obowiązkowy dokument planowania przestrzennego, który będzie musiał zostać uchwalony przez Radę Gminy do 30.06.2026 r. Plan ogólny będzie obejmował teren całej gminy i od 1 lipca 2026 r. zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wnioski

Gospodarka przestrzenna gminy Dolice znajduje się w fazie transformacji. Obecne działania – w szczególności rozpoczęcie prac nad planem ogólnym oraz obowiązujące i sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dotyczące m.in. lokalizacji OZE – wskazują na poczucie potrzeby nowoczesnego i strategicznego podejścia do zarządzania przestrzenią. W kolejnych latach kluczowe będzie: przyspieszenie procesu planistycznego, zwiększenie pokrycia gminy MPZP oraz aktywna polityka przestrzenna wspierająca inwestycje zrównoważone, w tym mieszkaniowe i energetyczne.

2.4 Gospodarka mieszkaniowa i mienie gminne

Gminny zasób nieruchomości tworzą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy. Zasób nieruchomości umożliwia skuteczną realizację polityki przestrzennej i inwestycyjnej gminy.

Tabela 23 Mienie gminy w 2024 r.

Wyszczególnienie	Liczba/powierzchnia
Grunty, w tym:	449,83 ha
Rolne	43,81 ha
Działki budowlane	2,05 ha
Tereny rekreacyjne	26,36 ha
Pozostałe	377,66 ha
Lasy	4,78 ha
Parki	2,61 ha
Budynki, w tym:	75
Mieszkalne	50
Szkolne	5
Obiekty kulturalne	1
Obiekty służby zdrowia	1
Pozostałe obiekty użyteczności publicznej (świetlice)	11
Budowle i urządzenia techniczne:	
Wodociągi	57,44 km
Sieć kanalizacyjna	89,79 km
Przepompownie ścieków	30
Oczyszczalnie ścieków: zbiorcze/przydomowe	2/5
Sieć gazowa	108,25 km
Drogi gminne	31,962 km
Obiekty sportowe	12
Place zabaw	27
Place rekreacyjne FIT-Park	18
Oświetlenie uliczne (liczba lamp)	68
Kontener socjalno-biurowy	1
Środki transportu, w tym:	15
Samochody pożarnicze	4

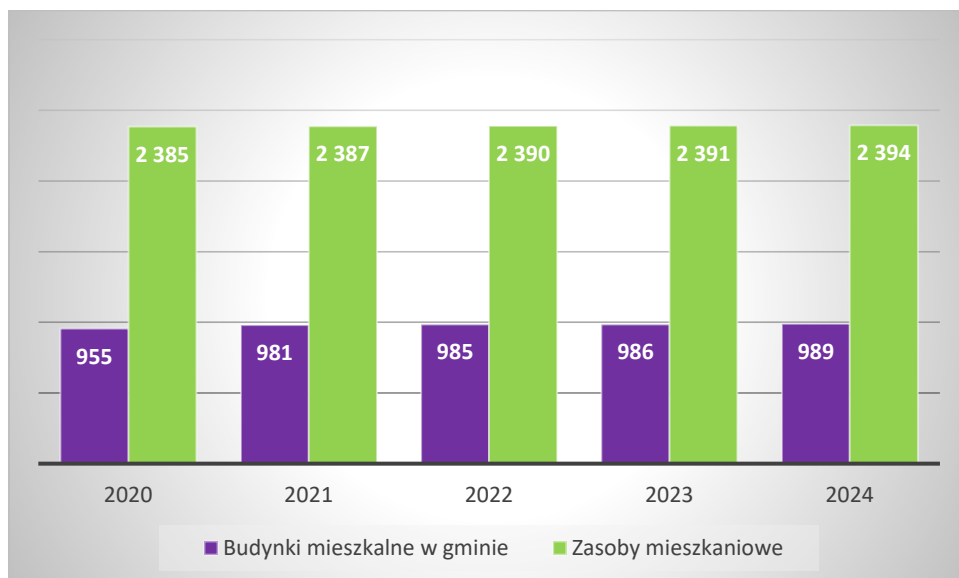
Wyszczególnienie	Liczba/powierzchnia
Przyczepa do przewozu kajaków	1
Przyczepa do przewozu agregatu prądotwórczego	1
Pozostałe przyczepy	2
Bus	4
Autobusy szkolne	4
Gminne jednostki organizacyjne	6
Instytucje kultury	2
Stowarzyszenia, których członkiem jest gmina	2
Związek Gmin, których członkiem jest gmina	1
Spółdzielnia Socjalna Mała Ina	1

Źródło: Raport o stanie gminy Dolice za rok 2024, s. 42-43.

Na terenie gminy znajduje się także 6 cmentarzy komunalnych w Dolicach, Kolinie, Sądowie, Rzeplinie, Krępcowie i Strzebielewie.

W 2024 r. na terenie gminy Dolice odnotowano łącznie 989 budynków mieszkalnych. Ich liczba w stosunku do 2020 r. uległa zwiększeniu o 34 budynki. Na terenie gminy znajduje się 2 394 mieszkania o łącznej powierzchni 166 984 m². Przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi 69,8 m².

Wykres 15 Liczba budynków i mieszkań na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Lokale komunalne i socjalne to część zasobu mieszkaniowego, którym zarządzają gminy w celu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych osób o niskich dochodach lub znajdujących się

w trudnej sytuacji życiowej. Gmina Dolice jest właścicielem 50 lokali komunalnych o łącznej powierzchni 2 638,38 m². W 2024 r. w mieszkaniach tych dokonano kilku istotnych napraw o łącznej wartości 19 391,60 zł.

Tabela 24 Liczba lokali komunalnych i socjalnych w gminie w latach 2020-2024

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkań	Powierzchnia w m ²
1.	Dobropole Pyrzyckie	3	121,12
2	Dolice	7	463,22
3	Kolin	9	482,70
4	Płoszkowo	3	174,75
5	Rzeplino	8	399,78
6	Sądów	3	142,95
7	Sądówko	4	227,27
8	Strzebielewo	1	125,27
9	Szemiłino	2	93,45
10	Warszyn	6	190,77
11	Ziemomyśl A	2	106,58
12	Ziemomyśl B	1	71,52
13	Żalęcino	1	39,00
		50	2 638,38

Źródło: Raport o stanie gminy Dolice za rok 2024, s. 43-44.

Lokale komunalne przydzielane są osobom spełniającym kryteria dochodowe i mieszkaniowe. Zazwyczaj mają podstawowy standard techniczny, a czynsz jest niższy niż na rynku komercyjnym. W gminie Dolice lokale te są niedoinwestowane, przestarzałe technicznie i wymagają modernizacji. Często występuje niedobór lokali w stosunku do potrzeb, co skutkuje długimi kolejkami oczekujących. W ramach działań pomocy społecznej rekomenduje się tworzenie mieszkań wspomaganych i chronionych dla osób ze szczególnymi potrzebami. Jest to obecnie jeden z wiodących i priorytetowych wyzwań rozwojowych w obszarze społecznym w Polsce, aby minimalizować zjawisko wykluczenia społecznego mieszkańców gmin. W celu przeciwdziałaniu negatywnym trendom demograficznym zakłada się poszerzenie oferty nowych terenów mieszkaniowych, w tym w ramach stref planistycznych wyznaczonych w planie ogólnym gminy.

Gmina Dolice jest właścicielem także 27 placów zabaw, 28 siłowni zewnętrznych oraz 22 boisk sportowych, które zlokalizowane są w prawie każdej miejscowości na terenie gminy. Na terenie

gminy znajduje się również 11 świetlic wiejskich, będących w posiadaniu gminy. Opiekę nad świetlicami sprawuje Gminne Centrum Kultury w Dolicach. Świetlice zlokalizowane są w następujących miejscowościach: w Bralęcinie, Brzezynie, Kolinie, Krępcowie, Morzycy, Moskorzynie, Pomietowie, Przewłokach, Warszynie, Ziemomyślu „A”, Żalęcinie (wyłączona z użytkowania). Świetlice wiejskie pełnią funkcję lokalnych centrów integracji społecznej.

Wykorzystywane są do organizacji spotkań mieszkańców, zajęć dla dzieci i młodzieży, szkoleń, wydarzeń kulturalnych oraz zebrań sołeckich. Część świetlic została wyremontowana lub doposażona ze środków unijnych, funduszu sołeckiego lub innych programów. Ich stan techniczny i wyposażenie są zróżnicowane – część obiektów wymaga modernizacji, inne są nowoczesne i w pełni przystosowane do działań animacyjnych.

W latach 2020-2024 gmina dokonywała niezbędnych remontów i modernizacji istniejącej infrastruktury, których jest właścicielem. Poniżej zaprezentowano najważniejsze inwestycje i zakupy oraz modernizacje posiadanego mienia.

Tabela 25 Inwestycje infrastrukturalne w gminie Dolice w latach 2020-2024

Rok	Inwestycja	Wartość inwestycji
2020	Budowa świetlicy i terenu rekreacyjno-sportowego w Warszynie	956 637,46
	Przebudowa drogi gminnej Sądów – Dolice (1 km)	1 636 773,94
	Przebudowa drogi gminnej w Ziemomyślu B	597 783,54
	Przebudowa drogi Moskorzyn – Żalęcino	105 780,00
	Przebudowa i rozbudowa świetlicy i OSP w Kolinie	1 416 013,45
2021	Przebudowa drogi dz. Nr 15 Ziemomyśl B	884 839,11
	Przebudowa drogi Moskorzyn – Żalęcino	1 475 973,93
	Projekt i rozpoczęcie budowy przedszkola w Dolicach	527 311,54
	Część I Rewitalizacji Centrum Dolic	1 092 388,20
2022	Przebudowa drogi Moskorzyn – Żalęcino	4 590 112,42
	Przebudowa drogi Kolin – przystanek kolejowy	1 549 600,38
	Budowa przedszkola w Dolicach	4 526 968,51
	Zakup busa dla osób niepełnosprawnych	234 993,00
	Przebudowa budynku na mieszkania chronione	721 519,04
	Część II Rewitalizacja Centrum Dolic	877 759,90
	Budowa świetlicy w Pomietowie (cz. I)	54 909,72
	Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Dolicach	9 834 096,00
2023	Budowa targowiska „Mój Rynek” w Dolicach	1 317 197,77

Rok	Inwestycja	Wartość inwestycji
	Budowa świetlicy wiejskiej w Pomietowie	1 207 798,30
	Przebudowa szatni sportowej na stadionie w Dolicach	1 613 652,07
	Budowa Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Dolicach (cz. I)	2 093 922,40
	Budowa sieci wodociągowej (Przewłoki, Strzebielewo, Bralęcín, Lipka)	699 990,95
	Przebudowa drogi Rzeplino – Trzebień	1 582 150,45
2024	Montaż trybuny na stadionie sportowym w Dolicach	219 499,99
	Prace konserwatorskie w kościele pw. Andrzeja Boboli w Sądowie	1 019 983,27
	Konserwacja ołtarza w kościele pw. Chrystusa Króla w Dolicach	315 000,00
	Przebudowa drogi Ziemomyśl A	1 776 618,72
	Przebudowa drogi Strzebielewo – Kurcewo – Dolice – Bralęcín	3 906 113,47
	Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Boguszytach (zaprojektuj i wybuduj)	6 184 599,99
	Przebudowa drogi Dobropole – Skrzany	1 726 562,00
	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy	843 600,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Dolice

Gmina posiada doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na własny rozwój społeczno-gospodarczy. Systematycznie aplikuje o środki na realizację różnorodnych zadań w sferze społecznej, infrastrukturalnej i technicznej. W 2025 r. realizowane są zadania, na które udało się pozyskać środki zewnętrzne. Należą do nich:

- Cyberbezpieczny Samorząd.
- Przebudowa drogi Rzeplino – Trzebień II etap.
- Termomodernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Dolicach.
- Termomodernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Rzeplinie.
- Aktywny Maluch – utworzenie miejsca opieki dla dzieci do lat 3.
- Wsparcie funkcjonowania mieszkań chronionych na terenie gminy Dolice.
- Zagospodarowanie terenu rekreacyjno-wypoczynkowego nad jeziorem Gardzko.

Wnioski

Gmina Dolice skutecznie zarządza zasobami komunalnymi, rozwija infrastrukturę i przestrzeń społeczną, wykorzystując fundusze zewnętrzne. Kluczowe wyzwania to: modernizacja lokali komunalnych i zwiększenie ich dostępności, utrzymanie tempa inwestycji infrastrukturalnych, rozwój mieszkalnictwa wspieranego dla osób w trudnej sytuacji.

2.5 Turystyka

Gmina Dolice to rozległa, malowniczo położona gmina wiejska, której atutami turystycznymi są spokojny krajobraz rolniczy, obecność cennych przyrodniczo terenów, dziedzictwo kulturowe i religijne, a także wzmacniająca się infrastruktura rekreacyjna i społeczna. Gmina Dolice oferuje doskonałe warunki do turystyki przyrodniczej i krajobrazowej, dzięki rezerwatowi przyrody „Dęby Sądowskie”, chroniącemu pomnikowe okazy dębów i naturalny las liściasty. Obszary Natura 2000 (PLH Dolina Iny, PLB Jezioro Miedwie) stanowią potencjał dla obserwacji przyrody, edukacji ekologicznej oraz tworzenia ścieżek dydaktycznych. Zaletą turystyczną gminy jest łagodnie pofałdowane ukształtowanie terenu, liczne lasy i jeziora, jak np. jezioro Gardzko, które staje się centrum rekreacyjnym dzięki realizacji projektu zagospodarowania przestrzeni wypoczynkowej.

Na terenie gminy rozwija się infrastruktura wspierająca turystykę aktywną, m.in. powstaje sieć lokalnych dróg gminnych i szutrowych, sprzyjająca rekreacji rowerowej, dostępne są szlaki do nordic walking i biegania w pobliżu miejscowości Kolin, Dolice, Bralęcín, a także bogata oferta do uprawiania rekreacji na świeżym powietrzu (place zabaw, siłownie, boiska).

Na terenie gminy znajdują się zabytkowe kościoły i świątynie o wysokiej wartości kulturowej. Jednym z ciekawszych zabytków jest drewniana dzwonnica kozłowa z około połowy XIX w. zlokalizowana przy kościele filialnym z XV/XVI wieku znajdującym się w miejscowości Strzebielewo. Na uwagę zasługuje również kościół w Warszynie pochodzący z XIII wieku oraz kościół w Krępcewie z XV wieku, gdzie znajduje się krypta rodu von Wedel. Znakiem rozpoznawalnym gminy są słynne na całą Polskę grobowce megalityczne, odkrywane na tym terenie. Jest ich w sumie kilkanaście. Ostatni został odkryty w grudniu 2024 r. i jak większość pozostałych zlokalizowany jest w Dolicach.

Fotografia 4 Kościół w Warszynie

Źródło: kuria.pl/ (dostęp: 4.08.2025 r.)

Fotografia 5 Ruiny wieży widokowej w Warszynie

Źródło: stargard.naszemiasto.pl (dostęp: 4.08.2025 r.)

Fotografia 6 Kościół w Rzeplinie

Źródło: kuria.pl/ (dostęp: 4.08.2025 r.)

Fotografia 7 Grobowiec megalityczny w Dolicach

Źródło: Urząd Gminy Dolice

Bazę wypoczynkową na terenie Gminy Dolice tworzą: zajazd „Hubertus” w Dolicach z bazą noclegową na 30 osób i salą konferencyjną na 50 osób, „Dworek Wiktoria” z salą weselną na 180 osób oraz miejscami noclegowymi dla 57 osób oraz „Michałówka” Agroturystyka z bazą noclegową na 7 osób.

Fotografia 8 Dworek Wiktoria w Dolicach

Źródło: <https://dworekwiktoria.pl> (dostęp: 4.08.2025 r.)

Gmina Dolice posiada duży potencjał dla rozwoju turystyki wiejskiej, agroturystyki oraz ekoturystyki, jednak jej oferta wymaga lepszej koordynacji i promocji. Możliwe kierunki działań w zakresie rozwoju turystycznego gminy to:

- Tworzenie sieci szlaków rowerowych i pieszych,
- Rozwój miejsc noclegowych i punktów agroturystycznych,
- Wzmocnienie promocji dziedzictwa lokalnego poprzez foldery, mapy, strony internetowe i wydarzenia tematyczne,
- Realizacja projektów unijnych wspierających turystykę społeczno-integracyjną i edukacyjną (np. trasy edukacyjne, punkty widokowe, tablice informacyjne).

Wnioski

Turystyka w gminie Dolice posiada duży potencjał rozwojowy, wynikający z połączenia walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Obszary chronione, takie jak rezerwat „Dęby Sądowskie” sprzyjają rozwojowi turystyki przyrodniczej i edukacyjnej. Zabytki architektury sakralnej oraz grobowce megalityczne stanowią unikalne zasoby kulturowe, które mogą być podstawą oferty historyczno-tematycznej.

Rozwijająca się infrastruktura sportowo-rekreacyjna (place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska) oraz łagodny krajobraz sprzyjają aktywnym formom wypoczynku, szczególnie pieszym i rowerowym. Istniejąca baza noclegowa, choć ograniczona, stanowi punkt wyjścia do rozwoju agroturystyki i usług turystycznych. Dla pełnego wykorzystania potencjału gminy niezbędne jest wzmocnienie promocji, lepsza koordynacja działań oraz rozwój infrastruktury informacyjnej i rekreacyjnej. Turystyka może stać się istotnym czynnikiem wspierającym rozwój lokalny, aktywizację mieszkańców i poprawę jakości życia w gminie.

3. Uwarunkowania środowiskowe

3.1 Infrastruktura techniczna

3.1.1 Komunikacja drogowa

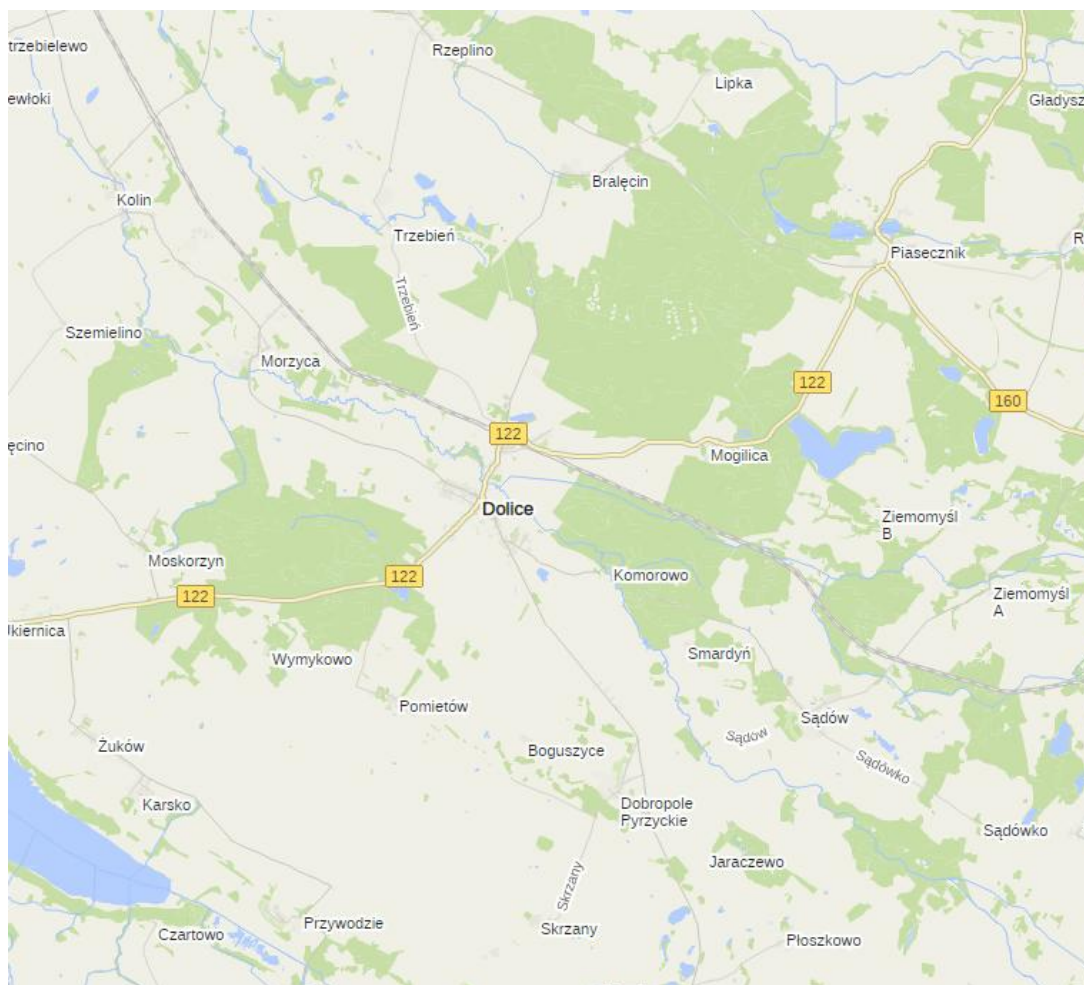
Gmina Dolice posiada dość dobrze rozwinięty system komunikacji drogowej. Przez gminę Dolice przebiega droga wojewódzka nr 122, łącząca Dolice z wsią Piasecznik oraz przez Lubiatowo z Pyrzycami, a także linia kolejowa nr 351 Poznań Główny – Szczecin Główny, będąca fragmentem międzynarodowej magistrali E 59. Jest podstawową linią łączącą stolicę województwa zachodniopomorskiego z większością kraju.

Na terenie gminy Dolice znajdują się drogi zarządzane przez:

- Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich - ok. 13 km,
- Powiat Stargardzki – ok. 100 km.

Całkowita długość dróg gminnych publicznych wynosi 31,962 km. Na terenie gminy dostępne są również ścieżki rowerowe o długości ok. 4 km. Znajdują się one w Krępcewie oraz w Dolicach (ul. Spacerowa, ul. Wojska Polskiego oraz przy ul. Pyrzyckiej) w ciągu drogi wojewódzkiej nr 122.

Mapa 7 Sieć dróg publicznych w gminie Dolice

Źródło: mapa.targeo.pl/ (dostęp: 4.08.2025 r.)

Jednym z priorytetów od wielu lat w gminie Dolice są inwestycje drogowe, które mają na celu poprawę warunków życia w gminie oraz poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego. W analizowanych latach 2020-2024 dokonano szereg inwestycji drogowych, do najważniejszych z nich można zaliczyć szereg inwestycji związanych z przebudową dróg oraz przebudową i budową oświetlenia drogowego w miejscowości: Dolice, Rzeplino, Żalęcino, Dobropole, Sądów, Ziemomyśl A. itp. Wśród najważniejszy inwestycji drogowych w 2024 r. znalazły się:

- przebudowa drogi Dobropole od skrzyżowania z drogą powiatową, dz. nr 100 – koszt inwestycji 1 412 775,21zł,
- przebudowa drogi Dobropole – Skrzany – inwestycja w trakcie realizacji, jej całkowity koszt wyniesie: 1 403 708,94 zł,
- przebudowa drogi Strzebielewo – Kurcewo i Dolice – Bralecín – koszt inwestycji

175 702,01 zł,

- przebudowa drogi dz. nr 4, 6/1 i 14 Ziemomysł A - koszt inwestycji 1 444 405,46 zł,
- przebudowa drogi Szemielino – Żałęcino – inwestycja w trakcie realizacji, jej całkowity koszt wyniesie: 4 472 165,40 zł. Zakończenie inwestycji w 2025 r.

Gmina planuje kolejne inwestycje zwiększające poziom bezpieczeństwa komunikacyjnego. Planowana jest przebudowa drogi Rzeplino-Trzebień (II etap), przebudowa drogi nr 122 na odcinku od ul. Kolejowej do ul. Wiśniowej oraz drogi na osiedlu Ul. Ogrodowa w Dolicach, przebudowę drogi w kierunku stacji wraz z oświetleniem w miejscowości Sądów, przebudowa drogi w miejscowości Morzyca, Kolin. Gmina planuje również kolejne inwestycje dotyczące wymiany lamp oświetleniowych i montaż lamp solarnych w ciągu przy ul. Wiśniowej i Spacerowej w Dolicach, a także montaż wiat przystankowych na terenie gminy Dolice oraz zakup i montaż radarowych wyświetlaczy prędkości.

Na terenie gminy funkcjonuje komunikacja zbiorowa. Od 1 marca 2021 r. gmina uruchomiła usługę w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej wykonywanych w ramach systemu przewozu publicznego transportu zbiorowego na terenie gminy na trasach Strzebielewo – Dolice oraz Warszyn – Kolin. W 2024 r. jako organizator transportu kontynuowała usługę w zakresie przewozów autobusowych na terenie gminy, na trasach:

- Strzebielewo – Dolice (i dalej do Stargardu) - linię obsługiwała firma przewozowa Usługi Transportowe Lilia Szurgot z siedzibą w Pęzinie;
- Warszyn – Kolin (i dalej do Stargardu) - linię obsługiwała firma P.H.U. Transa Przedsiębiorstwo Transportowe z siedzibą w Szczecinie.

Pomimo prowadzonych inwestycji, w gminie istnieje potrzeba kontynuowania modernizacji dróg lokalnych i powiązań z drogami powiatowymi, zapewnienia spójnego utrzymania i remontów mniejszych odcinków, integracji z planami przestrzennymi i inwestycyjnymi. W tym celu widnieje potrzeba dalszego pozyskiwania środków zewnętrznych na kolejne zadania infrastrukturalne.

Wnioski

Gmina Dolice posiada dobrze rozwinięty i stale modernizowany system dróg gminnych, który jest kluczowy dla funkcjonowania miejscowości, rozwoju inwestycyjnego i turystyki.

Strategiczne inwestycje drogowe poprawiają komfort życia mieszkańców i wzmacniają spójność przestrzenną gminy. Kluczowe dla dalszego rozwoju jest jednak ciągłe utrzymanie infrastruktury, integracja z dokumentami planistycznymi i systemowe pozyskiwanie funduszy na remonty drobnych odcinków.

3.1.2 Sieć wodno-kanalizacyjna

Całkowita długość eksploatowanej sieci wodociągowej na terenie gminy Dolice w 2024 r. wyniosła 67,2 km (według Banku Danych Lokalnych – GUS) i obsługiwała 780 połączeń prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W porównaniu do roku 2020 długość sieci wodociągowej na terenie gminy uległa zwiększeniu o 7,6 km. Z sieci wodociągowej w 2023 w gminie korzystało r. 6 891 osób, co stanowiło 97,6% ogólnej liczby ludności gminy. W 2024 r. odnotowano 13 awarii sieci wodociągowej. Zużycie wody na 1 mieszkańca w 2024 r. wynosiło 27,1 m³, co w porównaniu z latami wcześniejszymi wskazuje na wzrost zużycia wody na terenie gminy.

Tabela 26 Sieć wodociągowa na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km]	59,6	60,0	60,0	67,2	67,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	854	854	853	780	780
awarie sieci wodociągowej [szt.]	19	11	18	5	13
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	7 174	7 080	7 003	6 891	b.d.
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	97,8	97,8	97,8	97,6	b.d.
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	26,1	25,4	25,4	26,6	27,1

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Całkowita długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dolice w 2024 r. wyniosła 49,6 km (według Banku Danych Lokalnych – GUS) i obsługiwała 546 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W porównaniu do roku 2020 długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy uległa zwiększeniu o 0,3 km. Z sieci kanalizacyjnej w 2023 r. w gminie korzystało 6 913 osób, co stanowiło 95,7% ogólnej liczby ludności gminy. W 2024 r. odnotowano 203 awarie sieci kanalizacyjnej, co wskazuje na spadek liczby awarii

w porównaniu z rokiem 2020, ale istniejący problem przestarzałej sieci, wymagającej modernizacji i wymiany.

Tabela 27 Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Dolice w latach 2020-2023

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	49,3	49,3	49,3	49,6	49,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	499	499	499	548	546
awarie sieci kanalizacyjnej [szt.]	242	203	226	190	203
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	7 178	7 084	7 007	6 913	b.d.
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	97,4	97,0	96,5	95,7	b.d.

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Na terenie Gminy Dolice usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków mogą świadczyć wyspecjalizowane firmy posiadające zezwolenia Wójta Gminy. Według danych na terenie gminy znajduje się: 60 zbiorników bezodpływowych, 70 oczyszczalni przydomowych oraz 1 stacja zlewna.

W 2024 r. gmina Dolice realizowała szereg inwestycji w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, których łączna wartość wyniosła ok 23 mln zł. W ramach prowadzonych działań:

- budowa i przebudowa obiektów gospodarki wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Boguszyce w procedurze zaprojektuj i wybuduj – koszt inwestycji 6 184 599,99 zł,
- montaż trzech hydrantów przeciwpożarowych na sieci wodociągowej w m. Płoszkowo - koszt inwestycji 20 910,00 zł,
- „Budowa i przebudowa infrastruktury i sieci wodociągowych zasilających w wodę miejscowości: Przewłoki, Strzebielewo, Bralęcín i Lipka” - koszt całości inwestycji 6 356 298,06 zł,
- „Przebudowa i budowa obiektów gospodarki wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Dolice” - koszt całości inwestycji 10 003 773,16 zł.

W 2022 i 2023 r. Urząd Gminy Dolice prowadził systematyczne kontrole dotyczące nieruchomości wyposażonych w szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Działania te były prowadzone na podstawie obowiązujących przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina rozwija system kanalizacji sanitarnej i przydomowych

oczyszczalni, realizując inwestycje w różnych miejscowościach. Projekty kanalizacyjne są integralną częścią większych działań wodno-kanalizacyjnych, co poprawia dostęp do podstawowych usług komunalnych, a wdrożenie procedur kontrolnych i rejestracyjnych dla zbiorników bezodpływowych poprawiło nadzór nad gospodarką ściekową i zapewnia zgodność z prawem.

Wnioski

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna gminy Dolice jest w fazie systematycznego rozwoju – zapewnia prawie pełne pokrycie wodociągowe i stopniowo poprawia dostęp do kanalizacji. Oczyszczalnie ścieków i rozwój sieci kanalizacyjnej to kluczowe elementy infrastruktury komunalnej gminy Dolice, które poprawiają standard życia mieszkańców i umożliwiają lepsze planowanie przestrzenne. Dalsze działania inwestycyjne i nadzorcze są niezbędne, aby zapewnić równomierny rozwój i ochronę środowiska.

3.1.3 Sieć szerokopasmowa

Dużą potrzebą współczesnego rozwoju społeczno-gospodarczego jest dostęp do komunikacji, którą zapewnia szerokopasmowy internet. „Narodowy Plan Szerokopasmowy” (NPS) określa politykę rządu dotyczącą zapewnienia obywatelom i przedsiębiorcom dostępu do nowoczesnych usług komunikacji elektronicznej.

Na przestrzeni lat 2013-2018 należy dostrzec pozytywny wzrost poziomu pokrycia kraju infrastrukturą szerokopasmową, umożliwiającą korzystanie z usług dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s. Na koniec 2018 r. taką możliwość posiadało 71,7% gospodarstw domowych w Polsce, wskaźnik ten wzrósł zaś o 19,6 p. p. względem danych na koniec 2013 r., tj. tuż przed przyjęciem przez Radę Ministrów pierwszej wersji NPS. Kluczowym wyzwaniem Ministerstwa Cyfryzacji jest zapewnienie do 2025 r. wszystkim gospodarstwom domowym możliwości dostępu do sieci o przepustowości co najmniej 100 Mb/s., z możliwością modernizacji do przepustowości mierzonej w gigabitach oraz zapewnienie gigabitowego dostępu do internetu dla wszystkich miejsc stanowiących siłę napędową rozwoju społeczno-gospodarczego, takich jak szkoły, węzły transportowe i główne miejsca świadczenia usług publicznych, a także dla przedsiębiorstw prowadzących intensywną działalność w internecie.

W kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Dolice należy uwzględnić w rozwoju instytucjonalnym aktywną działalność w celu podnoszenia dostępu do sieci szerokopasmowej. Stanowi to ważny aspekt rozwoju przedsiębiorczości internetowej, funkcjonowania placówek oświatowych, kulturalnych oraz administracji samorządowej.

Wnioski

Dostęp do szybkiego internetu jest dziś nieodzownym elementem rozwoju każdej gminy. W przypadku gminy Dolice, rozwój sieci szerokopasmowej to nie tylko kwestia technologiczna, ale strategiczne narzędzie do wzmacniania przedsiębiorczości, usług publicznych i integracji społecznej, a także przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu na obszarach wiejskich.

3.2 Jakość powietrza

W województwie zachodniopomorskim pomiary jakości powietrza dokonywane są w podziale na trzy strefy: Aglomerację szczecińską, miasto Koszalin i strefę zachodniopomorską, do której należy gmina Dolice. Zgodnie z *Roczną oceną jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim – raport wojewódzki za rok 2024* (GIOŚ RWMŚ w Szczecinie, 2025 r.) na terenie gminy Dolice wyznaczono obszar przekroczeń docelowego stężenia rocznego O₃ w powietrzu ze względu na kryterium ochrony zdrowia i roślin.

W rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2024 z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, żadna strefa w województwie zachodniopomorskim nie otrzymała klasy C. W przypadku wszystkich badanych zanieczyszczeń każda z trzech stref województwa została sklasyfikowana jako A (A1 pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II). Ocenę przeprowadzono głównie w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w roku 2024 na stacjach włączonych do sieci Państwowego Monitoringu Środowiska. Jako metody uzupełniające metody szacowania uwzględniające wyniki modelowania matematycznego za rok 2024, a także informacje o lokalizacji źródeł i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Tabela 28 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM_{2,5})

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
aglomeracja szczecińska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
miasto Koszalin	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
strefa zachodniopo morska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

Źródło: Roczna ocena powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024, s. 91.

Chociaż w roku 2024 w ocenie jakości powietrza żadna strefa w województwie zachodniopomorskim nie uzyskała klasy C ze względu na kryteria określone pod kątem ochrony zdrowia ludzi, warto podkreślić, że zgodnie z zasadami oceny rocznej, klasę strefy dla danego zanieczyszczenia określa się na podstawie jego stężeń występujących w rejonach potencjalnie najbardziej zanieczyszczonych rozważaną substancją. W rezultacie, w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczenia nawet o małym zasięgu decyduje on o wyniku klasyfikacji całej strefy (nawet o dużej powierzchni). Należy zatem pamiętać, że potencjalne zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia nie oznacza złej sytuacji na terenie całej strefy – a jest jedynie sygnałem, że w strefie istnieją obszary wymagające podjęcia i prowadzenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem rozważanego zanieczyszczenia.

Z kolei w rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2024 r. z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę roślin, w przypadku wszystkich zanieczyszczeń strefa zachodniopomorska uzyskała klasę A. Na uwzględnionym w ocenie stanowisku pomiarowym tła pozamiejskiego, zlokalizowanym w Widuchowej (powiat gryfiński), nie zanotowano wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych/docelowych określonych dla kryterium celu ochrony roślin. Strefa zachodniopomorska została natomiast zaliczona do klasy D2 z uwagi na przekroczenie kryterium celu długoterminowego ustanowionego dla ozonu, zarejestrowane na stanowisku w Widuchowej.

Tabela 29 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa zachodniopomorska	PL3203	A	A	A

Źródło: Roczna ocena powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024, s. 99.

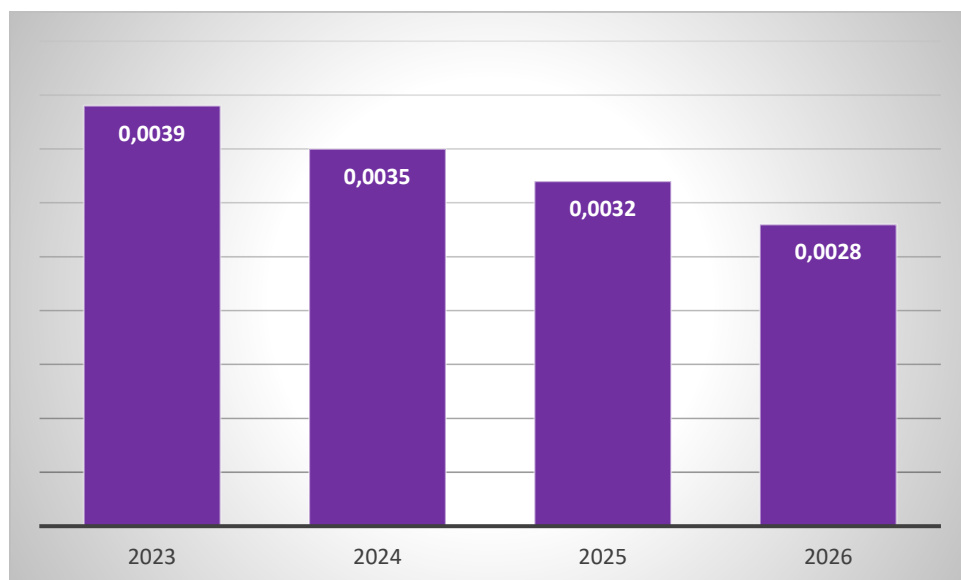
Stan jakości powietrza w gminie Dolice można określić jako bardzo dobry. Przekroczenia zanieczyszczenia powietrza dotyczyły tylko ozonu O₃. Do dwóch głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza w gminie można zaliczyć zanieczyszczenia komunikacyjne oraz pochodzące ze źródeł niskiej emisji. W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania. Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa, podmioty gospodarcze spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki.

W 2024 r. w Dolicach powstała stacja meteorologiczna. W ramach programu „Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w Województwie Zachodniopomorskim” gmina Dolice otrzymała dotację w wysokości 50 000 zł ze wsparcia samorządu województwa zachodniopomorskiego, a całkowity koszt inwestycji wyniósł 79 100 zł, co wskazuje na zaangażowanie gminy w realizację projektu. Stacja działa na rzecz Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach, integrując się z ogólnopolską siecią obserwacji meteorologicznych. Stacja meteorologiczna dostarcza strategicznych danych wspierających planowanie rolnicze, zarządzanie wodą i przygotowanie na suszę.

W dniu 14 września 2023 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwalił aktualizację programu ochrony powietrza (POP) wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej. Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych

w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Dokument zawiera analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazuje działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP są Plany Działań Krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa w sytuacjach alarmowych w strefach województwa zachodniopomorskiego w danym roku kalendarzowym. Zgodnie z aktualizacją POP gmina Dolice w ramach działań naprawczych ma osiągnąć w 2026 r. redukcję emisji benzo(a)pirenu do powietrza na poziomie 0,0028 Mg/rok.

Wykres 16 Wielkość redukcji emisji benzo(a)pirenu do powietrza w wyniku realizacji działań naprawczych w poszczególnych latach 2023-2026

Źródło: Uchwała Nr XLY/540/23 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 14 września 2023 r. w sprawie określenia Aktualizacji Programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej, s. 54.

Wnioski

Jakość powietrza w gminie Dolice jest bardzo dobra, z wyjątkiem lokalnych przekroczeń ozonu, które nie wpływają na klasyfikację strefy jako zagrożonej. Główne problemy emisyjne wynikają z niskiej emisji i ogrzewania paliwami stałymi, co wymaga dalszych inwestycji w efektywność energetyczną i wymianę źródeł ciepła. Program Ochrony Powietrza oraz działania lokalne przewidują konkretne cele redukcyjne (np. dla benzo(a)pirenu), które gmina ma osiągnąć do 2026 r., a uruchomienie stacji meteorologicznej w 2024 r. jest

istotnym krokiem we wzmacnianiu systemu monitorowania środowiska i planowania przestrzennego.

3.3 Odnawialne źródła energii

Wraz z wciąż rosnącym zapotrzebowaniem na energię a przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych).

Według uzyskanych informacji na terenie gminy Dolice powstała lądowa farma wiatrowa o mocy 47,5 MW, realizowana przez innogy Renewables Polska. Projekt obejmuje 19 turbin Siemens Gamesa typu SG 2.5-114. Budowa rozpoczęła się na przełomie 2019/2020 i zakończyła się pod koniec 2020 r. Z informacji Urzędu Gminy wynika również, że planowana jest budowa 9 farm fotowoltaicznych o łącznej mocy do 9 MW na działkach w obrębie Dolice, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. Ponadto gmina oficjalnie przystąpiła do opracowywania MPZP dopuszczających lokalizację OZE w wielu sołectwach (Dolice, Morzyca, Moskorzyn itd.), co ma ułatwić realizację inwestycji w OZE i regulować ich wpływ na otoczenie akustyczne oraz przestrzeń.

Dodatkowo na terenie gminy modernizowane są budynki użyteczności publicznej oraz zakładane instalacje fotowoltaiczne w gospodarstwach prywatnych (gmina nie prowadzi ewidencji prywatnych instalacji). Działaniem wspierającym rozwój OZE na terenie gminy Dolice jest także współpraca z WFOŚiGW w Szczecinie w ramach programu „Modernizacja energetyczna budynków wielolokalowych PPPG”, którego celem jest termomodernizacja budynków oraz zwiększenie wykorzystania OZE w zasobie dawnych PGR-ów.

Na terenie gminy znajduje się również biogazownia.

Wnioski

Gmina Dolice systematycznie wspiera rozwój OZE jako istotnego filaru polityki energetycznej i klimatycznej. Powstanie farmy wiatrowej oraz planowanie farm fotowoltaicznych wskazują na dobre warunki naturalne i zainteresowanie inwestorów. Inwestycje w termomodernizację

oraz zastosowanie OZE w budynkach publicznych przekładają się na zmniejszenie zużycia energii i emisji CO₂. Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) w gminie Dolice jest ważnym elementem lokalnej polityki energetycznej i środowiskowej. Pomimo widocznych postępów, dalszy rozwój tego sektora wymaga podjęcia szeregu działań i wsparcia strukturalnego.

3.4 System hydrologiczny gminy

Wody powierzchniowe

Pod względem zasobności w wody powierzchniowe gmina Dolice zaliczana jest do obszarów o umiarkowanej zasobności. Sieć wód powierzchniowych na omawianym terenie jest słabo rozwinięta. Północną granicę gminy wyznacza rzeka Ina, a przez obszar gminy przepływa również jej dopływ – Mała Ina. Wody te tworzą naturalny dolinowy system hydrologiczny, którego doliny o szerokości do 1,5 km są przekształconymi dawniej rynnami polodowcowymi. Obie rzeki są dostępne dla rekreacji wodnej, m.in. dla kajakarzy, co stanowi potencjał do rozwoju turystycznego i rekreacyjnego.

W południowo-zachodniej części gminy znajduje się Jezioro Gardzko, które wyróżnia się czystą wodą i stanowi centrum rekreacyjne. Gmina przeprowadziła prace nad zagospodarowaniem terenu rekreacyjno-wypoczynkowego nad jeziorem. Obszar jeziora znajduje się w granicach obszarów chronionych i ekologicznych w regionie.

Gmina posiada również dolinę wód roztopowych przy Ziemomyślu, która prowadzi wodę z obniżeń powytopiskowych do doliny Małej Iny. Formy te są pozostałością po morfologii polodowcowej. Występujące kemy i rynny subglacjalne to ważne elementy rzeźby terenu w aspekcie hydrologicznym i krajobrazowym.

Zgodnie z danymi PGW Wody Polskie na terenie gminy Dolice częściowo zlokalizowane są jednolite części wód powierzchniowych, które ujęte zostały w poniższym zestawieniu.

Tabela 30 JCWP na terenie gminy Dolice

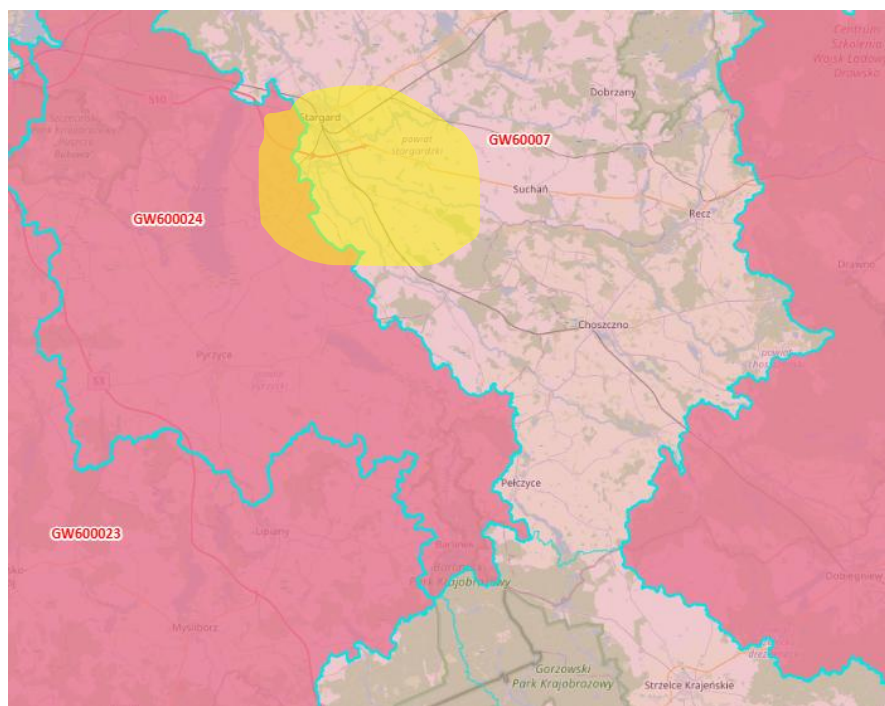
Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
RW60001019743239	Płonia od źródeł do końca jez. Płoń	Zły stan wód	Zagrożona
RW600009198673	Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów	Zły stan wód	Zagrożona
RW6000091985729	Dopływ z Piasecznika	Brak danych	Zagrożona
RW600009198689	Strumień Smardziński	Brak danych	Zagrożona

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
LW11089	Gardzko	Brak danych	Niezagrożona
RW60000919849	Stobnica	Zły stan wód	Zagrożona
RW6000161987	Ina od Stobnicy do Krąpieli	Zły stan wód	Zagrożona
RW6000181974329119	Płonia od jez. Płoń do jez. Żelewko	Zły stan wód	Zagrożona
RW600016198699	Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia	Zły stan wód	Niezagrożona
RW600009197432749	Gowienica	Zły stan wód	Zagrożona
LW11028	Płoń	Zły stan wód	Zagrożona
RW600015198581	Struga Rzeplińska	Brak danych	Zagrożona
RW6000091985829	Dopływ spod Kolonii Kolin	Brak danych	Zagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe> (dostęp: 4.08.2025 r.)

Wody podziemne

Gmina Dolice nie jest położona w zasięgu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Zgodnie z podziałem Polski na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych obszar, na którym położona jest gmina Dolice, leży w obrębie dwóch JCWPd. Jest to obszar JCWPd 24 (GW600024) oraz JCWPd 7 (PLGW60007). Zdecydowana większość terenu gminy zlokalizowana jest na obszarze JCWPd 7.

Charakterystyka stanu wód podziemnych została przedstawiona w poniższym zestawieniu. Wody podziemne cechują się dobrą jakością i są niezagrożone oceną ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego.

Tabela 31 JCWPd na terenie gminy Dolice

Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW600024	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
GW60007	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne> (dostęp: 4.08.2025 r.)

Wnioski

115

potencjale użytkowym oraz potrzebie ochrony. Zapewnienie dostępu do czystej wody oraz zabezpieczenie zasobów przed degradacją to kluczowe cele, które wymagają integracji polityki planowania przestrzennego z działaniami środowiskowymi i edukacyjnymi.

3.5 Zagrożenie suszą i powodziami

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycję budowy lub przebudowy urządzeń wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

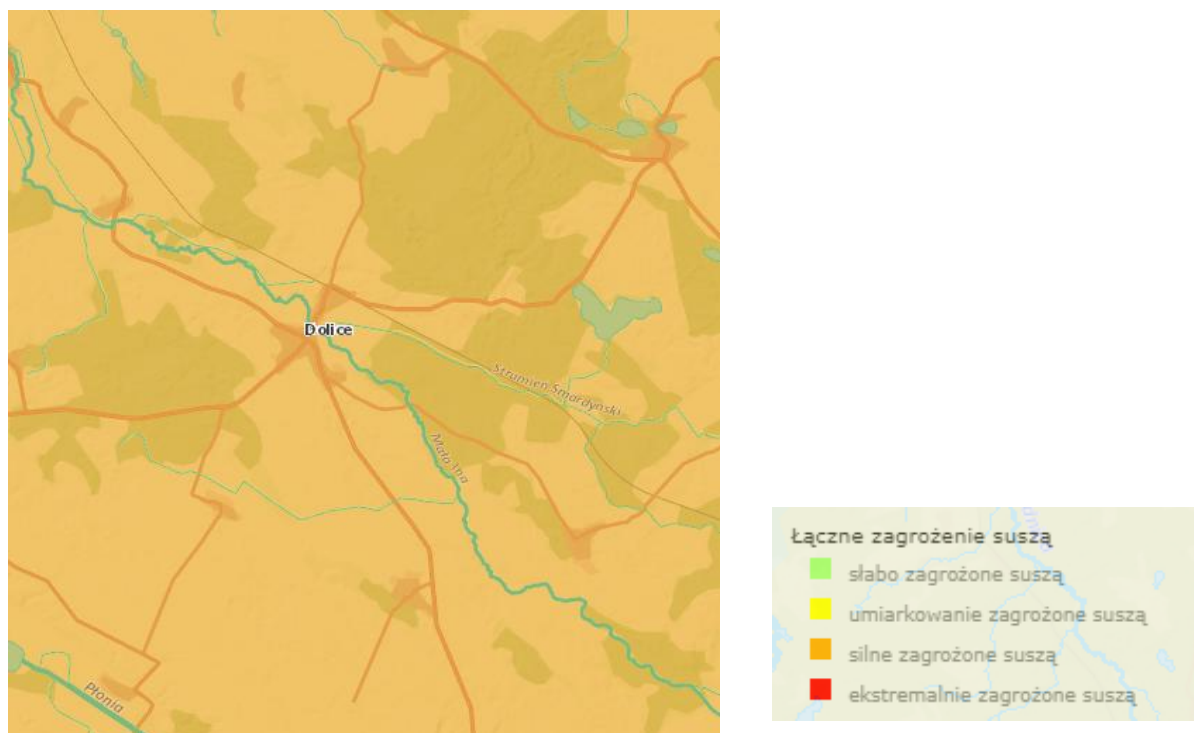
3 września 2021 r. Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru, w sytuacji, gdy przeanalizowano wszystkie możliwe warianty, bardziej korzystne ze środowiskowego punktu widzenia. Planowanie nowych działań inwestycyjnych w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi być poprzedzone szeregiem analiz, a dotyczące ich warunki i procedury muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami środowiskowymi, jak też być adekwatne do potrzeb w zakresie kształtowania retencji.

Gmina Dolice położona jest:

- a) w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym wystąpieniem suszy atmosferycznej,
- b) w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym wystąpieniem suszy rolniczej,
- c) w całości na terenie silnie zagrożonym wystąpieniem suszy hydrologicznej.

W łącznym zestawieniu gmina Dolice klasyfikuje się w całości jako obszar silnie zagrożony suszą. Według najnowszego Raportu Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG-PIB) z czerwca 2025 r., województwo zachodniopomorskie, w tym gmina Dolice, należy do regionów najbardziej zagrożonych suszą rolniczą w Polsce. Pomimo przelotnych opadów, bilans wodny (KBW) wskazuje na deficyty sięgające od –50 do –119 mm, co negatywnie wpływa na rozwój upraw jarych, ozimych, truskawek oraz roślin krzewiastych.

Mapa 9 Obszar zagrożony suszą na terenie gminy Dolice

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS

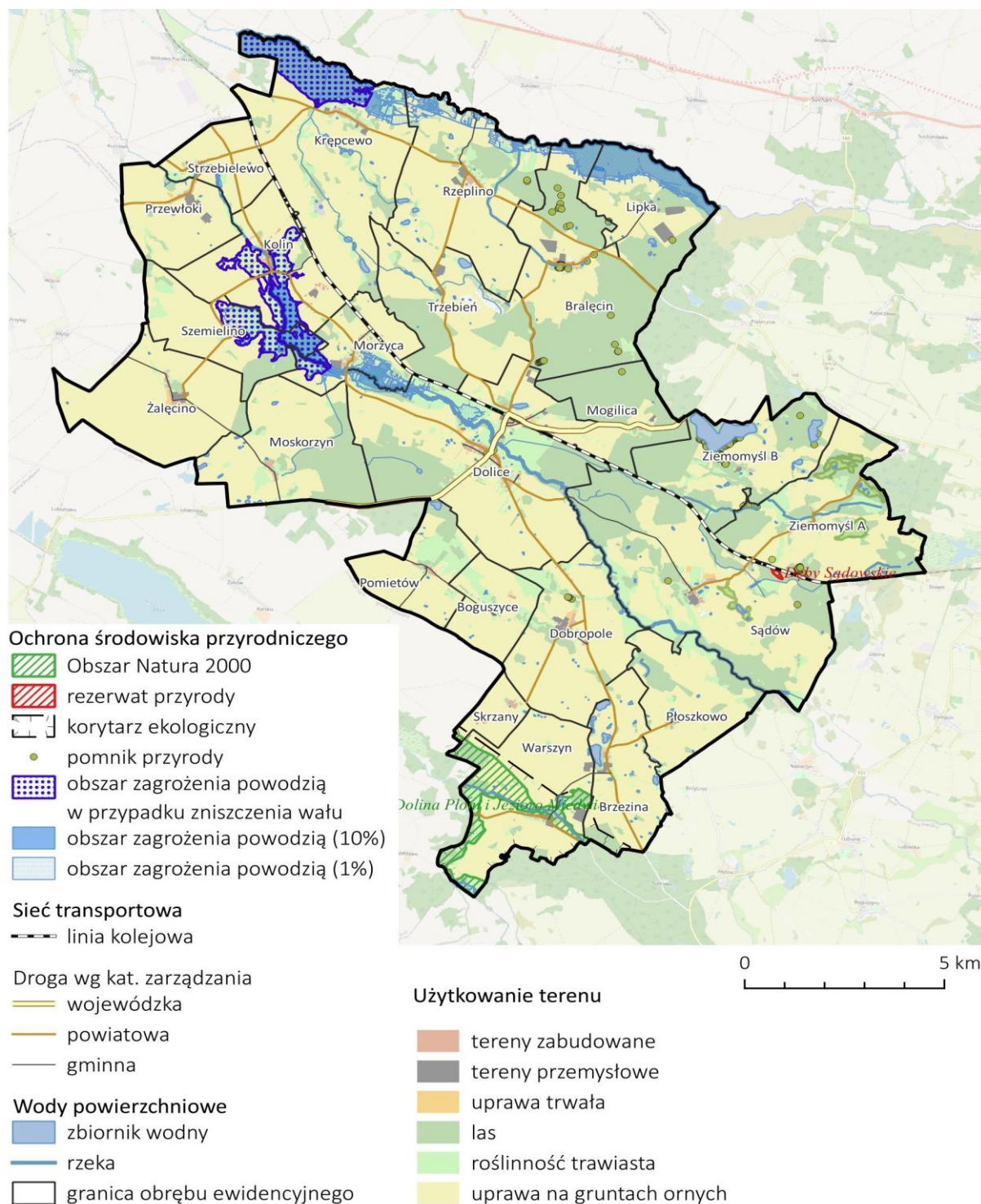
Analizując stopień zagrożenia powodziowego na terenie gminy Dolice stwierdza się, że gmina znajduje się:

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$,
- na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w którym wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$,
- poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

W granicach gminy Dolice, zgodnie z art. 16 pkt. 34 lit. a), b) i c) ustawy z dnia 20.07.2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.) obszar szczególnego zagrożenia powodzią stanowi wyznaczony na Mapach zagrożenia powodziowego teren, na którym

prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (1%) i wysokie (10%) oraz obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym. Obszary te zostały oznaczone na mapie poniżej. Obejmują one tereny wzdłuż dolin rzek: Ina i Mała Ina. W szczególności narażone są miejscowości tj.: Krępcowo, Kolin, Szemielino, Morzyca.

Mapa 10 Obszar szczególnego zagrożenia powodzią w gminie Dolice

Źródło: opracowanie własne

Wszelkie podejmowane działania w ramach rozwoju gminy należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Wnioski

Gmina Dolice zмага się z realnym zagrożeniem suszy rolniczej — region zachodniopomorski obserwuje deficyt wody, który wpływa na rolnictwo, zaopatrzenie i ekosystem lokalny. Skutki suszy są odczuwalne lokalnie, jednak gmina posiada narzędzia do monitorowania i reagowania (stacja meteorologiczna, programy ochronne). Kluczowe jest wdrożenie całościowej strategii adaptacyjnej, łączącej monitoring, edukację, gospodarowanie zasobami wodnymi i wsparcie dla mieszkańców oraz rolników. Gmina Dolice cechuje się bardzo niskim ryzykiem powodziowym, co daje korzystne warunki dla planowania przestrzennego i inwestycji. Warto jednak monitorować tereny przy rzece Inie ze względu na możliwe lokalne podtopienia. Kluczową rolę odgrywa stosowanie się do map zagrożenia powodziowego oraz uwzględnienie ich w dokumentach planistycznych i działaniach prewencyjnych.

3.6 System gospodarki odpadami

W 2024 r. odnotowano 1 560 złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Odbiorem odpadów komunalnych na terenie gminy w 2024 r. zajmowała się Spółka Gmin Dolnej Odry Sp. z o.o. z Chojna oraz Remondis Szczecin Sp. z o. o. ze Szczecina.

W ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zewidencjonowano w latach 2020-2024 następującą ilość zebranych odpadów z terenu gminy.

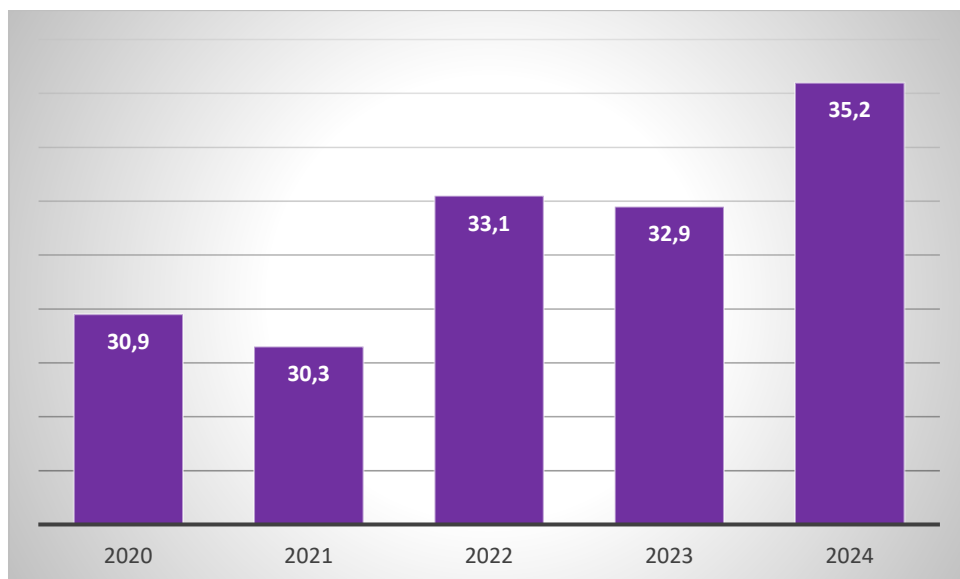
Tabela 32 Ilość zebranych odpadów z terenu gminy w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Odpady segregowane w Mg	546,8133	612,7200	613,0600	606,6863	681,8600
Odpady niesegregowane (zmieszane) w Mg	1 212,9279	1 268,4891	1 258,9508	1 267,6969	1 255,7522

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Dolice

W analizowanych latach 2020-2024 zaobserwować można, że wraz ze wzrostem ilości odpadów komunalnych (zmieszanych) w gminie, wzrasta systematycznie ilość odpadów zbieranych selektywnie. Na przestrzeni badanych lat był to wzrost o 4,3%.

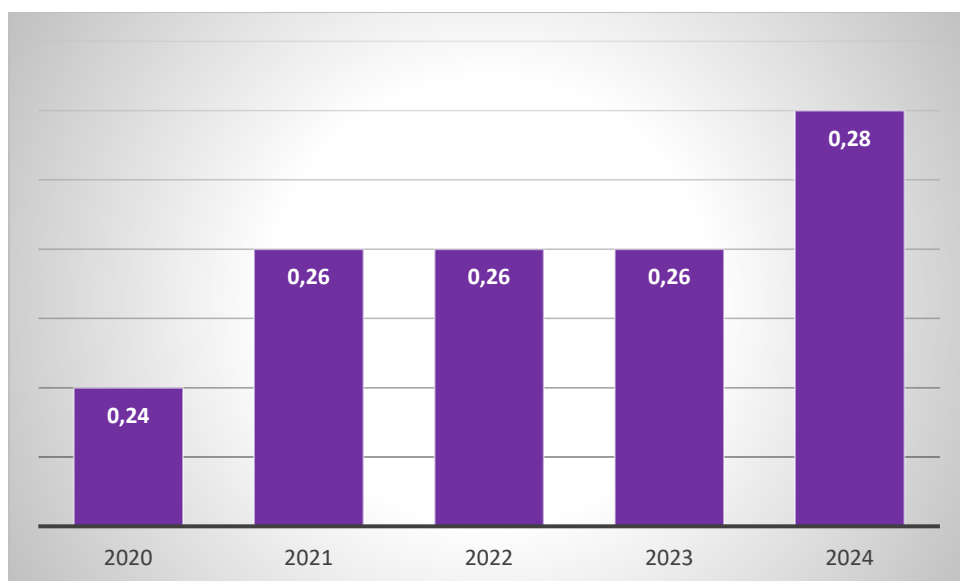
Wykres 17 Ilość odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odbudów na terenie gminy Dolice w latach 2020-2024 [%]

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Ilość odpadów komunalnych wzrasta z każdym rokiem. W związku z czym obserwuje się systematyczny wzrost ilości odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W 2024 r. na jednego mieszkańca przypadało 0,28 Mg odpadów, co wskazuje na wzrost o 0,04 Mg w stosunku do roku 2020.

Wykres 18 Ilość odpadów komunalnych na jednego mieszkańca w gminie Dolice w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Dolice

Obowiązkowe poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w gminie Dolice wskazują na wzrost tego wskaźnika, gdzie w 2024 r. poziom ten wynosił 20,1%.

Tabela 33 Osiągnięte poziomy recyklingu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych [%]	23,92	13,69	14,1558	20,10	b.d.
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych [%]	98,02	0,00	nie obowiązywał	nie obowiązywał	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Dolice

W kwestiach związanych z usuwaniem azbestu na terenie gminy Dolice realizowana jest każdego roku polityka zmierzająca do usunięcia azbestu z gospodarstw domowych.

Na podstawie danych będących w ogólnodostępnym systemie Baza Azbestowa wynika, że na terenie gminy Dolice zewidencjonowano łącznie 1 248 992 kg wyrobów zawierających azbest. Unieszkodliwiono 156 191 kg zagrażającego materiału, do usunięcia pozostało jeszcze 1 092 801 kg.

Tabela 34 Ilość zewidencjonowanego i zutylizowanego azbestu na terenie gminy Dolice

Ilość azbestu zewidencjonowana	Ilość azbestu zutylizowana	Pozostało do unieszkodliwienia
1 248 992 kg	156 191 kg	1 092 801 kg

Źródło: <https://dane.gov.pl/> (dostęp: 4.08.2025 r.)

W 2023 r. azbest został odebrany i zutylizowany w następujących sołectwach na terenie gminy: Płoszkowo, Kolin, Sądów, Rzeplino, Warszyn, Ziemomyśl A, Dolice, Brzezina, Żalęcino, Szemielino, Dobropole Pyrzyckie, Przewłoki oraz Moskorzyn. Łącznie odebrano i zutylizowano 48,84 Mg wyrobów azbestowych. Zadanie to zostało wykonane przy wsparciu finansowym WFOŚiGW w Szczecinie w ramach realizacji programu usuwania azbestu. Otrzymano na ten cel środki w wysokości 16 984 zł, natomiast całkowity koszt zadania wynosił 36 685,44 zł.

Wnioski

Gmina Dolice realizuje obowiązki w zakresie gospodarki odpadami i sukcesywnie zwiększa udział odpadów zbieranych selektywnie. Niemniej jednak, osiągnięte poziomy recyklingu nadal są poniżej oczekiwanych norm, co wymaga dalszych działań edukacyjnych i systemowych. W zakresie walki z azbestem zauważalna jest determinacja samorządu, lecz potrzeba jeszcze wielu lat, by całkowicie wyeliminować ten materiał z terenu gminy.